

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра методики викладання іноземних мов і світової літератури
Кафедра іноземних мов за професійним спрямуванням

ВІДЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Відень, Австрія)

КІЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КРИСТІАНА АЛЬБРЕХТА (Кіль, Німеччина)

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОСВІТИ (Брюссель, Бельгія)

**МІЖНАРОДНИЙ МЕТОДИЧНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР
*DINTERNAL EDUCATION (PEARSON EDUCATION) UKRAINE***

МАТЕРІАЛИ

VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ»

УДУ імені Михайла Драгоманова

30 жовтня 2024 р.

КИЇВ – 2024

УДК 371.3:811.161.1.+82

Т 11

*Рекомендовано до друку
науково-методичною радою
факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол №4 від 19 листопада 2024)*

Редакційна колегія:

ЛЕМІШ Н.Є.	доктор філологічних наук, професор;
НІКОЛАЄНКО В.В.	кандидат педагогічних наук, доцент;
БЛИНОВА І.А.	кандидат філологічних наук, доцент;
БРЕСЛАВЕЦЬ Н.О.	кандидат педагогічних наук, доцент;
ВІТЧЕНКО А.Ю.	кандидат педагогічних наук, доцент;
ХИЖУН Я.В.	кандидат філологічних наук, доцент;
ВДОВИЧЕНКО Л.Ф.	старший викладач;
ВОЗНЮК Л.А.	старший викладач

Т 11 **Теорія і технологія іншомовної освіти:** матеріали VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції 30 жовтня 2024 р. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 108 с.

ISBN 978-966-931-311-9

Збірник присвячений актуальним проблемам методики викладання іноземних мов у вищій та середній школі. Розглядаються різні аспекти сучасних лінгвістичних досліджень.

Призначений для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, студентів-філологів.

УДК 371.3:811.161.1.+82

ISBN 978-966-931-311-9

©Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2024

L'IMPEGNO DELL'UNIONE EUROPEA PER PROMUOVERE L'APPRENDIMENTO DELLE LINGUE

*Prof. Silvano Marseglia
Presidente Europeo AEDE
(Bruxelles, Belgio)*

L'Unione europea è caratterizzata dalla diversità culturale e linguistica e le lingue parlate negli Stati membri sono una parte fondamentale del suo patrimonio culturale. Per questo l'Unione Europea considera la conoscenza di più lingue un elemento importante della competitività europea e la sostiene con impegno nei propri programmi.

Sin dall'inizio, il plurilinguismo rappresenta uno dei principali strumenti del processo di integrazione. Imparare e parlare lingue diverse ci aiuta ad aprirci agli altri, a culture e mentalità diverse; acuisce le capacità cognitive; ci consente di cogliere il senso più profondo dell'identità del gruppo sociale di cui ogni lingua è espressione.

Uno degli obiettivi della politica linguistica dell'Unione Europea è, pertanto, quello di fare in modo che ogni cittadino dell'Unione abbia la padronanza di almeno due lingue oltre alla propria lingua madre.

Le lingue sono, pertanto, al cuore del progetto europeo: esse riflettono le diverse culture e al tempo stesso offrono la chiave per comprenderle.

Approfondire la conoscenza delle lingue è una espressione di democrazia, di libertà e di solidarietà. Capendoci meglio gli uni con gli altri, siamo più in grado di trovare soluzioni condivise e costruire un futuro comune in cui ogni persona viene riconosciuta nel suo valore e nella sua giusta dimensione.

Le giovani generazioni devono essere preparate per affrontare contesti di interazione interculturale sempre più estesi e nuove sfide proposte da forme di cooperazione internazionale in continua evoluzione; dovranno sostenere confronti di alto livello, determinati dagli standard delle qualifiche professionali che si profilano nel prossimo futuro.

L'obiettivo prioritario dell'insegnamento delle lingue sarà, pertanto, lo sviluppo di competenze che consentano agli studenti di interagire in modo appropriato a seconda dell'interlocutore e della situazione comunicativa.

In passato il modello linguistico dello studente era quello del parlante nativo e il fine ultimo dell'apprendimento di una lingua era quello di poter conoscere il patrimonio culturale del popolo che la parla. Oggi le società globalizzate sono caratterizzate dal moltiplicarsi delle comunicazioni e dei contatti internazionali; il concetto di competenza plurilingue e interculturale ha portato a spostare il focus dell'educazione plurilingue e interculturale dal modello del parlante nativo a quello del parlante interculturale, inteso come colui che è in grado di utilizzare più lingue e di confrontarsi con appartenenti a culture diverse dalla propria.

L'approccio con lingue diverse da quella nativa contribuisce a costruire competenze che sostengono l'identità personale e la rafforzano mettendola in relazione continua con mondi di idee esterni e diversi.

La coesistenza armoniosa di molte lingue in Europa è un simbolo forte dell'aspirazione dell'Unione europea a essere unita nella diversità, uno dei fondamenti del progetto europeo. Le lingue definiscono le identità personali, ma fanno anche parte di un patrimonio comune. Possono servire da ponte verso altre persone e dare accesso ad altri paesi e culture promuovendo la comprensione reciproca.

Vista con questo spirito, la diversità linguistica può diventare una risorsa preziosa, soprattutto nel mondo globalizzato di oggi. La politica dell'Unione Europea in materia linguistica si basa, soprattutto, sul rispetto della diversità in tutti gli Stati membri e sulla creazione di un dialogo interculturale in tutta l'Unione Europea.

Al fine di applicare concretamente il rispetto reciproco, l'Unione Europea incoraggia l'insegnamento e l'apprendimento delle lingue, nonché la mobilità dei cittadini, attraverso programmi dedicati all'istruzione e alla formazione professionale. Le conoscenze linguistiche sono considerate competenze di base che tutti i cittadini dell'Unione dovrebbero acquisire per migliorare le proprie opportunità di formazione e occupazione.

La competenza plurilinguistica rappresenta il fulcro dell'idea di uno spazio europeo dell'istruzione. A fronte di un aumento della mobilità a scopo di istruzione, formazione e lavoro, all'interno dell'Unione Europea i sistemi di istruzione e formazione devono riconsiderare le sfide connesse all'insegnamento e all'apprendimento delle lingue nonché le opportunità offerte dalla diversità linguistica europea.

Il plurilinguismo, inteso come la capacità di utilizzare diverse lingue in modo appropriato ed efficace allo scopo di comunicare, è una delle competenze chiave capaci di promuovere la realizzazione personale, la comprensione interculturale e l'inclusione sociale. Esso fornisce una migliore comprensione delle altre culture, contribuendo in tal modo allo sviluppo delle competenze di cittadinanza e di democrazia.

Numerose iniziative a livello europeo hanno contribuito alla definizione e allo sviluppo delle competenze plurilinguistiche.

Diversi sono gli strumenti ed i programmi come, l'Erasmus+ e tanti altri, con cui l'UE incoraggia ed aiuta i suoi cittadini ad imparare altre lingue e a favorire le opportunità di accesso alla mobilità professionale e personale sia come incentivo ai contatti interculturali e alla comprensione reciproca sia per la creazione di partenariati transnazionali, e quindi in ultima analisi a favorire il processo di integrazione.

Anche il Parlamento Europeo ha sottolineato in più occasioni l'importanza dell'apprendimento delle lingue straniere. Ha posto l'accento sulla necessità che tutti gli Stati si adoperino per promuovere lo sviluppo delle competenze linguistiche a tutti i livelli per accogliere l'obiettivo del "plurilinguismo" formulato dal Consiglio d'Europa e per raggiungere il parametro di riferimento che prevede che tutti gli studenti abbiano una conoscenza sufficiente di almeno due altre lingue ufficiali dell'Unione Europea oltre la propria.

The keynote speech consists of two parts: an introduction to learning through engagement as a pedagogical concept that is a necessary response to the social, cultural and environmental challenges of our time, and a critical assessment of the digitalisation revolution, especially through artificial intelligence, that is enabling us to achieve new forms of knowledge and communication. Both themes are at the heart of the public innovation claims of our European foreign language education and at the same time challenge many traditions of teaching and learning foreign languages and cultures. The two speakers are sociolinguists from Germany and Austria who have been working together for years on socio-cultural issues, intercultural exchange and new forms of digital communication, with a focus on student filmmaking.

**ENGAGED LEARNING IN DIGITAL FORMS OF TEACHING – A
NEW APPROACH TO TEACHING AND LEARNING FOR EUROPE IN A
CHANGING WORLD**

*Ulrich Hoinkes
University of Kiel (Germany)*

Our education system has the task of addressing the pressing future issues of our time, and education policy in Europe is focusing on a number of issues that represent the sustainable development of our world. This goal requires personal commitment, a commitment to society that must be encouraged in the education of young people. Learning foreign languages not only paves the way to a better understanding of other cultures, it also shows that our global problems are sometimes viewed very differently from the historical, social and cultural understanding of different nations. In order to learn not only from each other but also for each other, modern digital forms of teaching are ideal, including collaborative filmmaking by learners and blended forms of transnational collaboration. Modern foreign language teaching that harnesses the power of digitisation and advanced media literacy in an international context creates innovative opportunities for engaged learning that helps to overcome not only linguistic but also cultural barriers.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN LANGUAGE TEACHING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES OF LARGE LANGUAGE MODELS (LLM) UNDER DISCUSSION

*Max Doppelbauer
University of Vienna (Austria)*

Language teaching faces new challenges and opportunities in the digital age. I will discuss whether generative AI, and in particular Large Language Models (LLM), can offer innovative possibilities for language teaching. Text generation, translation and the creative use of didactic tools could enrich and professionalise language teaching and increase the use of and competence in using digital media and applications. Despite the indolence of old habits, some projects show the potential of AI tools and their weaknesses and strengths, which are equally applicable in the classroom to recognise and promote cultural identity and linguistic diversity. Continuous technological and critical adaptation and development of AI-based tools is crucial to ensure the optimisation of AI tools in language teaching in a globalised world.

*Н.С. Щерба,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
(Житомир, Україна)*

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ
«АНГЛІЙСЬКА ТА НІМЕЦЬКА МОВИ І ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА В
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ» В ЖИТОМИРСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Актуальність. Однією з форм системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти є акредитація. До рубрик відомостей про самооцінювання відноситься врахування досвіду розробки освітніх програм у вітчизняних і зарубіжних ЗВО. **Метою** даної публікації є поширення досвіду проектування та реалізації освітньої програми (ОП) "Англійська та німецька мова й зарубіжна література в закладах освіти" другого (магістерського) рівня.

Програма була започаткована в 2023 році і функціонує на базі Навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка. Її метою є оволодіння здобувачами ґрунтовною теоретичною базою фахових дисциплін, сучасними інформаційними технологіями, soft skills, здатністю до інноваційної науково-педагогічної діяльності та сталого професійного розвитку, що зумовлює врахування сучасних тенденцій розвитку науки.

Програма включає 90 кредитів і передбачає отримання здобувачами кваліфікації: магістр середньої освіти (Мова та зарубіжна література (англійська)). Вчитель англійської мови та зарубіжної літератури, викладач закладу фахової передвищої освіти. Вчитель німецької мови, викладач закладу фахової передвищої освіти.

Враховуючи інтереси стейкхолдерів, у програму було включено достатню практичну та теоретичну складові, тобто 2 виробничі та 1 навчальну практики загальною тривалістю 9 кредитів, а також 13 обов'язкових освітніх компонент, представлених збалансованими за обсягом та сучасними за змістом філологічним, літературознавчим і психолого-педагогічним блоками. Атестація за програмою передбачає виконання кваліфікаційної роботи з англійської мови та методики викладання, а також складання атестаційного іспиту з німецької мови і зарубіжної літератури з методиками викладання.

Релевантність змісту програми зумовлена її відповідністю до цілей, компетентностей і трудових функцій вчителя та викладача, зазначених у профстандартах. Цілі та зміст ОП узгоджені з дескрипторами 7-го рівня НРК [3].

Відповідно до Статті 17 Закону України "Про освіту" [2] програма передбачає наукову та інноваційну діяльність здобувачів, що відображено в меті, компетентностях і результатах навчання. Згідно зі Статтею 19 Закону на програмі проводиться підготовка здобувачів до інклюзивного навчання осіб з

особливими освітніми потребами. За Статтею 42 вона провадить політику академічної доброчесності.

Згідно з вимогами Закону України "Про вищу освіту" [1] сформульовано інтегральну компетентність, визначено кількість кредитів, процедуру атестації, вказано документ про отримання вищої освіти, дотримані кадрові вимоги до науково-педагогічних працівників, технологічні вимоги щодо наявності матеріально-технічної бази, вимоги до розробки програми та забезпечення якості вищої освіти, зокрема підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, забезпечення ресурсами, публічності інформації про програму тощо (Ст. 5-7, 9, 16). Програма надає численні можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії, серед яких: навчання здобувачів за індивідуальним графіком; реалізація права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу ЖДУ імені Івана Франка; перезарахування освітніх компонент і визначення академічної різниці; здійснення вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти; вибір бази практики; теми та керівника кваліфікаційної роботи; вибіркового навчальних дисциплін – закріплені в положеннях ЖДУ імені Івана Франка.

В ЖДУ імені Івана Франка функціонує електронна система "Деканат", яка забезпечує відкритий доступ усіх здобувачів вищої освіти до електронного розкладу та особистих електронних кабінетів. Всі види діяльності науково-педагогічних працівників відображені в електронному портфоліо на сайті університету. Функціонує портал "ЖДУ Project", що являє собою електронне сховище наукової, навчально-методичної та навчальної продукції викладачів ЖДУ, доступної для використання в навчальному процесі. На порталі традиційно проводяться ректорські контрольні роботи та зрізи залишкових знань. Електронні відповідники наукової продукції викладачів і здобувачів освіти зберігаються в електронній базі (репозитарії) університету.

Освітній процес на ОП провадиться з використанням сучасної матеріально-технічної бази університету та урахуванням академічної свободи науково-педагогічних працівників у виборі засобів, методів і технологій викладання, включаючи ті, що спрямовані на розвиток soft skills, творчих здібностей здобувачів і практичну орієнтацію навчання [4].

Прикладом реалізації академічної свободи викладача є методи і засоби викладання освітньої компоненти "Комунікативні стратегії англійської мови" (1 рік навчання, семестри 1-2). Здобувачі вищої освіти використовують підручник Speak Out C1 (Pearson Longman). Додатково до нього було розроблено методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів, які навчаються за індивідуальним планом, а також використано електронну дошку Padlet Board та Google Forms для організації самостійної роботи здобувачів.

У методичних рекомендаціях наявні плани занять, списки лексики, що підлягає вивченню, вправи для самостійної підготовки до контрольних робіт, а також перелік творчих завдань, які мають бути виконані на оцінку та опубліковані на дошці Padlet. Для здобувачів також розроблені комплекти тестів, посилання на які наведені в методичних рекомендаціях у вигляді QR-кодів. Це дозволяє студентам, які навчаються за індивідуальним планом, самостійно керувати своїм навчанням.

Для зручності користування посилання на всі вказані навчально-методичні матеріали знаходяться на спеціально розробленій у конструкторі Wix веб-сторінці. Посилання на неї пропонується здобувачам у телеграм-групі освітньої компоненти.

Висновки. У межах академічної свободи науково-педагогічного працівника та, користуючись сучасними інформаційно-комунікаційними та педагогічними технологіями, можна значно підвищити доступність навчальних матеріалів для здобувачів вищої освіти, що особливо стосується здобувачів, які навчаються за індивідуальним планом.

Література

1. Закону України "Про вищу освіту". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 23.10.2024)
2. Закон України "Про освіту". URL: https://urst.com.ua/pro_osvitu/st-17 (дата звернення: 25.10.2024)
3. Національна рамка кваліфікацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.10.2024)
4. Освітня програма "Англійська та німецька мова й зарубіжна література в закладах освіти. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/op/115/magister/2024/> (дата звернення: 25.10.2024)

Ж.В. Клименко
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)

ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕННЯ УЧНІВ ПРО УКРАЇНСЬКУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКУ ШКОЛУ: НАЦІЄТВІРНИЙ ВИМІР

Художній переклад відіграв важливу роль у формуванні української нації. Історично так склалося, що для багатьох українських тлумачів перекладання було набагато більшим, ніж просто професійна діяльність. По суті художній переклад вони обирали знаряддям боротьби проти тоталітаризму і диктатури, за утвердження рідної мови, культури, а отже, за національну незалежність.

У школах України викладається предмет «Зарубіжна література», у ході якого важливо увиразнювати роль української перекладацької школи як могутнього чинника розвитку нашої культури. Серед українських перекладачів є такі, чий перекладацький доробок – феноменальне явище не лише в українській, а й у світовій культурі. Так, Агатангел Кримський перекладав із понад 60-и мов, а творчість Григорія Кочура охоплює 26 століть, 3 континенти, 29 країн, 31 мову.

Ефективними можуть бути такі **прийоми і види навчальної діяльності:**

- біографічна довідка або розповідь про перекладача;
- складання візитки перекладача, яка увиразнює його здобутки;

- створення мотиваторів, інфографіки, плакатів, спрямованих на зацікавлення українським художнім перекладом, розкриття ролі вітчизняної перекладацької школи в житті українців;
- підготовка мультимедійних презентацій, інформаційних плакатів, колажів на тему «Українська перекладацька школа»;
- розроблення інстаграм-сторінки перекладача;
- створення хмари слів, яка відобразатиме ключові події, факти, імена українського художнього перекладу, підготовка розповіді або написання есе за такою хмарою.

Щоб створити історико-культурне підґрунтя для усвідомлення учнями громадянського подвигу тлумачів, доцільно приділяти увагу **висвітленню колоніальних умов, в яких тривалий час функціонував український переклад**. Школярам важливо донести думку про те, що майстри вітчизняного перекладу змушені були жити у світі тотальних обмежень і заборон.

Розглядаючи функціонування художнього перекладу за часів російської імперії та в межах радянського канону світової літератури, науковці звертають увагу на низку чинників, які гальмували перекладацьку діяльність. Серед них основними є такі:

- 1. Заборона або обмеження вибору української мови для перекладу.**
- 2. Обмеження вибору творів для перекладу** (так, у СРСР дозволеними були фактично лише ті, що не суперечили радянській ідеології).
- 3. Обмеження інтерпретаційної свободи перекладача.**

Робота з формування уявлення учнів про подвижництво перекладачів буде ефективною, якщо вестиметься систематично, а вчитель спонукатиме учнів до осмислення історико-культурного тла перекладацької діяльності, роздумів над фактами життєпису перекладачів та їхніми перекладацькими рішеннями.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність дослідження. Одним із головних завдань навчання іноземної мови (ІМ) у закладах вищої освіти визнається формування комунікативної компетентності. Удосконалення вмінь спілкування дає можливість самостійного вирішення комунікативно-пізнавальних завдань. Тому розвиток говоріння іноземною мовою – одна з найгостріших проблем сучасної педагогічної науки. У цьому контексті використання проєктної діяльності виходить на перший план як ефективний засіб для розвитку не лише навичок та вмінь мовлення, а й загальних вмінь ефективно спілкуватися та презентувати інформацію, висловлювати свою точку зору.

Підтвердженням сказаного є ціла низка досліджень, що з'явилися за останній час. Аспекти навчання іноземних мов на основі проєктної технології розглянуто в працях Е. Г. Арванітопуло, О. А. Гілевої, І. В. Дубко, О. В. Кіршової, Ю. В. Коваленко, Л. І. Палаєвої, О. М. Устименко. G. H. Beckett, S. Haines.

Проте, як показує практика, проєктна діяльність у навчальному процесі з ІМ майже не використовується, оскільки у вчителів та викладачів немає повного розуміння сутності проєктної методики, а також у сучасних підручниках з ІМ для здобувачів вищої освіти мовних спеціальностей відсутні практичні рекомендації з ефективного застосування цієї інноваційної технології.

Метою дослідження є обґрунтування ефективності застосування проєктної технології як засобу розвитку мовленнєвої компетентності в монологічному мовленні студентів-філологів.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що в сучасній методиці немає єдиного визначення поняття проєкту та проєктної діяльності. Е.Г. Арвантіопуло, узагальнюючи існуючі теорії, описує проєкт як комплекс вправ або завдань, які передбачають організовану, самостійну дослідну діяльність іноземною мовою, яка виконується в аудиторії або в позааудиторний час, метою якої є створення конкретного кінцевого продукту [1, с.3]. Досліджуючи проєктну технологію як засіб навчання іноземних мов, відзначимо її важливу характеристику (за G.Beckett) – комплексний підхід до навчання, що охоплює різноманітні аспекти навчальної діяльності, спрямований на інтеграцію різних форм мовленнєвого спілкування для вирішення різноманітних завдань: практичних, дослідницьких, творчих, інформаційних тощо [3, с.12]. Тому метою формування компетентності в англomовному монологічному мовленні з використанням проєктної технології є створення таких умов навчання, за яких студенти отримують практичний досвід розробки власного продукту, залучають

набуті теоретичні знання для реалізації задуму та спілкуються англійською мовою.

Процес створення проєкту складається з послідовних кроків, яких студент має неухильно дотримуватися. Дослідники пропонують різну кількість етапів, однак ми вважаємо доцільним користуватися етапами, які виділяють О. М. Устименко та Ю. В. Коваленко, а саме: підготовчий, виконавчий, презентаційний та підсумковий [2, с.21].

1) Підготовчий етап – це етап планування та організації проєкту, визначення його теми, цілей, завдань та формату кінцевого продукту. Ним може бути усна або мультимедійна презентація, письмові звіти, колажі, стінгазети, виставки, проведені опитування. На цьому етапі ми пропонуємо такі вправи: на обговорення обраної проблеми у парах; узагальнення та систематизацію ідей за допомогою запропонованих тверджень; ознайомлення та обговорення результатів опитування у мінігрупах з досліджуваної проблеми; ознайомлення з коментарями до опитування; обговорення інформації у мінігрупах; рольові ігри; заповнення таблиць; виконання завдань перехресного вибору.

2) Виконавчий етап – це етап пошуку та аналізу інформації: підбір необхідної інформації різними способами з бажаним анутованням кожного джерела та аналіз, узагальнення та систематизація інформації з подальшою презентацією отриманого. Цей етап передбачає читання текстів з повним розумінням; відповіді на запитання до тексту; написання огляду (summary) до тексту; пошук інформації в онлайн-ресурсах; заповнення таблиць; складання різних типів анкет або діаграм за зразком; обговорення зібраної інформації у мінігрупах.

3) Презентаційний етап має на меті демонстрацію результатів проєкту. Студентам пропонуються завдання на обговорення та аналіз зібраної інформації і результатів опитування, ознайомлення зі структурою, мовними особливостями тексту усної презентації та правилами її створення; обговорення у межах групи; створення мультимедійної презентації з опорою на план. У процесі формування комунікативної компетентності у монологічному мовленні кінцевим продуктом проєкту може бути усна презентація у супроводі мультимедійної презентації.

4) Підсумковий етап – це аналіз та оцінка виконаної роботи, підбиття підсумків. На цьому етапі ми пропонуємо такі види завдань: заповнення форм; відповіді на запитання для самооцінювання та взаємооцінювання; групова бесіда; бесіда між студентами і викладачем.

Пропонуємо розглянути деякі приклади вправ і завдань для виконання групового проєктного завдання з теми “*Traditional gender roles*” за підручником *SpeakOut Upper Intermediate* для студентів-другокурсників [4].

Exercise 1A. Work in pairs and discuss. Are there traditional gender roles in your country? What are they?

Exercise 1B. Look at the statements and tick the ones you agree with. Then compare in pairs.

1. A husband and wife should have clearly defined roles in terms of who does what.

2. I would say I have traditional values regarding these roles.

3. *I would prefer my partner to take care of the children so that I can develop my career.*

4. *If I were the opposite gender, I would still answer question 3 in the same way.*

Exercise 2A. What comes to your mind when you think about “a stay-at-home-parent”? What do you think is the basis of such a conception?

Exercise 2B. Read carefully a fragment of the BBS article entitled “The stigma of the stay-at-home-dad” by Amanda Ruggeri. Answer the following questions. Answering the questions, you can use the following phrases from the box: In my opinion... From my perspective,... I believe that... .

Exercise 3A. Give an oral presentation on your project results. Your talk should include an introduction, the main part, and a conclusion. Use the key phrases given below.

Exercise 4A. Get ready to discuss your groupmates’ projects and share your thoughts about them. Don't forget to be objective, fair, and polite. Follow the plan.

Висновки. Підсумовуючи все вище зазначене, можна стверджувати, що використання проєктної технології у процесі розвитку комунікативної компетентності у монологічному мовленні є актуальним й ефективним засобом, гарно сприймається студентами. Правильно організована робота над проєктом дозволяє комплексно впливати на рівень сформованості монологічного мовлення студентів-філологів.

Література

1. Арвантіопуло Е.Г. Реалізація проєктної методики навчання іншомовного спілкування в середній школі. *Іноземні мови*. 2005. № 4. С.3–11.

2. Устименко О. М., Коваленко Ю. В. Комплекс вправ і завдань для навчання студентів другого курсу англomовного монологічного мовлення на основі проєктної методики. *Іноземні мови*. 2014. № 4. С. 21–29.

3. Beckett G.H. The project framework: a tool for language, content, and skills integration. *ELT Journal*. 2005. Vol.59. № 2. P.10–21.

4. Eales F., Oakes S. *SpeakOut Advanced Students’ Book 2nd edition*. - Pearson Education Ltd, 2018 – 175 p.

*Аскерова І.А.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ЕМОТИВНА ЛЕКСИКА ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У ЛІНГВОДИДАКТИЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ

Сучасна польська лінгвістика емоцій характеризується глибиною теоретичного осмислення та власною парадигмою дослідження. Її надбання є важливим внеском у загальну концепцію вивчення багатой і складної мови на позначення психічних феноменів. Найменш опрацьованим на сьогоднішній день

залишається прикладний аспект лінгвоемоціологічних студій. Ідеться, зокрема, про лексикографію (укладання словників емотивної лексики і фразеології – одномовних (ідеографічних) чи двомовних (перекладних)), транслатологію (поглиблене дослідження механізмів передачі емотивності й закриття відповідних лакун при перекладі) та лінгводидактику (опрацювання методики формування емоційної компетентності у процесі міжкультурного спілкування іноземною мовою; підготовка відповідної наукової і навчальної літератури).

Метою пропонованої розвідки є висвітлення комунікативно-прагматичного потенціалу емотивної лексики у процесі викладання польської мови як іноземної, а також аналіз репрезентації досліджуваного лексичного шару в тематичних і функціонально-понятійних каталогах програм навчання польській мові як іноземній на рівнях А1-С2 (згідно із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти»).

Матеріалом дослідження слугувала колективна праця «Programu nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1-C2», виконана групою провідних фахівців-полоністів у галузі прикладної лінгвістики та лінгводидактики за редакцією І. Яновської, Е. Ліпінської, А. Рабей, А. Серетни та П. Турки [4].

Сучасні польські вчені, які працюють у царині теорії і технології мовної освіти, слушно зазначають: «У викладанні іноземних мов, яке розуміємо як підготовку учнів до того, аби вони могли віднайти себе в іншому мовно-культурному середовищі, навчання способів вираження емоцій повинно становити обов'язковий елемент процесу лінгводидактики» (Б. Лукашевич) [2, с.183]; «На заняттях з польської мови завжди є багато простору для вираження емоцій» (А. Серетни) [тс.].

Проф. В. Мартинюк у дев'яностих роках минулого століття підготував й опублікував «Inwentarz intencjonalno-pojęciowy i tematyczny do nauczania języka polskiego jako obcego na poziomie podstawowym (progowym)», у якому наголошував на важливості включення відповідного шару лексики до програми вивчення польської мови як іноземної вже на початковому рівні [3]. Публікація, яка містила лексико-тематичний перелік (пол. *inwentarz*), є першою спробою в історії польської лінгводидактики уніфікувати способи тестування знань з польської мови як іноземної. Включення до цього переліку лексики, що виражає душевні переживання людини, свідчить про її вагоме значення у процесі вивчення польської мови як іноземної. Зауважимо, що аналізована праця побачила світ задовго до появи системи сертифікації в 2004 р. та видання аналізованих у розвідці навчальних програм у 2011 р.

У тематичних та функціонально-понятійних каталогах «Програм навчання польській мові як іноземній. Рівні А1-С2», які на сьогоднішній день є базовим документом і неоціненним інструментом для викладачів польської мови, розробників навчальних планів і тестів, авторів підручників та інших дидактичних матеріалів тощо, рубрика «Почуття та емоції» міститься в кожному з рівнів, починаючи від нульового. Так, у тематичному каталозі на етапі елементарного користувача (А1) у першому блоці «Людина», порід із персональними даними, зовнішнім виглядом, одягом і рисами характеру, міститься лексико-семантична група «Почуття та емоції» [4, с. 17]. Вона залишається актуальною й на рівні компетенції С2 [4, с. 192].

У функціонально-понятійних каталогах зазначається, що вже на інтродуктивній стадії вивчення польської мови (A1) учень / студент повинен уміти виражати задоволення / незадоволення, симпатію / антипатію, вподобання, здивування, прагнення і бажання [4, с. 23].

На середньому рівні (A2) до цього переліку додається вираження потреби й радості [4, с. 52]. Значно збільшується та розширюється каталог експресивних функцій на рубіжній ланці володіння іноземною мовою. Так, на B1 досліджуваний каталог містить 17 компонентів (у порівнянні з 7 попередніми). До нього додається вираження хвилювання; смутку, жалю; болю; роздратування; співчуття; надії; побоювання; байдужості; розчарування та прикрості [4, с. 85].

Рівень незалежного користувача (B2), як відомо, характеризується суттєвим збільшенням лексичного запасу, який становить орієнтовно 4000-5000 слів (згідно із «Загальноєвропейською шкалою мовних компетенцій») [1, с. 83 – 84]. Учень / студент має розуміти основні ідеї тексту не лише на конкретну, а й на абстрактну тематику; він може вільно спілкуватися з носіями мови, чітко, детально висловитись на широке коло тем; виражати свою думку стосовно певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти. Його мовленню властиве впевнене використання фразеологізмів, колокацій, складнішої лексики, що робить процес комунікації більш виразним, насиченим та інформативним. Аналізований корпус емоційно-експресивних функцій на просунутому рівні володіння мовою охоплює широкий спектр вербалізаторів душевних переживань [4, с. 119]. З'являються нові конституенти (наприклад, довіри й недовіри), наявні компоненти каталогу істотно розширюються, деталізуються. Так, зокрема, до хвилювання додається вираження турботи, піклування; до болю – страждання; до роздратування – злості; до співчуття – втішання, заспокоєння; до побоювання – страху та ін.

На етапі автономного й компетентного, або досвідченого користувача (C1, C2), корпус емотивної лексики охоплює ті ж самі компоненти, що й на рівні B2, за винятком вираження потреби [4, с. 156; с. 192].

Таким чином, звернення до емотивної лексики та фразеології у процесі вивчення іноземної мови (у нашому випадку – польської) є важливим аспектом сучасної лінгводидактики. Відповідно до когнітивного підходу у викладанні іноземних мов домінуючою є орієнтація на створення у свідомості студента, по-перше, тієї моделі мови, яка може забезпечити породження аутентичного, тобто повноцінного мовлення, а, по-друге, образу світу, специфічного для цієї іншомовної культури, у якій вираження емоцій та почуттів посідає одне з ключових місць. Аналіз «Програм навчання польській мові як іноземній. Рівні A1–C2» засвідчив, що відповідному матеріалу приділяється значна увага протягом усього процесу роботи над опануванням польської мови. Перспективу подальших досліджень убачаємо у вивченні механізмів і способів презентації польської емотивної лексики й фразеології в сучасних підручниках та навчальних посібниках.

Література

1. Lipińska E., Seretny A. ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego. Kraków: Universitas, 2005. 330 s.
2. Łukaszewicz B. Emocje – kultura – język. Wyrażanie emocji negatywnych w polonistycznej praktyce glottodydaktycznej. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2022. 478 s.
3. Martyniuk W. Inwentarz intencjonalno-pojęciowy i tematyczny do nauczania języka polskiego jako obcego na poziomie podstawowym (progowym). Język polski jako obcy. Programy nauczania na tle badań współczesnej polszczyzny. Zbiór materiałów opracowanych przez Komisję Ekspertów MEN pod red. W. Miodunki. Kraków, 1992. S. 119–156.
4. Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1–C2. Praca zbiorowa pod red. I. Janowskiej, E. Lipińskiej, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turka. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2011. 2016 s.

*Бегака Д.А.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ДОДАТКОВОГО ДЖЕРЕЛА АВТЕНТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Актуальність дослідження пояснюється умовами глобалізованого світу, однією з головних рис якого є міжкультурний діалог. Відповідно, актуалізується необхідність володіння іноземними мовами як найпоширенішими (англійською, німецькою, французькою, іспанською), так і такими, що стрімко набирають популярності, як-от арабська, китайська, корейська, японська, турецька тощо.

Також важливою особливістю глобалізаційних процесів є високий темп життя, виробничих процесів, опанування новими навичками в царині освіти. Саме тому актуальним є віднаходження нових підходів до вивчення іноземних мов, які б були ефективними та максимально наближеними до умов реального життя. Використання контенту соціальних мереж – це один з таких підходів, який природньо стирає межу між навчальним процесом і використанням мови поза межами навчального кабінету.

Мета дослідження полягає у висвітленні головних аспектів використання соціальних мереж як навчального матеріалу. Один з головних лейтмотивів дослідження полягає в думці, що вивчення іноземної мови шляхом використання соцмереж є одним з найефективніших шляхів опанування навичок спілкування в усній та письмовій формі.

За даними статистики користувачами соціальних мереж є понад 60% населення світу [5], тому використання їх як додаткового джерела автентичної інформації для вивчення іноземних мов є виправданим, оскільки онлайн-середовище – це звичний культурно-інформаційний простір для більшості сучасних людей.

Такий підхід є ефективним з декількох причин. По-перше, соціальні мережі дозволяють отримати доступ до реального мовного контенту, який використовується носіями мови в повсякденному житті, що своєю чергою надає доволі вичерпне уявлення про соціокультурні процеси, які відбуваються в певному мовному середовищі. Фактично, відбувається повне занурення в актуальні соціально-культурні процеси країни або регіону, мова якого вивчається. По-друге, на прикладі контенту соціальних мереж можна краще зрозуміти лексику та граматичні конструкції, опановані в процесі навчання. По-третє, уможлиблюється безпосереднє спілкування з людськими спільнотами, мова яких вивчається. В соціальних мережах широко представлені як матеріали учбового характеру, так і своєрідні щоденники людей, які займаються мовною самоосвітою. Соціальні мережі – це майданчик, де вони діляться досвідом вивчення мови, а також демонструють прогрес в опануванні мовленнєвих навичок.

Нарешті, вивчення мови за допомогою соціальних мереж є безкоштовним і обмежене лише часом, який учень готовий приділяти роботі. Таким чином, контент соціальних мереж має комплексний вплив на гуманітарний сегмент Інтернету: користувачами здійснюється обмін досвідом, зростає мотивація до вивчення іноземної мови, створюються спільноти людей-однодумців, зацікавлених в культурному діалозі та самовдосконаленні.

Заявлена тема входить й до інтересу багатьох вітчизняних дослідників, лейтмотив праць яких загалом підтверджує думки, викладені вище.

Так, авторка О. Мельник у статті «Використання соціальних мереж у навчанні іноземних мов» (2015) досліджує можливості, які соціальні мережі надають для інтерактивного навчання: спілкування з носіями мови, можливість ставити питання, брати участь в дискусіях і отримувати зворотній зв'язок.

На думку О. Мельник, головними перевагами використання контенту із соціальних мереж є такі: занурення в культурний контекст мови, підвищення мотивації учнів, максимальне наближення до умов реального життя в процесі навчання [3].

Л. Кравченко у праці «Ефективність використання Facebook у вивченні англійської мови» (2018) аналізує переваги та недоліки використання цієї платформи для навчання [2].

І. Шевченко в дослідженні «Соціальні медіа як простір для розвитку мовних навичок» (2019) звертається до методичних аспектів використання Instagram і Twitter для вивчення мов [4].

Філологи Р. Бужиков і В. Доній у дослідженні «Соціальні мережі як сучасний інструмент навчання іноземної мови» (2021) зазначають, що «Студент як активний користувач соціальних мереж може послуговуватися цими ресурсами не лише з розважальною метою, а й здобувати знання та навички спілкування з іноземною мовою» [1, с.203].

Розглянуті матеріали уможливають низку узагальнень. Інтеграція соціальних мереж у процес навчання іноземних мов – це природне явище, яке відповідає сучасному розвитку суспільства у світі. Головними перевагами такого навчання було визначено його наближеність до умов реального життя, необмежений вибір навчального матеріалу, інтерактивність, доступність та відповідність часу.

З'являється можливість занурення в соціально-культурний контекст країни, мова якої вивчається. Підвищується мотивація студентів та формуються групи однодумців, які діляться досвідом вивчення мов та загального самовдосконалення.

Перспективними виглядають такі напрямки подальших досліджень: методична складова використання соцмереж на уроках іноземної мови та підготовка викладачів з урахуванням новітніх підходів на навчання.

Література

1. Бужиков Р., Доній В. Соціальні мережі як сучасний інструмент навчання іноземної мови Фаховий збірник наукових праць Ужгородського національного університету «Сучасні дослідження з іноземної філології». Ужгород, 2021.

2. Кравченко Л. Ефективність використання Facebook у вивченні англійської мови. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. Полтава, 2018.

3. Мельник О. Використання соціальних мереж у навчанні іноземних мов. «Наукові записки» Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Рубрика «Психологічно-педагогічні науки». Ніжин, 2015.

4. Шевченко І. Соціальні медіа як простір для розвитку мовних навичок. «Наукові записки» Національного університету Острозька академія. Острог, 2019.

5. Інтерфакс-Україна. Понад 60% населення світу використовує соціальні мережі – дослідження. URL: <https://interfax.com.ua/news/telecom/924195.html#:~:text=%D0%9F%D0%BE%D0> (Дата звертання: 10.10.2024)

*Блинова І. А.,
Бреславець Н. О.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У ЗВО

Зауважимо, що цифрові технології розвиваються досить швидко і застосовуються практично у всіх сферах нашого життя. Сьогодні важко уявити будь-яку галузь науки і техніки, де людина не використовувала б інноваційні технології. Більшість людей опанували навички комп'ютерної грамотності, а зовнішні чинники прискорили впровадження цифрових технологій у освітній процес, тому молодим людям, здобувачам зокрема, досить легко підлаштуватися до сьогоднішніх реалій. Дистанційна освіта, віртуальне освітнє середовище, електронні інструменти, програми допомагають студентам зануритися у світ цифрових технологій, освоювати та використовувати їх у сучасному світі.

За допомогою використання нових технічних матеріалів та інструментів заняття проводяться якісно, цікаво, активно, ефективно, творчо, що сприяє усуненню бар'єрів непорозуміння між викладачем та студентом. При цьому викладач розглядає кожного учасника освітнього процесу як самостійну одиницю.

Цифрові технології – це інформаційне середовище, з якого вилучаються відомості, факти, дані тощо. Обсяг інформації великий, і часто не залишається часу для того, щоб цілком обробити його на заняттях. З цією метою організовується самостійна робота для студентів, які зі свого боку використовують інтернет-ресурси для оволодіння та вдосконалення іншомовних навичок.

Інтернет-ресурси дозволяють здобувачам проявити себе у різних якостях: розвивати свої здібності, навчитися креативно мислити, оцінювати ситуацію, розглядати кілька варіантів вирішення проблеми, створювати та реалізовувати ідеї. Тепер студентству простіше та цікавіше готувати доповіді, презентації, проекти, застосовуючи різноманітні програми, віртуальні інструменти, а головне – ці технології підвищують інтерес до дослідження матеріалу, бажання дізнатися більше та зацікавити інших.

Використання нових технологічних засобів стає нормою; застосування планшетів, смартфонів, ноутбуків, смарт-дошок, віртуальної лабораторії, візуалізації змінило ставлення до навчання іноземної мови за фахом. Молодь вмільо користується інтернетом, викладаючи у мережу аудіо- та відеозаписи, статті, блоги, фотографії, музику, коментарі. Таким чином, у цифровому просторі з'являються різні ресурси, які можна застосовувати на заняттях іноземної мови за професійним спрямуванням з освітньою метою. *YouTube, Wikipedia, Facebook, Telegram* та інші соціальні мережі, онлайнві енциклопедії, словники тощо є простими та доступними, їхній контент варто застосовувати для вивчення матеріалу, що опрацьовується на заняттях.

Відеоматеріали сервісу *YouTube* доречно підібрати до занять відповідно до теми, що розглядається (лексика, вимова, розбір мовленнєвої ситуації, її відтворення). Перевага *YouTube* – різноманітність, варіативність: ролики цього сервісу дозволяють почути мовлення носіїв мови, вивчити загальноживану та спеціальну фахову лексику.

Викладачі та студенти послуговуються цим сервісом не тільки як джерелом матеріалів, а також мають його за ресурс створювати щось нове, власне та застосовувати у процесі навчання на заняттях.

Цифрові технології змінюються та вдосконалюються рік у рік. Мобільний інтернет дозволяє студентам працювати з сучасними програмами, вивчати новий матеріал у будь-який час та у будь-якому місці світу як самостійно, так і зі своїми однолітками-партнерами.

На базі університетів є електронні платформи, такі як *Moodle*, що дозволяють викладачам створювати курс з навчальної дисципліни, керувати ним [1]. У вказаному електронному середовищі надаються різні варіанти викладу матеріалу, а також проводиться контроль та оцінка знань. Програма передбачає подання матеріалу в текстовому режимі, аудіо- та відеозаписах, містить додаткові вправи на закріплення вивченого матеріалу, тести. Комп'ютерні тести студенти сприймають позитивно, оскільки перевірка здійснюється швидко та позбавляється впливу людського фактору.

Використання таких платформ як *ZOOM*, *Google Meet* студентам до вподоби, тому що є живе спілкування, задіяно багато учасників, і все відбувається в реальному часі. Ця програма також має функцію виведення на загальний екран підготовлених матеріалів, презентацій, відеороликів, документів різних форматів (*Word*, *PDF*, *Power Point*). Також доцільно використовувати інтерактивну дошку (*Padlet* зокрема [3]), на якій і студенти, і викладач можуть залишати записи протягом заняття.

Учені постійно наголошують на важливості комп'ютерних технологій в освітньому процесі, тому що останні усувають перешкоди на шляху до освіти, допомагають і сприяють навчанню протягом усього життя.

Наразі цифровізація сприяє розвитку нових форм і потенціалу співробітництва та обміну в мережевому просторі. Міжнародна освіта залучає зацікавлені сторони до партнерських взаємин. Відомі приклади такої роботи отримали такі проєкти як *Erasmus+* за підтримки Єврокомісії, віртуальний обмін (*Virtual Exchange*), міжнародне навчання *COIL* (*Collaborative Online International Learning*) [2]. Зазначені програми дозволяють студентам, які не мають фінансової чи іншої можливості, отримати доступ до міжнародного досвіду освіти, проявити себе, розвинути соціальні навички, критичне мислення, вміти вибудовувати діалог на міжнародному рівні.

Отже, об'єднання традиційних методів викладання іноземних мов та використання цифрових технологій на заняттях забезпечує покращення знань студентів, розширення їхнього кругозору, перспектив спілкування на міжнародному рівні, міжкультурну співпрацю.

Література

1. Блинова І. А., Бреславець Н. О. Досвід організації дистанційного навчання за допомогою електронних платформ. *Навчання і викладання у багатомовному світі у цифровому форматі*. Digitales Lernen und Lehren in der MEHRSPRACHIGEN WELT: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 1–2 грудня 2023 року / упор. С. М. Іваненко, О. О. Холоденко, О. О. Яременко-Гасюк, К. Далльйо, К. Компе, А. Ланге, М. Ванджі. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 45–48.

2. Blynova I., Breslavets N. Formation of Cross-Cultural Communication among Students Majoring in Political Science and Law: Participation in the International COIL Programme. *Proceedings of the 1st International scientific and practical conference “Advanced technologies for the implementation of new ideas”* (January 09–12, 2024). Brussels, Belgium. International Science Group. 2024. Pp. 136–137.

3. Blynova I., Breslavets N. Organization of Online Learning with the Help of an Electronic Board Padlet. *Навчання англійської мови у воєнний час: розмаїття голосів стійкості та співчуття*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (англ. мовою) / укл. Л. Гнаповська, О. Ільєнко, М. Цегельська, Л. Кузнецова. Львів: ПП “Марусич”, 2024. С. 16 – 17.

Василенко О.М.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ОПАНУВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Прискорення економічного зростання суспільства неможливе без облаштування життя суспільства сучасними засобами комунікації та інформаційного обслуговування. Знання та використання іноземної мови є фундаментом для побудови науково-інформаційного суспільства.

Методика навчання іноземній мові упродовж багатьох століть спиралась на дослідження в галузі психології. Це не випадково, оскільки засвоєння іноземної мови є складним психологічним процесом. Будь-яка методика навчання завжди базується на певній психологічній теорії, яка і визначає основні підходи до навчання.

В контексті вивчення природи білінгвізму здійснюється вивчення проблеми іншомовних здібностей, які зі свого боку забезпечують успішність оволодіння іноземною мовою. Очевидно, що іншомовні здібності взаємопов'язані з індивідуально-психологічними якостями студентів. Це підтверджено багатьма дослідженнями індивідуально-психологічних якостей тих, хто навчається, а також їх зв'язку з іншомовними здібностями і успішним оволодінням іноземною мовою.

Дослідження І.О. Зимньої, П.В. Лушина, С.Д. Максименка свідчать, що становлення іншомовного мовлення залежить від багатьох психічних функцій і сторін психічної діяльності, до яких належать сприйняття, увага, пам'ять,

мовлення рідною мовою. Щоб дослідити закономірні зміни, які відбуваються у психічних функціях студентів у навчально-виховному процесі опанування іншомовним мовленням, нам доцільно показати їх місце і роль у цьому процесі, обмежуючись при цьому аналізом тих з них, які найбільше впливають на нього. Відповідно до нашого предмету дослідження засвоєння іншомовної мовленнєвої діяльності відбувається при умові активізації властивостей уваги, мислення і оптимального виявлення організованості особистості студентів.

Іншомовна мовленнєва діяльність здійснюється в ході процесів сприйняття (аудіювання, читання) і відтворення (говоріння і письма) усного і писемного мовлення.

Таким чином, властивості уваги під час засвоєння іноземної мови актуалізуються та організують і контролюють сприймання інформації, її осмислення, запам'ятовування і збереження та утворення навичок продуктивного відтворення засвоєного матеріалу. Проте, у процесі засвоєння іноземної мови не лише увага як така забезпечує виконання зазначених функцій, а їх якість залежить від організованості особистості студента та глибокого мислення.

Формування уваги у її зв'язку з мисленням і організованістю особистості є довготривалим, цілеспрямованим і систематичним процесом, що вимагає організації навчання відповідно до вимог кредитно-модульної системи, а від викладача – кропіткої роботи і ретельного підбору вправ, завдань (як індивідуальних, так і групових) і рольових ігор відповідно до тематики заняття, а також враховуючи рівень володіння студентами іноземною мовою. Розвиток уваги у єдності з мисленням доцільно здійснювати за допомогою завдань типу дискусій, ток-шоу, утворюючи коло ідей тощо. Підвищувати рівень планування свій час – через групове та індивідуальне консультування щодо планування самостійної роботи по вивченню іноземної мови, а також із застосуванням рольових ігор, а рівень відповідального ставлення і самоконтролю в груповій і парній діяльності з використанням взаємоконтролю.

На практичних заняттях з англійської мови є можливість використовувати різноманітні комунікативні завдання і тренувальні вправи уваги, які впливають на її розвиток уваги та поліпшують засвоєння теоретичних питань і граматичного складу іноземної мови. Проводячи вправи на розвиток уваги, ми намагалися частіше використовувати взаємну перевірку письмових завдань, яка сприяє концентрації уваги, а також враховували те, що занадто швидкий перехід від однієї діяльності до іншої втомлює; що розподіл уваги між кількома видами діяльності може відбуватися ефективно тільки за умови, що всі види діяльності, крім основної, автоматизовані; що рівень і обсяг уваги пов'язані зворотною залежністю – збільшення обсягу елементів, що сприймаються, викликає зменшення рівня уваги і навпаки.

Для розвитку мислення заняття з іноземних мов мають великі потенційні можливості. Навчання іноземної мови – це навчання іншомовному мисленню, тому що володіти мовою – означає мислити нею. Іноземна мова є лише засобом, за допомогою якого людина висловлює свою думку. Ми створювали на заняттях природні комунікативні ситуації, метою яких був обмін думками з урахуванням інтересів, життєвого досвіду та індивідуальних особливостей студентів. Так, наприклад, використання детективних історій є ефективним для розвитку

мислення. Викладач розповідає студентам початок детективної історії, а потім пропонує декілька варіантів кінця або результат історії. Студенти мають проаналізувати ситуацію, розвинути перебіг подій так, щоб логічно дійти до запропонованого кінця. Потім викладач читає всю історію від початку до кінця, а студенти порівнюють свою історію зі зразком, що розвиває стійкість уваги, а також гнучкість і критичність мислення.

Вправа, яка може бути використана для закріплення та повторення лексичних одиниць будь-якої теми, називається “Bingo!”. Воно розвиває у студентів стійкість та розподіл уваги, а також перемикає увагу в ускладненому варіанті. Наведемо приклад гри, яка проходила нами щодо неправильних дієслів у минулому часі (Past Simple). Викладач роздає студентам картки зі списком слів. Потім він читає слова, а студенти, почувши слово, мають його викреслити. Якщо у студента всі слова викреслені, він каже слово Bingo!. Коли викладач закінчує читати слова, студенти мають викреслити всі слова. Якщо на картці залишилися лексичні одиниці не викреслені, це означає, що студент не уважно слухав і пропустив слово. В ускладненому варіанті викладач читає слова в даний час або рідною мовою.

Таким чином, ми зупинилися лише на кількох прикладах цілісної роботи, метою якої є підвищення ефективності засвоєння іноземної мови з урахуванням індивідуальних психологічних особливостей студентів.

Література

1. Зеленін Г.І. Психологічні механізми вивчення іноземної мови. *Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми та шляхи їх розв’язання*. Харків, 2017. С. 34–35.
2. Лозова О.М. Психологічні аспекти засвоєння іноземної мови. Навчально-методичний посібник. Київ, 2010. 143 с.

*Вдовиченко Л. Ф.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)*

УПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (CLIL) ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Понад тридцять років мовна політика Європи наголошує на необхідності сприяння плурлінгвізму (багатомовності), коли з раннього віку усі громадяни Європейського Союзу володіють принаймні двома іноземними мовами. Процес інтернаціоналізації європейських університетів, що зумовлений Болонським процесом, створив передумови для розвитку явища мультикультуралізму. Це явище, яке зараз широко поширене в сучасних суспільствах, має стати стимулом

для установ, які займаються комунікацією та відносинами з громадськістю, соціальною політикою та освітою, щоб різноманітність, що виникає внаслідок співіснування різних культур, могла стати причиною розвитку культурної ідентичності особистості.

Предметно-мовне інтегроване навчання (англ. Content and language integrated learning (CLIL)) – стало потужною концепцією в освіті в Європі. Майже всі європейські країни включили цю методику у свої шкільні системи: деякі пропонують навчання типу CLIL на добровільній основі, інші зробили це обов'язковою частиною свого навчання. Наприклад, у Італії CLIL є обов'язковим у середній освіті [3].

Викладання предмета, інтегрованого з іноземною мовою (CLIL), вважається особливо ефективною методологією, оскільки окрім переваг на лінгвістичному та комунікативному рівнях, воно також має кілька позитивних ефектів з когнітивної та культурно-соціальної точки зору. У CLIL мова не є об'єктом навчання, а інструментом для мислення та самовираження в інших дисциплінах. Мислення іноземною мовою та використання її для вивчення іншої дисципліни сприяє розвитку складних когнітивних навичок.

У 1994 році у фінському Університеті Ювяскюля (Jyväskylän yliopisto) Девід Марш вводить термін *предметно-мовне інтегроване навчання (CLIL)*. Він зазначав, що CLIL стосується ситуацій, коли предмети викладаються іноземною мовою, переслідуючи досягнення подвійної мети, а саме: вивчення змісту та одночасне вивчення іноземної мови. CLIL розглядає вивчення іноземної мови як засобу оволодіння іншими предметами, що в свою чергу забезпечує формування у того, хто навчається, потреби в навчанні, що дозволяє йому переосмислити і розвинути власні здібності у комунікації, в тому числі і рідною мовою [1].

Виокремлюють три моделі предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL):

м'яка (soft, language-led), що спрямована на лінгвістичні особливості спеціального контексту;

жорстка (hard, subject-led), у якій 50 % навчального плану предметів зі спеціальності вивчаються іноземною мовою;

часткового занурення (partial immersion), яка займає проміжне положення, і використовується, коли деякі модулі з програми зі спеціальності вивчаються іноземною мовою.

Насьогодні використання методики предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) в основному поширене в країнах Західної Європи (Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Іспанія, Чехія, Польща, Фінляндія, Естонія, Литва та інші).

Сутність методики предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) виражається в так званому принципі «4С»:

1) зміст (Content): головне завдання навчання – це засвоєння змісту дисципліни, формування знань, умінь та навичок, передбачених навчальною програмою;

2) спілкування (Communication): освоєння необхідного мовного матеріалу і його використання для навчання через спілкування іноземною мовою, що передбачає активну роль студентів в такому навчальному процесі, де нові знання

не надаються в готовому вигляді, а «конструюються» через спільну діяльність і спілкування викладача і студента, студентів між собою, при цьому відбувається сприйняття і відтворення іноземної мови в усіх її видах (слухання, читання, говоріння та письмо);

3) пізнання (Cognition): розвиток розумових здібностей вищого порядку і навичок ефективного навчання;

4) культура (Culture): формування міжкультурної чутливості, здатності дивитися на людей, речі та явища крізь призму іншої культури, що є необхідним для ефективної міжкультурної комунікації та адаптації в сучасному світі [2].

У своїй праці німецький дослідник Leisen пропонує сім стандартних стратегій, які можуть сприяти інтегрованому вивченню змісту та мови під час взаємодії з викладачем, і, які викладач повинен застосовувати в аудиторії з метою засвоєння змісту дисципліни:

- повторення та активація попередніх знань;
- збирання ознак та властивостей, їх опис;
- формулювання гіпотези та висловлювання ідей і припущень;
- пояснення термінів, правил та законів;
- допомога студентам у розумінні проблеми, цілі та завдання;
- керівництво студентами у формуванні когнітивних процесів;
- розробка узагальнення [5].

На думку Веассо, незважаючи на дидактичні відмінності між дисциплінами, когнітивно-лінгвістичні набуття стануть можливими, якщо чергування методів будуть свідомими та стратегічними. Це стає можливим, завдяки тому, що ці заняття, мають спільні вербальні формати спілкування, які структурують різні моменти. Він пропонує наступні форми спілкування в класі:

презентація вчителя: вчитель говорить сам, а учні знаходяться в ситуації слухання і не втручаються або майже не втручаються (наприклад, запит на роз'яснення);

презентація зі взаємодією: у презентацію включені запитання до студентів, на які вчитель знає відповідь і чекає її. Тоді обмін набуває класичної форми: питання; відповідь учня; оцінка відповіді вчителем;

колективні обміни: вони спрямовані не на передачу знань, а на обговорення значення того, що обговорюється на уроці. Ці обміни нагадують звичайні розмови. Цей формат спілкування дозволяє учням переходити від звичайних знань до наукових;

взаємодія між учнями: це стосуються завдання, яке необхідно виконати. Якщо останнє включає вербальний вимір (відповідь на запитання, написання письмового звіту про експеримент тощо), обмін стає металінгвістичним;

презентації одного або кількох студентів: часто проводяться з використанням застосунків Power Point або Canva, вони представляють собою організовану демонстраційну діяльність та базуються на консультаціях із відповідними та надійними джерелами, які презентуються. Це форма підходу наукового дискурсу;

ведення нотаток учнями, що відповідає дуже особистим стратегіям (наприклад, нотатки, зроблені посиланнями);

читання посібника або професійних текстів (наприклад, таких, які доступні в Інтернеті), які опрацьовуються з метою вивчення та запам'ятовування, і, які можуть супроводжуватися конспектуванням;

написання письмових текстів: наприклад, резюме, CV, листи та інше [4].

Отож, методика предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) має безліч переваг під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням: мотивація студентів до навчання, засвоєння нових лексичних одиниць та термінів, спонукання до творчої діяльності, вивчення нових граматичних конструкцій, удосконалення іншомовної компетенції та формування знань і вмінь з того чи іншого предмету з метою використання їх у майбутній професійній діяльності.

Література

1. Вдовиченко Л. Ф. Методика предметно-мовного інтегрованого навчання. The materials of XIII International scientific and practical conference «*Innovative Scientific Research: Balance of Theory and Practical Application*» (March 6-8, 2024) Brussels, Belgium. International Scientific Unity, 2024. С. 177-179.

2. Сальник І. В. Підготовка англomовного вчителя фізики: проблеми інтеграції фахового і мовного навчання. *Збірник наукових праць Кам'янець Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. 2018. Випуск 24. С. 30-33.

3. Apostolo, Sandra. La méthodologie CLIL-EMILE dans les classes d'histoire en Italie: évaluation, autoévaluation et co-évaluation entre pairs. *Linguistique*. COMUE Université Côte d'Azur (2015 - 2019); Università degli studi (Gênes, Italie), 2019.

4. Beacco, J. Un «choc en retour» des enseignements en français (EMILE/CLIL) sur les enseignements de français langue étrangère (FLE)? *Revue TDFLE*, 2019.

5. Leisen, J. *Handbuch Sprachförderung im Fach – Sprachsensibler Fachunterricht in der Praxis*. Bonn: Varus Verlag. 2010. p. 105.

Вітченко А.Ю.

*Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження. Використання блогів може бути ефективною технологією для формування мовних компетентностей учнів старшої школи. За допомогою блогів учні зможуть практикувати читання, письмо, а також розвивати критичне мислення та комунікативні навички.

Питання використання блогів на уроках іноземної мови у школі та у ЗВО досліджується багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими: Буранова А. [2];

Биконя О., Шевченко Ю., Іванишина В. [1]; Мороз Л., Пашко І. [4]; Конькова Т., Чепелева М. [3]; Lin M.H. [5]; Sattar S. [7]; Gregorio I., Beaton F. [6].

Метою дослідження є обґрунтування ефективності використання блогів як технології для формування мовних компетентностей учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Наведемо кілька аргументів доводячи результативність використання блогів на уроках англійської мови.

Мотивація до навчання. Блоги можуть бути цікавим і захоплюючим способом навчання, що підвищує мотивацію учнів до вивчення мови.

Практика читання та письма. Учні мають можливість регулярно читати і писати пости, що допомагає покращити їхні навички письма та розширити словниковий запас.

Автентичне середовище. Блоги надають платформу для справжньої комунікації з носіями мови або зі своїми однолітками. Учні можуть писати на цікаві теми, обговорювати їх з іншими, отримувати зворотній зв'язок.

Критичне мислення. Створення контенту для блогу вимагає від учнів аналізу, синтезу інформації та формулювання власних думок, що сприяє розвитку критичного мислення.

Інтерактивність. Можливість залишати коментарі, брати участь в обговореннях і вести діалог з іншими учнями або навіть з носіями мови допомагає розвивати комунікативні навички.

Розвиток лінгвосоціокультурної компетентності. Завдяки блогам учні можуть дізнаватися про різні культури, звичаї, традиції, що сприяє розвитку їхнього світогляду і вищезазначеної компетентності.

Вчителі можуть вирішити почати вести свій власний блог. А отже, тоді, у нагоді їм стануть програми та платформи на яких зручно створювати навчальні блоги. Розглянемо деякі з них:

✓ **WordPress.** Одна з найпопулярніших CMS, яка дозволяє створювати блоги з високим рівнем кастомізації. Налічує багато навчальних ресурсів та плагінів для навчальної блогів.

✓ **Blogger.** Проста у використанні платформа від Google, яка дозволяє створювати блоги без необхідності знань з програмування.

✓ **Wix.** Інтерактивна платформа з готовими шаблонами, яка дозволяє створювати навчальні блоги з візуально привабливим дизайном.

✓ **Joomla.** Ще одна популярна CMS, яка пропонує багато функцій для створення навчальних блогів.

✓ **Edublogs.** Спеціалізована платформа для навчальних блогів, яка пропонує безплатні та платні плани.

В сучасному світі існує безліч популярних навчальних блогів з англійської мови, які можуть бути використані вчителями на уроках англійської мови для формування мовних компетентностей учнів старшої школи. Проаналізуємо деякі з них.

EnglishPage. Блог, який пропонує різноманітні ресурси для вивчення англійської мови, зокрема, детальні уроки та безліч вправ по граматиці, містить відеоуроки для кращого розуміння граматичних конструкцій, надає учням можливість перевірити свої знання за допомогою тестів. Крім того, вчителі

англійської мови зможуть знайти для себе безліч необхідного матеріалу для планування уроків. Варто зазначити, що всі матеріали в цьому блозі безкоштовні.

EnglishClass101. Блог, який надає уроки англійської мови з акцентом на вимову, граматику та лексику. Ресурс пропонує безкоштовні щоденні аудіо- та відеоуроки. Важливою особливістю цього блогу є те, що вчителі можуть знайти тут розділи, які присвячені культурним особливостям англійськомовних країн. Також, вчителі англійської мови зможуть знайти для себе безліч необхідного матеріалу для планування уроків.

FluentU. Блог, який використовує реальні медіа (відео, пісні, новини) для навчання англійської мови. Зокрема, ресурс надає можливість учням формувати мовні компетентності вивчаючи мову через реальні контексти. Учні можуть не тільки пасивно дивитися відео (з субтитрами чи без), але і виконувати вправи та завдання. Недоліком даного ресурсу є те, що він не є безкоштовним, і пропонує 14 днів для безкоштовного ознайомлення.

EnglishGrammar. Блог, який спеціалізується на граматиці англійської мови, містить багато практичних прикладів, вправ та тестових завдань. Всі матеріали в цьому блозі безкоштовні. Варто зазначити, що вчителі англійської мови зможуть знайти для себе безліч необхідного матеріалу для планування уроків.

BBC Learning English. Офіційний блог BBC, який пропонує різноманітні ресурси для навчання англійської мови, включаючи відео, аудіо та тексти. Матеріали блогу охоплюють різні аспекти вивчення англійської мови, а саме: граматику, фонетику, читання та аудіювання. Різноманітні уроки блогу можуть стати у нагоді вчителям, адже вони розглядають лексику, яка використовується в повсякденному житті. Цей блог надає можливість учням перевірити свої знання з граматики, містить безліч вправ та тестових завдань. Важливо підкреслити, що цей блог включає розділи про культурні особливості англійськомовних країн. Значною перевагою саме цього блогу вважаємо його інтерактивність. Учні мають можливість коментувати, обговорювати та вести діалог з носіями мови, а також з іншими учнями.

Враховуючи все вищезазначене, виокремимо **переваги** використання блогів у формуванні мовних компетентностей учнів старшої школи на уроках англійської мови.

✓ **Інтерактивне навчання.** Блоги забезпечують інтерактивне середовище для навчання, де учні можуть взаємодіяти між собою та з вчителями, обговорювати теми та отримувати зворотній зв'язок.

✓ **Доступність.** Блоги є доступними з будь-якого місця і у будь-який час, що дозволяє учням навчатися у будь-який час.

✓ **Розширення словникового запасу.** У процесі використання блогів на уроках англійської мови учні знайомляться з новою лексикою та фразеологією.

✓ **Розвиток письма.** Регулярне написання постів на блогах допомагає учням покращити свої навички письма, зосереджуючи увагу на граматиці, словниковому запасі та стилі.

✓ **Активне залучення.** Блоги стимулюють учнів до активного використання англійської мови, написання постів та коментуванню, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

✓ Формування лінгвосоціокультурної компетентності. Через блоги учні можуть дізнаватися про різні культури, традиції та події, можуть обмінюватися ідеями та досвідом з носіями мов.

✓ Критичне мислення. Учні, які залучені до ведення блогів, аналізують інформацію, формують свої думки та аргументи, що сприяє розвитку критичного мислення.

✓ Самовираження. Блоги надають учням можливість самовиражатися та демонструвати свої думки та ідеї, що значно підвищує їх мотивацію до навчання.

✓ Автономія навчання. Блоги сприяють самостійному навчанню та відповідальності за власну траєкторію освіти.

Однак, у використанні технології блогів на уроках англійської мови є низка **недоліків**, серед яких варто виділити:

✓ Недостатня контрольованість. Блоги можуть містити некоректну або неправильну інформацію, яка може негативно вплинути на навчання.

✓ Відволікання. Учні можуть відволікатися на ненавчальні теми або взагалі відволікатися від навчання.

✓ Недостатня академічна цінність. Блоги можуть не відповідати академічним стандартам і не надавати неправдиву інформацію.

✓ Проблеми з авторськими правами. Використання контенту з блогів може порушувати авторські права.

✓ Залежність від технологій. Використання блогів може сприяти залежності від технологій, що може негативно вплинути на навчальні процеси.

Висновки. Пропонована розвідка не вичерпує всіх питань пов'язаних з використанням блогів на уроках англійської мови в старшій школі. Проте, враховуючи проаналізовані навчальні блоги та детально розглянуті переваги та недоліки їх використання, можна стверджувати, що використання блогів є доцільною та ефективною технологією навчання. Блоги є потужним і результативним інструментом у сучасному навчанні англійської мови, що сприяють активному залученню учнів, формуванню мовних компетентностей учнів та мотивації до навчання, значно покращують результати учнів старшої школи.

Література

1. Биконя О.П., Шевченко Ю.В., Вітязь А.В., Іванишина В. П. Використання інтернет-блогів у навчанні міжкультурного англомовного спілкування. URL: https://www.researchgate.net/publication/351177639_VIKORISTANNA_INTERNET-BLOGIV_U_NAVCANNI_MIZKULTURNOGO_ANGLOMOVNOGO_SPILKUVANNA

2. Буранова, А. В. Блог-технології під час навчання аудіювання на заняттях німецької мови // Актуальні проблеми мовно-літературної освіти в середній та вищій школах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (29 квітня 2021 р., м. Київ) [Електронна книга] / ред. колегія: А. А. Зернецька (гол. ред.), О. О. Ісаєва, В. В. Ніколаєнко (заст. гол. ред), А. Ю. Вітченко, О. К. Бицько (відп. ред.); укладачі: А. Ю. Вітченко, О.К. Бицько. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. С. 22–24.

3. Конькова Т., Чепелева М. Впровадження блог-технологій у процес навчання іноземної мови в ЗВО. URL: http://aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_2/43.pdf

4. Мороз Л.В. та Пашко І.О. та Ковалюк В. (2024) *Використання інтернет-блогів у навчанні іноземних мов. Інноватика у вихованні*, 2024 (Т. 1): Вип. 19. с. 120–125.

5. Lin, M.H. Effects of Classroom Blogging on ESL Student Writers: An Empirical Reassessment. *Asia-Pacific Edu Res* **23**, 577–590 (2014). URL: <https://doi.org/10.1007/s40299-013-0131-8>

6. Luca Di Gregorio & Fran Beaton (2019) Blogs in the modern foreign languages curriculum. A case study on the use of blogging as a pedagogic tool and a mode of assessment for modern foreign languages students, *Higher Education Pedagogies*, 4:1, 406-421, DOI: 10.1080/23752696.2019.164466

7. Sattar, S. Learning via Blogging: The ESL/EFL Perspective. *GSTF J Educ* **3**, 22 (2015). URL: <https://doi.org/10.7603/s40742-015-0002-5>

*Вознюк Л.А.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Актуальність дослідження. Сьогодні штучний інтелект (ШІ) перестав бути чимось новим і незнайомим, він наполегливо й активно стає частиною нашого життя. Штучний інтелект змінює світ, яким ми його знаємо, і система освіти не є винятком.

На шляху свого становлення та розвитку ця сучасна програма стала ефективним інструментом для вирішення проблем та впровадження реформ у сфері освіти. Нещодавні дослідження показують, як ця технологія змінює шкільні класні кімнати в усьому світі: від персоналізованого навчання до репетиторів зі штучним інтелектом.

Метою дослідження є аналіз переваг та недоліків, які несе в собі використання технологій штучного інтелекту під час освітнього процесу.

Сьогодні все більше з'являється матеріалів закордонних і вітчизняних науковців стосовно актуальності ШІ у нашому повсякденні, зокрема, під час освітнього процесу. Серед них варто відзначити Джеремі Хендерсона, Андреа Коллетт, Джона Річардсона і т. ін. Серед вітчизняних науковців проблемою інтеграції штучного інтелекту в освіту займаються Белінська Я. В., Веселовська Г. В., Григошкіна Я. В., Дутко А. О., Каленченко О. О., Ульянов В. О.

Завдяки використанню штучного інтелекту стало доступним отримання різноманітних навчальних матеріалів усім, хто користується інтернет-ресурсами, а також змінюється і спосіб навчання. «Розумні» програми допомагають урізноманітнити та краще унаочнити навчальний матеріал під час дистанційного та змішаного навчання. Мова йде про методично виважене використання штучного інтелекту під час освітнього процесу.

Один із найважливіших способів, за допомогою якого штучний інтелект змінює освіту, — це персоналізоване навчання. Адаптивні освітні платформи, які

узгоджують навчальний контент з потребами кожного учня, все частіше замінюють традиційні універсальні методи. Ці системи використовують алгоритми для аналізу успішності учнів і пропонують спеціальні уроки, вправи та ресурси на основі індивідуального прогресу [1].

Персоналізовані інструменти навчання на базі штучного інтелекту можуть збільшити зацікавленість студентів і покращити результати навчання. Нещодавні дослідження показали, що студенти, які використовують платформи на основі штучного інтелекту, продемонстрували покращення академічної успішності в порівнянні з традиційними методами. Адаптивний характер штучного інтелекту забезпечує більш динамічний навчальний процес, який у режимі реального часу пристосовується до сильних і слабких сторін студента.

Варто відмітити можливість використання віртуальних репетиторів, які все більше стають цінним ресурсом для здобувачів освіти. Наприклад, такі інструменти, як AI Tutor від Khan Academy та Socratic від Google, є прикладами того, як ШІ може в режимі реального часу допомогти відповісти на запитання, надати пояснення та допомогти з домашніми завданнями. Перевагою віртуального помічника є його доступність у будь-який час, особливо тим студентам, які не мають доступу до традиційних репетиторських послуг.

Як стверджують дослідники, репетитори на основі штучного інтелекту можуть зменшити освітню нерівність, надаючи всім учням, незалежно від соціально-економічного статусу, високоякісну допомогу в навчанні.

Актуальним стає використання штучного інтелекту в дослідницьких лабораторіях. Він допомагає студентам і викладачам аналізувати дані, прогнозувати моделювання та виставляти оцінки. А це, зі свого боку, зменшує навантаження на викладачів і дозволяє більше зосередитися на творчому та критичному мисленні.

Незважаючи на приголомшливі переваги штучного інтелекту в освіті, виникає занепокоєння щодо конфіденційності даних, упередженості алгоритмів і ролі вчителів. Наприклад, залежність ШІ від даних може призвести до проблем конфіденційності, якщо не керувати ними належним чином. Також можуть знизитись когнітивні здібності як науково-педагогічних працівників, так і студентів. Надмірна залежність від технологій також матиме негативні наслідки для освіти. Тому наразі перед освітніми закладами поставлено завдання знайти баланс між застосуванням штучного інтелекту та забезпеченням дотримання етичних принципів для захисту учнів і підтримки академічної доброчесності.

Отже, як бачимо, розвиток штучного інтелекту вже неможливо зупинити, і він продовжуватиме впливати на освітній процес. Зрозуміло, що переваг і перспектив використання даних програм у нашому сьогоденні значно більше. У звіті ЮНЕСКО прогнозується, що до 2030 року штучний інтелект стане ключовим компонентом систем освіти в усьому світі. Штучний інтелект в освіті сприяє академічним дослідженням, прогресу знань і відкриттів. Для здобувачів освіти інтеграція штучного інтелекту в освіту пропонує прогресивні можливості для персоналізованого навчання, кращої його доступності та посиленого залучення. Для педагогів штучний інтелект дає можливість удосконалити стратегії навчання та більше зосередитися на вихованні критичного мислення та креативності [2]. Проте, незважаючи на перспективу штучного інтелекту, є

занепокоєння щодо його ймовірного негативного впливу на освіту. Наприклад, ризик зниження ролі науково-педагогічного працівника, ризик зниження креативності та навичок критичного мислення студентів.

Література

1. Arie Zilberman. Як ШІ впливає на систему освіти. <https://www.facerua.com/iak-shi-vplivaie-na-sistiemu-osviti/>
2. The Future of Education: How AI is Revolutionizing Learning. <http://surl.li/iuchhh>

*Гузь О.І.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ КОНТРПРОПАГАНДИ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ І ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Актуальність даної роботи пов'язана з найголовнішою подією в Україні в останні роки – найбільша з часів другої світової війна, яку розв'язала росія в Україні. Дуже важливою частиною цієї війни є інформаційна війна, в якій головну роль грає російська пропаганда. В Україні чимало журналістських досліджень присвячено розвінчуванню російських фейків. Ґрунтовний аналіз російської дезінформації зробив "Голос Америки" наприкінці 2023 року [1]. У цій статті «Голос Америки» розглядає наміри кремля вплинути на світогляд людей в Європі, Азії, Південній і Північній Америках, в Африці, тобто в усьому світі. У цій пропагандистській війні кремль задіяв не лише журналістів, а й дипломатів, міністрів, військових у ролі блогерів... Кремль задіяв тисячі людей для розповсюдження своєї дезінформації.

Дж. Альтерман відмічає, що протягом останніх десятиліть уряди країн втратили монополію на переклад і розповсюдження інформації з інших країн. В інтернеті зараз існує безліч блогерів, незалежних перекладачів та самозваних експертів [2].

Мета полягає в приверненні уваги навчальних закладів до необхідності цілеспрямованого навчання студентів – майбутніх перекладачів та філологів боротьбі з пропагандою. З огляду на ці факти Україні необхідно переглянути деякі підходи в процесі навчання філологів і перекладачів. Вони є головною ланкою у комунікації нашої країни з іншими країнами. росія, яка розв'язала з нашою країною найбільшу війну після другої світової, заповонила увесь світ своєю пропагандою. Пропаганда є невід'ємною частиною сучасної гібридної війни. Перекладачі і журналісти, які є головними борцями з цією пропагандою,

мають надавати більше інформації про Україну іноземними мовами. Така інформація різними мовами руйнуватиме брехливу інформацію про Україну, яку росія розповсюджувала десятиліттями. Іноземні медіа з різних причин не мають достатньо інформації, щоб повно висвітлювати події в Україні. Варто також відмітити, що хоча в світі почали боротися з російською пропагандою, ця боротьба не має системного характеру.

На львівському форумі у 2023 була визнана суттєва проблема – брак іншомовних, зокрема англomовних статей від українських журналістів та медіа або перекладених статей. Ці статті мають руйнувати хибні уявлення про Україну, які формує російська пропаганда.

У росії в університетах існують кафедри, викладачі яких цілеспрямовано навчають студентів методів і технологій сучасної пропаганди, навчають контрпропаганді. В Україні таке навчання відсутнє. П. Горохівський (2022) підняв питання навчання та використання контрпропаганди на уроках історії України [4].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Існує нагальна потреба доповнити навчальний процес в наших університетах, а можливо й у школах заняттями для формування вмінь розпізнавати пропаганду та маніпуляції з інформацією, вмінь контрпропагандної боротьби. Необхідно навчати студентів аналізувати державні комунікації. Важливим умінням є уміння аналізувати статистичні дані. Під час навчання не варто недооцінювати важливість опановування публіцистичного стилю. Студентів необхідно привчати слідкувати за інформаційним полем інших країн, ретельно перевіряти факти, взяті з різних джерел. Студентам варто нагадувати про важливість правильно відібраної лексики у висловлюваннях. Викладачі можуть заохочувати студентів – майбутніх перекладачів і журналістів до більш інтенсивної комунікації у Twitter іноземними мовами.

Література

1. 2023 год в " кривом зеркале" кремлевской пропаганды. // Голос Америки.- 28.12.2023, <https://www.golosameriki.com/a/kremlin-s-fakes-and-propaganda-2023/7414975.html>
2. Altman Jon. A propaganda war that can be lost in translation. // Financial Times, 22.08.2006. <https://www.ft.com/content/2f0b6fb4-320b-11db-ab06-0000779e2340>
3. Протидія наративам російської пропаганди про Україну в західних медіа. - Львів, медіафорум, 2023. <https://lvivmediaforum.com/page/doslidzhennya-protydiya-naratyvam-rosijskoyi-propagandy-pro-ukrayinu-v-zahidnyh-media-2-eng>
4. Гороховський П. (2022) Використання елементів контрпропаганди на уроках історії України. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, (1), 6-14. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2022.256161>

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНШОМОВНІЙ ОСВІТІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Експоненційна природа диджиталізаційних процесів закономірно впливає на всі аспекти життя сучасних людей, імплементуючись у різні сфери їхнього буття: культуру, соціальні відносини, мистецтво, освіту тощо. Остання найпоказовіша щодо динаміки такого впливу, його самотності й особливої природи результатів. Першою чергою, мовиться саме про іншомовну освіту, яка, завдяки низці програмних, онлайн-ових та інших продуктів, видозмінюється, стаючи доступнішою, інтерактивнішою й ефективнішою. Так, стрижневими параметризаційними особливостями вищезазначених змін є:

1. *Індивідуалізація навчання*: у межах якої освітній процес адаптований до кожного студента, комфортного темпу навчання для нього тощо. Особливо це актуально для навчання під час гібридної російсько-української війни, коли виникають проблеми з підключенням, зв'язком та іншим. У вищезазначених умовах навчання студентів (зокрема, іншомовна освіта) відбувається шляхом актуалізації багат шаровості. Остання, на нашу думку, полягає у готовності до виконання студентами різної форми, видів тощо завдань, наявності постійного резерву, оскільки пара в будь-який момент може піти не за планом. Натомість окреслений підхід дозволяє працювати з усією групою майже за будь-яких умов, мінімізуючи вплив зовнішніх неконтрольованих обставин [1].

2. *Динамічне залучення*: виявляється у низці актуалізованих інтерактивних за природою та інтегративних за змістом вправ, які дозволяють інтенсифікувати вивчення тієї чи іншої теми, зробивши його захопливішим і підвищуючи мотивацію до її засвоєння. Своєю чергою, базовим інструментом у цьому є, на нашу думку, гейміфікація вивчення іноземної мови, яка виявляється у використанні інструментів на зразок Kahoot! та подібних до нього. Такий підхід продуктивний для прискорення вивчення тих чи інших важких для сприйняття (а відтак – зосередження уваги) студентами тем. Разом з тим, побудова пари як своєрідного змагання, робить її строкатішою, цікавішою для студентів, дозволяючи їм виявити свої лідерські та комунікативні навички і розвинути групові форми взаємодії між членами групи [4].

3. *Широта комунікативного спектра*: мовиться про численні мобільні застосунки, онлайн-ові платформи та інші, які дозволяють навчатися у провідних осередках знань. Позірно така строкатість спричинена попитом на інноваційний складник сучасного навчального процесу (як у груповій, так і самотній освіті студентів), проте широта вибору не дорівнює якості навчання і його результатів. Так, у застосунках на зразок DuoLingo якість часто підміняється кількістю, натомість Falou притаманна локалізація репрезентації даних іншомовної освіти. Наслідком роботи обох застосунків є формалізація навчального процесу, а також часткова природа його результатів: зокрема, показовою є ситуація з вивченням

мови, про яку студент не має жодних відомостей. Незважаючи на те, що застосунки призначені для людей доволі невисокого рівня знань мови, його буде недостатньо, оскільки вони не матимуть бази для початку такої роботи. Онлайн-платформи за прикладом Coursera є продуктивнішими, проте все одно не дають настільки універсальної підготовки як класична іншомовна освіта у закладах вищої освіти [2].

При цьому стрижневими віхами кореляції іншомовної освіти з експоненціальним впровадженням диджиталізації є: а) *велика кількість аутентичних ресурсів* (відео, тексти, музика, подкасти, форуми тощо), використання яких дозволяє поглибити, розвинути й закріпити навчальний матеріал з тієї чи іншої теми; б) *диференційованість якості представленого контенту*: так, численні застосунки, курси та інші використовують API ChatGPT, проте не надають по-справжньому якісного контенту й супроводу, обіцяючи його користувачам; в) *продукування особливих середовищ для супроводу навчального процесу*: йдеться про віртуальну та доповнену реальність як інструменти для розвитку мовних навичок студентів: говоріння, слухання та іншого; г) *автоматизація усталених елементів навчального процесу* (перевірки, оцінювання певних видів вправ: домашніх завдань, самостійних робіт та інших), що дозволить викладачу більш творчо підійти до тих чи інших аспектів тем, що вивчаються, індивідуалізувати алгоритм їхнього опрацювання та інше [3]. Так, досвід кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу у іншомовній освіті є перспективним, оскільки у ньому здійснено інтеграцію традиційних й інноваційних методів навчання.

Мовиться про те, що навчальний процес вибудовано на аудиторній роботі (читання, говоріння тощо), поєднаної з актуалізацією навчального середовища підручника, за яким працюють студенти. У такому середовищі використано інтелектуальні системи оцінювання, що сприяє вищезазначеній автоматизації його, репрезентуючи точніші відомості про рівень знань кожного студента. Останнє, своєю чергою, дозволяє виформувати персоналізовані навчальні середовища, продукування яких викладачем забезпечує стабільність засвоєння знань. Так, маючи підґрунтям вищезазначене викладач може актуалізувати широкий спектр завдань, які дозволять за будь-яких умов (відключення світла, нестабільний зв'язок та інше) продовжити роботи з кожним студентом за індивідуальною навчальною траєкторією [5].

Література

1. Critical Thinking Development of Foreign Language Teachers Through Digital Literacy Training / Z. Lin et al. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*. 2024. Volume 17, Issue 1. P. 222-236. <https://doi.org/10.18785/jetde.1701.13> *Journal of Educational Technology Development and Exchange* : website. URL: <https://goo.su/Unr61> (date of application: 01.10.24).
2. Information and Communication Technology (ICT) Integration in the Teaching of English : a Systematic Review / A. Rofi'i et al. *International Journal of Teaching and Learning*. 2024. Volume 2, Issue 3. P. 782–794. *International Journal of Teaching and Learning* : website. URL: <https://goo.su/qBsc9q> (date of application: 01.10.24).
3. Maitlo S. K., Shah S. A. A., Ahmed A. Use of Information and Communication Technology (ICT) In Teaching English as a Second Language (ESL). *Journal of Arts and Linguistics*

Studies. 2024. Volume 2, Issue 1. P. 27–51. *Journal of Arts and Linguistics Studies* : website. URL: <https://goo.su/J7LRrz> (date of application: 01.10.24).

4. Shadiev R., Yu J. Review of research on computer-assisted language learning with a focus on intercultural education. *Computer Assisted Language Learning*. 2024. Volume 37, Issue 4. P. 841–871. *Taylor & Francis Online* : website. URL: <https://goo.su/k2JzzCF> (date of application: 01.10.24).

5. Subject-Related Communicative Language Competence: Exploring Future Information Technology Specialists' Learning and Teaching / A. Kaldarova et al. *Journal of Education and e-Learning Research*. 2024. Volume 11, Issue 1. P. 26–35. *ERIC* : website. URL: <https://goo.su/dKXGwA> (date of application: 01.10.24).

Кацій Т.В.
приватна студія
англійської мови «Sky»,
керівник гуртка англійської мови у
ДНЗ №3 «Магнолія»
(м. Стрий, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОДКАСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ СТУДЕНТІВ –ФІЛОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «HEALTH ISSUES»

Ключові слова: аудіювання, студент-філолог, компетентності, засоби, подкасти, автентичність, пізнавальний, інокультурна інтеракція, етапи аудіювання.

Сутність проблеми: стрімкий розвиток соціально-технічного прогресу розширює кордони соціокультурної взаємодії, зокрема, перед сучасними студентами постали нові виклики організації процесу професійного розвитку. Одним із найважливіших якостей учасника міжнародного спілкування є формування вмінь «активного слухача». Під останнім розуміємо сукупність аудитивних, мисленневих та комунікативних навичок для обробки, аналізу та комунікативної реакції на аудіоповідомлення. Важливо зазначити, що сучасний освітній простір забезпечує чималою кількістю засобів розвитку компетентності в аудіюванні, зокрема подкасти.

Мета: визначити методичну цінність використання подкастів та динаміку навчального процесу на практичних заняттях з використанням автентичних матеріалів – подкастів.

Завдання: проаналізувати класифікації і типи подкастів, визначити особливості автентичних подкастів, проаналізувати коло автентичних матеріалів у контексті теми «Health issues», визначити способи досягнення навчальних

цілей за допомогою використання подкасту як основного аудіотексту при розробці завдань.

Виклад основного матеріалу. Для ефективного застосування подкастів на практичних заняттях студентів 2 курсу важливо визначити певні теоретичні засади. Перш за все, О.Тарнопольський визначив комплексність навичок та вмій під час перцепції аудіотексту, зокрема смислова обробка аудіотексту, синтез та індукція інформації шляхом розв'язання смислового вузла аудіоповідомлення [4]. У свою чергу, О. Бігич визначає етапи формування англомовної компетентності в аудіюванні та методичні засади навчальних дій для їх успішної реалізації: дотекстовий, текстовий та післятекстовий [5]. Зокрема, Н. Кардашова визначає методичну цінність і структуру подкастів. Перш за все, це автентичні та актуальні теми, що піднімаються, багатоканальність сприйняття як аудіофонограми, так і відеофонограми, мобільність у прослуховуванні та можливість саморозвитку та підвищення рівня іноземної мови [3]. Варто зазначити, що Дж. Вільсон визначив основні підходи до реалізації формування компетентності в аудіюванні не лише засобами подкастів, але і фабульних автентичних текстів [6].

Для реалізації практичного застосування подкастів у формуванні аудіювання студентів 2 курсу під час вивчення теми «Health issues» використовуємо класифікацію Л. Андрейка [1]. Зокрема, науковиця виділяє навчальні та автентичні подкасти, що різняться каналом сприйняття та тематичним наповненням [1]. Для створення завдань теми «Health issues» було застосовано автентичні матеріали ресурсу «English Podcasts». Варто зазначити, що подкасти використовуються інтегровано із навчальними онлайн-ресурсами (WordWall, LearningApps, Classtime) для проведення тестування, дискусій, реалізації комунікативних на некомунікативних завдань.

Для практичного підтвердження теми дослідження запропоновано частину із комплексу завдань до аудіювання подкасту «Vital vitamins».

1. Pre – listening

Вправа №1

Мета: усунути труднощі мовного характеру.

Тип: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Listen to the last part of different podcasts. Write down the possible ending after the pause.

Вправа №2

Мета: розвивати мовну здогадку.

Тип: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Look at the title of the podcast and brainstorm ideas what it is going to be about.

2. Post – Listening

Вправа №3

Мета: контроль розуміння аудіювання.

Тип: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Define true and false facts.

1. Vitamins may be harmful.
2. The more you sleep, the less vitamins you need.

Висновки. Отже, можемо дійти до висновку, що подкасти є цінним методичним матеріалом для аудіювання, адже таким чином уможлиблюється не лише прослуховування живої англійської мови, але і розширення й пізнання культури і народу, мова якої вивчається. Можна стверджувати, що використання подкастів як аудіотекстів для аудіювання дозволяє вирішити чимало комплексних завдань навчального процесу: удосконалення і розвиток аудитивних вмінь, розширення пізнавальних здібностей та навичок саморефлексії, що є надзвичайно критичними чинниками для формування студента як «активного слухача» у міжкультурному просторі.

Література

1. Андрейко, Л.В. Використання подкастів при викладанні англійської мови у вищій школі. Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 23–24 листопада 2017 р. Суми: СумДУ, 2017. С. 9–11.
2. Голотюк О. В. Особливості аудіювання у ВНЗ. *Збірник наукових праць* [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. 2013. Вип. 64. С. 220–225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2013_64_47
3. Кардашова Н. В.. Англомовний подкаст як засіб формування компетентності в аудіюванні студентів мовних спеціальностей. Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія. Вип. 24, С. 176. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjoxLO65mDAxVAXvEDHWqfAcQQFnoECAwQAQ&url=http%3A%2F%2Fvisnyk-pedagogy.knlu.edu.ua%2Farticle%2Fview%2F69621%2F64877&usg=AOvVaw2BV6W-RAHOHszEDMdNPw20&opi=89978449>
4. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник / О.Б. Тарнопольський, М.Р. Кабанова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
5. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні // Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. С. 280–298.
6. Wilson J.J. How to Teach Listening. 7th edition. London: Pearson Education Limited, 2008. P. 110– 156. DOI https://www.libris.ro/pdf?_pid=35190225&for=How+to+Teach+Listening+%2B+Audio+CD++J.+J.+Wilson&srsltid=AfmBOopli2PMuXu63zOf9BxiXxvPmKVe6xgcW1P9IeZVDNT8KoM NKu2a

Коваль Т.С.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна),
Бєлканія Н.В.
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
(м. Київ, Україна)

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Актуальність: Комунікативна компетентність є однією з ключових навичок у сучасній освіті, особливо це стосується студентів, чий майбутній фах пов'язаний з іноземними мовами. Ця компетентність охоплює не лише володіння мовою, а й уміння використовувати її відповідно до різних соціолінгвістичних потреб та цілей.

Мета: З огляду на глобальні виклики, а також і зміни, спричинені технологічним прогресом, пандемією, а також війною, дистанційне навчання стало невід'ємною частиною в процесі здобуття освіти та вимагає перегляду, оскільки інформаційні технології, які забезпечують доступ до нових форм спілкування, відіграють ключову роль у цьому процесі.

Розглянемо вплив онлайн-навчання на формування мовної компетенції майбутніх спеціалістів в галузі філології (лінгвістики). На початковому етапі оволодіння іноземною мовою у здобувачів виникають певні труднощі у відтворенні певних фонем чи лексичних одиниць, які вимагають особливої уваги, тобто багаторазового повторення матеріалу всіма учасниками навчального процесу. Отже, онлайн-заняття поступається в цьому випадку очному щодо ефективності формування фонетичних навичок. На рівні А2 і вище дистанційна форма навчання може бути успішно використана в поєднанні з очним відвідуванням занять, залежно від запланованих видів роботи. До того ж, дистанційна форма навчання відповідає більшості норм та вимогам інклюзивної освіти.

Іншою перевагою дистанційної форми навчання іноземних мов є можливість використання онлайн-ресурсів різного змісту, як інтерактивних, так і пізнавальних, створення персонального портфоліо студента, що надає додаткової мотивації для вивчення іноземних мов.

Однак, є вагомими причини не захоплюватись дистанційною формою навчання особливо в закладах вищої освіти, оскільки саме там спостерігаються випадки недотримання норм академічної доброчесності. Особливо це стосується

виконання творчих письмових завдань різного типу і навіть дипломних робіт коли здобувачі зловживають доступністю послуг штучного інтелекту.

Отже, хоча технології і пропонують нові можливості для навчання, вони не завжди можуть відтворити важливі елементи фізичної присутності та взаємодії [1, с. 134]. Ці можливості – це опції навіть не стільки для навчання, як запам'ятовування та закріплення понять чи правил, проте дистанційне навчання може знижувати якість засвоєння матеріалу через відсутність соціальних взаємодій і контексту [1, с. 134]. Тобто, якщо перед нами стоїть завдання вільно користуватися та продукувати власні висловлювання, навчитися апелювати до почуттів та емоцій, працювати з емоційним контекстом, тоді цей спосіб навчання може спрацювати не на всі сто відсотків. Особливо це стосується студентів-перекладачів, для кого 100%-дистанційне навчання може обмежувати розвиток невербальних аспектів спілкування, таких як жести, міміка тощо. За умов такого навчання відсутність фізичної взаємодії може стати викликом для формування комунікативної (невербальної) компетентності. Студенти більше покладаються на текстові та відеокомунікаційні інструменти.

Що ж стосується змішаної форми навчання, то цей підхід поєднує традиційне очне навчання з дистанційним, що дозволяє використовувати переваги обох форматів. У змішаній формі навчання студенти можуть одночасно практикувати живе спілкування у аудиторії та взаємодіяти через цифрові платформи, що розширює їхній досвід комунікації та адаптації до різних середовищ. Є можливість всебічного тестування всіх мовних навичок, а також розвитку у студентів невербальної комунікації.

Мова є наслідком соціальної необхідності, а не суто когнітивного розвитку. Вона виникає через потребу взаємодії між людьми [2, с. 304], і тому на основі власного викладацького та студентського досвіду можна навести конкретні приклади використання технологій, проте так чи інакше, ми насправді не маємо механізмів впливу на студентів при написанні творів чи будь-яких інших письмових робіт, а також на сьогодні в нас немає можливості повноцінно та всебічно оцінити їхні знання онлайн. Наприклад, проведення інтерактивних занять через Google Meet/Zoom з використанням спільних документів для колективного написання текстів або обговорення проєктів у реальному часі, також можна застосувати платформи для асинхронного навчання, де студенти мають можливість обговорювати теми та брати участь у дискусіях, однак це також не гарантує нам, що вони не використовують вбудовані словники чи сторонні інструменти для письмової комунікації, що повертає нас до питання академічної доброчесності. Також дуже часто практичне заняття іноземної мови онлайн може бути схожим на лекцію, що негативно позначається на процесі навчання. Що ж стосується студентів-перекладачів, то якими б не були чи стануть технології майбутнього, ми маємо не забувати про творчу складову

використання мови. Реймонд Курцвел, незважаючи на його дотичність до розвитку ШІ та машинного навчання й обробки мови в Google, каже, що переклад – це “діяльність найвищого рівня”, він також вважає, що технології лише допоможуть працювати перекладачам краще, проте не зможуть їх замінити [3, с. 244]

Висновки: технології дозволяють створювати нові формати взаємодії, адаптовані до сучасних реалій, але водночас не вирішують всіх питань, що постають перед викладачами. Мова – це не просто інструмент передачі знань, а спосіб співіснування та взаємодії в суспільстві [2, с. 307]. У майбутньому інтеграція технологій у навчальний процес стане ще більш необхідною для забезпечення гнучкості та ефективності, особливо в контексті глобалізації, і будуть знайдені більш дієві способи для розвитку насправді комунікативних компетенцій.

Література

1. Деан С., Як ми вчимося. Лабораторія, Київ. 2021. С. 134.
2. Еверетт Д. Походження мови. Наш формат, Київ, 2019. С.304, 307.
3. Kelly N. Found in translation. Penguin Books Ltd., 2012 С.244.

*Козак С. В.
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
(м. Луцьк, Україна)*

ÜBERSETZUNG VON SCHRIFTLICHEN TEXTEN

Es ist bekannt, dass ein Text während des Übersetzungsprozesses sowohl interlinguale Substitutionen (Pseudotransformationen durch formale und funktionale Entsprechungen) als auch bestimmte Übersetzungsänderungen (Transformationen) erfährt. Diese Transformationen und Pseudotransformationen, die auf verschiedenen Ebenen der sprachlichen Aktivität (phonetischen, morphologischen, lexikalischen, syntaktischen und textuellen) stattfinden, werden mit geeigneten fremdsprachlichen Mitteln übertragen.

Die schriftliche Übersetzung ist eine Art der Übersetzung, bei der ein Text in der Ausgangssprache während des Übersetzungsprozesses in die Zielsprache in schriftlicher Form übertragen wird. Falls erforderlich, nutzt der Übersetzer verschiedene Quellen, um Hintergrundwissen über den Text zu erhalten: Wörterbücher, Nachschlagewerke, Konsultationen mit Fachleuten [4, S. 72].

Der Übersetzungsprozess ist ein dynamischer Prozess, in dem sprachliche und nichtsprachliche Elemente miteinander in Interaktion stehen [1, S. 7]. Übersetzen ist

keineswegs nur das Austauschen eines Worts durch ein anderes. Das gilt nicht nur bei Redewendungen, Wortspielen und Witzen, sondern für jeden Text. Das Erste, was ein professioneller Übersetzer tut, ist daher die Analyse des Ausgangstexts [2].

Die **Aktualität** der vorliegenden Arbeit besteht darin, sich mit den Fragen der schriftlichen Übersetzung auseinanderzusetzen. In der modernen Translationswissenschaft werden solche Arten der schriftlichen Übersetzung unterschieden: vollständige schriftliche Übersetzung, referierende Übersetzung und Annotation (notierende Übersetzung). Jeder der angegebenen Typen umfasst bestimmte Phasen der Übersetzungstätigkeit.

Bei der umfassendsten *vollständigen schriftlichen Übersetzung* muss der Übersetzer die folgenden Regeln beachten:

1) sich mit dem Original vertraut zu machen, indem man es sorgfältig prüft. Dann den gesamten Text zu lesen, ggf. weitere Informationsquellen zu nutzen: Wörterbücher, Nachschlagewerke, Fachliteratur etc.

2) eine Entwurfsversion der Übersetzung des Textes zu schreiben und dabei konsequent an logisch ausgewählten Teilen des Originaltextes nach dem folgenden Schema zu arbeiten:

a) den fertigen Inhaltsteil des Textes (Satz, Absatz) zu markieren und seinen Inhalt zu erfassen (begreifen);

b) einen ausgewählten Teil des Diskurses zu übersetzen, d.h. seinen Inhalt schriftlich in der Zielsprache zu vermitteln, dabei den Stil des Textes vollständig wiederzugeben und der Qualität sowie Logik des Werkes zu folgen;

c) den übersetzten Teil des Textes mit der entsprechenden Stelle des Originalwerks zu überprüfen, um die fehlenden Informationen zu reproduzieren (tatsächliche Auskunft sowie andere versäumte Angaben).

3) den übersetzten Text zu bearbeiten, d.h. still zu lesen, um die Qualität und Logik der Darstellung der gesamten Übersetzung noch einmal zu überprüfen und die erforderlichen Korrekturen vorzunehmen. Es sei darauf hingewiesen, dass das Redigieren die Verbesserung sowohl des Inhalts als auch der Form (Struktur) eines schriftlichen Werkes vorsieht.

Referierende Übersetzung von der Originalsprache in die Zielsprache ist eine ziemlich detaillierte Darstellung des ursprünglichen Ausgangstextes in einer anderen Sprache unter erheblicher Eliminierung von nach Meinung des Übersetzers überflüssigen Informationen.

Das Hauptziel einer referierenden Übersetzung besteht darin, anhand ausreichender Kenntnisse der Fremdsprache und des Fachgebiets, den Zuhörer (Leser) mit den Hauptgedanken des referierten Textes so gut wie möglich vertraut zu machen.

Der übersetzte Text sollte in der Regel viel kürzer sein als das Original, da bei der referierenden Übersetzung unnötige Informationen reduziert oder ganz entfernt werden müssen, deren Umfang in erster Linie von der Art des Originals abhängt. Der Charakter des Originals bedeutet die Gültigkeit und Zugänglichkeit des vorgelegten Materials sowie die Art und Weise der Darbietung, z. B. Kürze, Verwendung von Wiederholungen, Exkursen, Blicke in verwandte Forschungsgebiete.

Die Arbeit bei der referierenden Übersetzung besteht aus den folgenden Phasen:

1. Vorarbeit am Original, Sichtung der Fachliteratur zum Studium der Terminologie, sorgfältiges Lesen des gesamten Textes.

2. Textmarkierung, z. B. mit eckigen Klammern für die Auslassung von Nebenteilen und Wiederholungen (die zu kürzenden Textteile sind in Klammern gesetzt).
3. Lesen der verbleibenden Stellen und Beseitigung möglicher Missverhältnisse und Inkohärenzen.
4. Eine vollständige schriftliche Übersetzung des Teils des Originals, der außerhalb der Klammern geblieben ist. Er sollte die Form eines zusammenhängenden Textes haben und nach demselben logischen Plan aufgebaut sein wie das Original.

Beim Referieren muss man sich von Anfang an vergegenwärtigen, dass das Referieren ebenso wie das Notieren keine Tätigkeit an sich ist, sondern eine Möglichkeit, wissenschaftliche bzw. technische Informationen in komprimierter Form festzuhalten. Der Prozess des Referierens ist notwendigerweise von sprachlichen Transformationen begleitet. Praktisch ergibt sich der Typ des referierten Textes nicht nur aus seinem inhaltlichen Hintergrund, sondern auch aus der Konfiguration sprachlicher Konstruktionen. Abhängig von der Konfiguration der sprachlichen Mittel können wir über die folgenden Arten vom Referat sprechen: 1) ontologisches Referat – da überwiegt ein deskriptives (beschreibendes) Vokabular; 2) erkenntnistheoretisches Referat – metalinguistisches Vokabular überwiegt; 3) allgemeines Referat – enthält beide Typen von Vokabeln gleichermaßen.

Annotation, oder notierende Übersetzung, ist eine der Arten der Textkomprimierung. Die notierende Übersetzung ist eine Art der Übersetzung, bei der die Annotation des Originals in der Zielsprache erstellt wird. Die Annotation soll dem Leser eine Vorstellung von der Art des Originals und von seiner Struktur vermitteln. Es kann ein wissenschaftlicher Artikel, eine Fachbeschreibung, ein populärwissenschaftliches Buch etc. sein. Man sollte die Informationen bekommen, welche Fragen im Original gestellt und in welcher Reihenfolge behandelt werden, zu welchen Schlussfolgerungen der Autor gelangt sowie die Auskunft über den Zweck des Originals (welcher Leser ist gemeint), und über den Umfang des Originals, die Qualität der Präsentation, Relevanz, Gültigkeit der Schlussfolgerungen und andere Besonderheiten der Originalarbeit. Der Unterschied zwischen einer Annotation und einem Artikel oder Buch besteht in der Charakteristik des Originals. Der Umfang der notierenden Übersetzung im Vergleich zum Original wird je nach den konkreten Gegebenheiten entweder vom Auftraggeber oder vom Redakteur oder vom Übersetzer selbst bestimmt, wobei Annotationen mit einem Umfang von mehr als 500 Druckzeichen nicht vorgenommen werden. Der Stil der notierenden Übersetzung eines Buches oder Artikels ist willkürlich (beliebig) und wird nur durch die Aufgabe des Übersetzers bestimmt, die darin besteht, eine kurze Beschreibung des Originalwerks zu geben.

Literatur

1. Beck M. Übersetzerisches Verhalten und Vorgehen im Übersetzungsprozess. Winterthur, 2010. 108 S.
2. Der Ablauf eines Übersetzungsprozesses im Kopf des Übersetzers. URL: <https://www.tetralingua.de/de/ueber-uns/wissenswertes/verschiedenes/der-ablauf-eines-uebersetzungsprozesses-im-kopf-des-uebersetzers.html>
3. Kantz U. Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens. München: Goethe-Institut, 2000. 632 S.

4. Kozak S. Besonderheiten der schriftlichen Übersetzung. *Development of science in the XXI century* : proceedings of the IV international scientific and practical conference. (Dortmund, Germany, 30-31 March 2023). Dortmund : World of Conferences, 2023. P. 72–73.

5. Stolze R. Übersetzungstheorien: Eine Einführung. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1997. 269 S.

*Kostenko V. H., Znamenska I. V., Solohor I. M.
Poltava State Medical University
(Poltava, Ukraine)*

GRAPHIC ABSTRACTS AS A TOOL IN DEVELOPING PROFESSIONAL COMMUNICATION SKILLS FOR DENTAL ESP LEARNERS

Background. With approximately 2.5 to 3 million scientific papers published annually [4, p. 67], it is increasingly difficult for research to achieve significant impact. Clinicians, facing time constraints, struggle to stay updated with the latest literature. In response, reputable journals have adopted strategies like visual or graphic abstracts, which offer a concise visual representation of key research elements (research question, methodology, findings). These abstracts help readers quickly grasp developments, attract attention to full articles, and encourage engagement, especially through social media. Despite their growing popularity, few studies have examined the language and stylistic features of graphical abstracts [1; 3; 5].

Relevance. Language as a multimodal construct highlights that communication is not limited to verbal elements but involves a dynamic interaction between verbal and non-verbal components [2, p. 195]. In today's visually driven world, exploring the effectiveness of graphic tools, such as images, charts, and diagrams, in conveying complex scientific information within medicine and health sciences provides valuable insights into enhancing academic discourse. Teaching medical and dental students to effectively integrate these visual elements alongside text can significantly improve their ability to communicate complex ideas, present research findings, and engage with professional audiences. This multimodal approach is essential for preparing future healthcare professionals to navigate both academic and clinical environments.

The **aim** of this study is to explore the key linguistic and visual characteristics of graphic abstracts in highly reputable international dentistry journals and to develop practical strategies for dental students in ESP classes to enhance their ability in conveying scientific findings professionally and impactfully.

Results and discussion. The analysis of the linguistic peculiarities characteristic of graphical abstracts, based on both our research and existing literature [1; 3; 4; 5] demonstrates that the economy of language – a hallmark of graphical abstracts in dentistry journals – is shaped by the unique demands of this relatively novel genre. These abstracts must convey complex information within a limited visual space, necessitating concise and precise language.

The findings from this analysis provide several practical implications for future dental doctors at graduate and post-graduate levels learning English for Specific (Academic) Purposes in enhancing their ability to comprehend specialized texts and create their own. It is essential to introduce students to multimodal communication, helping them understand the significance of both verbal and non-verbal elements (e.g., visuals, typography, layout) in scientific discourse. Engaging with graphical abstracts can help them appreciate how meaning is constructed through a combination of text and imagery, which is especially useful for communicating complex medical and dental research. Graphic abstracts can also help medical students to master concise academic writing: the limited space available for graphic abstracts forces them to express their research ideas clearly and precisely. This involves practicing the use of field-specific terminology, keywords, short phrases, and nominalization to distill research into its core elements, which will help students craft clear and effective research summaries. To support students in this endeavor, English language instructors should focus on building their familiarity with specialized vocabulary and common abbreviations that will enhance their ability to navigate dense and complex academic texts and write effectively for professional audiences.

Since graphical abstracts heavily rely on visual elements like tables, charts, and images, students should focus on incorporating these aids effectively, recognizing that they are not merely decorative but serve a critical role in enhancing the clarity and impact of the linguistic content. It is also necessary to highlight the importance of the interaction between visual and linguistic tools, as this synergy is key to creating a cohesive presentation where each component reinforces the other. This will aid in the quick comprehension of main research findings and improve students' ability to present their own data in a visually compelling way when preparing slide or poster presentations for conferences, as these genres require clear, concise communication of complex information by using verbal and non-verbal elements.

In the context of the ESP (Dentistry) course, we have developed and implemented a series of activities aimed at enhancing students' ability not only to understand information from graphical abstracts but also to create their own. The first step involves a visual analysis of graphical abstracts, helping students develop the ability to critically assess how meaning is conveyed through visuals. Students are shown different graphical abstracts from dental research and are asked to analyze the effectiveness of each one, evaluate how well the visual elements support the text, identify the main research findings presented, and discuss how the visuals aid or hinder comprehension.

The next step focuses on concise writing practice, aimed at developing students' ability to write clear and precise research summaries. Students are provided with a lengthy paragraph describing a dental procedure or research finding and are tasked with rewriting it as a concise summary suitable for a graphical abstract (maximum three sentences). This activity emphasizes the use of field-specific terminology, nominalization, and short phrases, helping students distill complex information into clear, concise language.

Collaborative diagram building further strengthens collaboration and visual communication skills. For this activity, students are divided into small groups, with each group assigned different dental concepts (e.g., stages of tooth decay or a dental

procedure). They then create a detailed diagram or flowchart explaining the concept visually. By using both images and text to ensure clarity and logical flow, this activity encourages teamwork and effective integration of visual and linguistic components.

Conclusion. Mastering the application of visual elements alongside well-structured text allows students to engage their audience more effectively, ensuring their message is both easily understood and memorable. These skills are essential for conveying scientific findings professionally and impactfully, aligning with the standards of academic and research communities.

References

1. Ibrahim A.M., 2018. Seeing is Believing: Using Visual Abstracts to Disseminate Scientific Research. *American Journal of Gastroenterology*. 2018. 113(4). P. 459-561. DOI: [10.1038/ajg.2017.268](https://doi.org/10.1038/ajg.2017.268) [Accessed 9 September 2024]
2. Kostenko V. H., Barkovska A. D. Visual resources in dentistry commercial advertisement targeting dentists as consumers. Current issues in linguistics, professional linguistics, psychology and pedagogy in higher education: Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference. Poltava, 22-24 November. 2023. P. 194 – 198.
3. Kress G., van Leeuwen T. Reading Images: The grammar of visual design (2nd ed.). London and New York: Routledge. 2006. 310 p.
4. Millar B.C, Lim M. The Role of Visual Abstracts in the Dissemination of Medical Research. *Ulster Medical Journal*. 2022. 91(2). P. 67–78. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9200102/> [Accessed 25 August 2024]
5. Moura-Neto J.A., Riella M.C. Visual abstracts: an innovative way to disseminate scientific Information. *Brazilian Journal of Nephrology*. 2020. 42(3). P.357–360. DOI: [10.1590/2175-8239-JBN-2019-0213](https://doi.org/10.1590/2175-8239-JBN-2019-0213) [Accessed 25 August 2024]

Крутько Т. В.

*Національний університет водного господарства
та природокористування
(Рівне, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ TED TALKS У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Одним із засобів наближення навчального процесу до умов оволодіння мовою у природній мовній ситуації є використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), покликаних оптимізувати навчальний процес, підвищити його якість, сприяти формуванню професійної та комунікативної компетентності студентів. За словами Г. Д. Брауна, "students see the relevance of classroom activity to their long-term communicative goals" [2, p. 311].

Дослідження використання ІКТ у процесі викладання іноземних мов залишаються **актуальними і перспективними**. Мета роботи полягає у висвітленні можливостей використання відеоматеріалів TED Talks у процесі викладання іноземної мови.

Численні освітні інтернет-ресурси містять чимало автентичних матеріалів, які сприяють урізноманітненню навчального процесу, підвищенню мотивації студентів до вивчення іноземної мови, що має наслідком розвиток комунікативних умінь та навичок. Серед ресурсів такого типу окреме місце займає освітня платформа TED.

З'явившись у 1984 році як конференція, на якій обговорювалися питання технологій, дозвілля та дизайну («Technology, Entertainment and Design»), TED поступово перетворився на щорічну конференцію, присвячену ідеям, які стосуються розвитку суспільства, «ідеям, вартим поширення». «These informational segments are designed to be no longer than 18 minutes in length and provide succinct, targeted enlightenment on various topics or ideas that are deemed “worth spreading»» [4].

Відеолекції з сайту TED, так звані TED Talks, визначають як новий популяризаторський гібридний жанр, який є проміжною ланкою між університетською лекцією, презентацією виступу на конференції і телевізійним документальним фільмом [3, р.17].

Безсумнівними перевагами TED Talks є якісний, актуальний та оригінальний контент, який водночас є навчальним матеріалом, корисним, зокрема, для вивчення мов. За словами D. Taibi, TED Talks – “(1) <...> knowledge resources in their own right containing valuable and accessible content and insights for learners and (2) <...> educational material dedicated to language learning, particularly facilitated through the wide range of multilingual transcripts” [5].

TED Talks є могутнім інструментом сучасного освітнього простору [4], адже лекції розвивають:

- основні мовленнєві вміння та навички (аудіювання, читання, говоріння);
- критичне мислення і креативність;
- комунікативні навички та культуру спілкування (вміння висловлюватись, вести дискусію і переконувати співрозмовників);
- мотивацію до оволодіння іноземною мовою;
- кругозір;
- інформаційні компетенції.

Очевидно, що робота з TED Talks передбачає допрезентаційну підготовку, демонстраційний та післядемонстраційний етапи.

Допрезентаційна підготовка полягає у відборі виступів на платформі TED з урахуванням відповідності темі заняття та його дидактичним завданням, розробці ряду лексичних чи лексико-граматичних вправ, спрямованих на активізацію лексичного матеріалу, розширення та збагачення словникового запасу (тематичного вокабуляру) студентів.

Демонстраційний етап використання лекцій TED передбачає витреноування в студентів уваги до:

- невідомих лексичних одиниць і потреби з'ясувати їхнє значення;
- вжитку лексичних одиниць та граматичних структур у природньому комунікативному середовищі;
- особливостей мовленнєвої та невербальної поведінки промовця.

Післядемонстраційний етап заняття передбачає навчальні дії, які мають на меті розвиток у студентів здатності здійснювати усномовленнєве спілкування у

монологічній та діалогічній формі.

Використання відеоматеріалів TED Talks у навчальному процесі є елементом формування творчого підходу до навчання. “The role of the teacher is to foster lively interaction with the video program because even the best book on methodology and the best teaching materials will not work if a teacher is not enthusiastic about the materials” [1].

Висновки. Актуальний контент, цікаві та унікальні ідеї, які стосуються усіх сфер людського життя, широкий формат виступів TED Talks – усе це сприяє підвищенню мотивації студентів, індивідуалізації та інтенсифікації процесу навчання.

Література

1. Altman R. The video connection: Integrating video into language teaching. Boston: Houghton Mifflin, 1989. 184 p.
2. Brown, D. H. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. White Plains, NY: Longman, 2007. 491 p.
3. Caliendo G. The popularisation of science in web-based genres. *The language of Popularisation: Theoretical and Descriptive Models*. 2012. Vol. 3. P. 101–132.
4. Romanelli, F. (2014). Should TED Talks Be Teaching Us Something? – URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4140479/>
5. Taibi D., Chawla S., Dietze S., Marenzi I., Fetahu B. Exploring TED talks as linked data for education. *British journal of educational technology*. 2015. 46: 1092–1096. <https://doi.org/10.1111/bjet.12283>

*Кувшинова Н.М.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

В останнє десятиліття актуальним питанням є викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, тобто мови за спеціальністю. Невід’ємною частиною професійної підготовки майбутніх спеціалістів є іноземна мова як засіб спілкування, як засіб професійно орієнтованого спілкування та можливості досягнення певного соціального рівня. Навчання іноземної мови у вузі розглядається як практична мета в формуванні у студентів лінгвістичної, комунікативної і країнознавчої компетенції. Комунікативна компетенція, тобто здатність відтворювати сприйняте іншомовне мовлення відповідно до умов

мовленнєвої комунікації, належить до однієї зі складових частин практичної мети навчання іноземної мови.

У наш час стало актуальним вивчення іноземної мови не тільки для загального спілкування, а для можливості розширення ділових якостей у зв'язку з підвищенням професійного рівня з того чи іншого фаху при володінні іноземною мовою саме за професійним спрямуванням. Отже, таким чином вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах змінило курс з лише розмовної мови на нормативну навчальну дисципліну «Іноземна мова за професійним спрямуванням» відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців певного освітнього ступеня, галузі знань і спеціальності з поглибленим вивченням іноземної мови саме за професійним спрямуванням.

Перед закладами вищої освіти при розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, створенні відділень і розширенні факультетів міжнародного права, туризму, міжнародного бізнесу, міжнародних економічних відносин постає питання необхідності пошуку нових підходів до викладання іноземної мови з метою підготовки високоякісного спеціаліста, кваліфікація і рівень якого будуть обумовлені володінням іноземною мовою за професійним спрямуванням.

Враховуючи ситуацію, деякі фахівці, наприклад, О. П. Юцкевич стверджує, що популярність до іноземної мови має і позитивні, і негативні моменти [2]. Позитивним є той аспект, що збільшується зацікавленість до вивчення іноземної мови саме за професійним спрямуванням, що зі свого боку веде до розширення спеціальностей і годин для викладання предмету «іноземна мова за професійним спрямуванням». До негативного аспекту належить ситуація, в якій опиняється викладач за даних обставин і багатогранності вимог, а саме:

- викладач не є спеціалістом у певній галузі, проблеми якої йому необхідно розглядати у процесі викладання професійно орієнтованої іноземної мови, а також він не ставить за мету викладання інших дисциплін іноземною мовою для фахівців;
- викладач може опинитися в ситуації, коли необхідно викладати іноземну мову за фахом при обмеженій кількості матеріалу;
- викладач для розуміння суті проблеми зустрічається з методологічними, дидактичними та лінгвістичними труднощами внаслідок особливостей перекладу незрозумілого для нього тексту з професійною термінологією.

Утворюються певні протиріччя між великим потоком інформації та високими вимогами до студента певної спеціальності. Варто орієнтувати майбутніх спеціалістів на вивчення іноземної мови з метою поглибити існуючі знання та розвинути ті вміння, які знадобляться йому у майбутній професії. Необхідно шукати ту специфіку зарубіжного спеціаліста, яка б слугувала для підвищення професійного рівня нашого спеціаліста.

Предметом дослідження є теоретичний аналіз методик для формування мовних навичок студентів та їх спрямованість на поглиблення міжкультурних знань.

Викладання іноземної мови за професійним спрямуванням передбачає вивчення професійної мови. Що ж означає термін «професійна мова»? Хоффман трактує його наступним чином «...це сукупність усіх засобів мови, які використовуються в конкретній професійній сфері для спілкування між

спеціалістами даної професії» [3]. Отже, для Хоффмана професійна мова – це не стиль, а частина мови широкого спілкування. При цьому він вказує на те, що мова професійного спілкування не може бути єдиною, їх є стільки, скільки є професій.

У немовному вузі вивчення іноземної мови спрямоване на отримання інформації, яка є важливою в тій чи іншій професійній діяльності; на оволодіння тими навичками мовлення, які дозволяють користуватися цією інформацією.

Традиційно при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням переважали в навчальній практиці тренувальні методи. Сучасна тенденція викладання професійно орієнтованої іноземної мови направлена на активне використання прийомів на основі пов'язаної з майбутньою професією студента діяльності і розширенні його професійних знань.

Студент удосконалює свої знання з іноземної мови у процесі роботи з матеріалами іноземних видань, вчиться працювати з іноземною літературою, відповідною термінологією за професійним спрямуванням та специфічною для іноземних спеціалістів системою понять та позначень. Отримати необхідний тандем стає можливим лише у тісному зв'язку занять з іноземної мови з профільюючими предметами.

Спочатку студенти знайомляться й опановують термінологію своєї спеціальності, а потім закріплюють її знання при використанні певних інтерактивних методів навчання як дискусії, ділові ігри, інсценування певних ситуацій, які можуть трапитися у реальному житті майбутнього спеціаліста. У процесі ділової гри розглядаються ситуації професійного спілкування і студентам доводиться вирішувати проблеми, які викликають різні відчуття, а саме: задоволення, впевненість, бажання спілкуватися іноземною мовою.

Велике значення приділяється активності самостійної роботи студентів. Як зазначає Мунтян С. Г. [1], це є однією з проблем сучасної методики навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. Особистісна активність у навчанні не належить до природжених якостей особистості, але вона є основою активного ставлення до знань, наполегливості й систематичності в навчанні, позитивних результатів та успішної освіти. Особистісна активність формується у процесі пізнавальної діяльності, характеризується проявом морально-вольових якостей студента, прагненням до пізнання і розумовою напругою.

В сучасній методиці виділяється три рівні пізнавальної активності. Перший рівень – це відтворення активності, що характеризується бажанням зрозуміти нове явище; другий рівень – репродукція з елементами продукції, тобто інтерпретуюча активність, яка характеризується більшою стійкістю прояву вольових зусиль, намагання студента проникнути в сутність явища, пізнати зв'язки між явищами, самостійно знайти вирішення проблеми при ускладненні питання. До третього рівня активності належить творчий, в якому студенти намагаються застосувати знання в новій ситуації, тобто використати отримані знання й способи діяльності в нових умовах. Стійкі пізнавальні інтереси і професійна мотивація належать до характерної особливості третього рівня.

При такому підході іноземна мова стає одним із засобів вивчення спеціальності, формування та розвитку професійних інтересів у студентів,

активізації їх пізнавальної діяльності, що і є метою оволодіння іноземною мовою за професійним спрямуванням.

Література:

1. Мунтян С. Г. Самостійна робота студентів при навчанні їх іноземної мовипрофесійного спрямування: навчальні стратегії // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Українська наука XXI століття». К: ТОВ «Меганом», 2008. С. 25–28.

2. Юцкевич О. П. Проблеми викладання професійно орієнтованої іноземної мови // Філологія. Методика. Педагогіка: Зб. наук. праць виклад. Кафедр інозем. Мов та укр. Мови літ. Київського нац. Економ. Ун-ту / Ред. О. Л. Шевченко К.: КНЕУ, 2002. С. 142–148.

3. Hoffmann L. Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung. Berlin: Erich Schmidt Verlag GmbH & Co, 1976. S. 170.

Makarenko Polina
Ukrainian State Dragomanov University
(Kiev, Ukraine)

MEIN BESUCH NACH MÜNCHEN: EINDRÜCKE UND ENTDECKUNGEN

Als ich zum ersten Mal nach München kam, war ich nicht nur von der Architektur, sondern auch von der Atmosphäre dieser Stadt begeistert. Als Germanistin hatte ich immer davon geträumt, Deutschland zu besuchen, die Sprache im kulturellen Kontext zu lernen, und München war der perfekte Ort dafür.

Zunächst war ich beeindruckt vom historischen Zentrum der Stadt. Der Marienplatz mit seinem prächtigen Neuen Rathaus faszinierte mich. Stundenlang konnte ich dem Glockenspiel zuschauen, das jede Stunde eine amüsante Aufführung zeigt. Diese Tradition, die tief in der Vergangenheit verwurzelt ist, verleiht der Stadt einen besonderen Zauber, den man nicht durch Fotos erfassen kann.

Beim Spaziergang durch die Straßen Münchens stieß ich auf zahlreiche Cafés und Biergärten, wo ich die traditionellen bayerischen Gerichte probieren konnte. Das echte bayerische Bier mit einer leckeren Brezel durfte ich mir nicht entgehen lassen. Die Atmosphäre in diesen Lokalen war sehr freundlich, und ich lernte sogar einige Einheimische kennen, die gerne ihre Geschichten über die Stadt teilten.

Am nächsten Tag besuchte ich das Deutsche Museum, eines der größten Museen für Wissenschaft und Technik der Welt. Ich war begeistert von den Exponaten, die die Errungenschaften der Menschheit in verschiedenen Bereichen zeigen. Dieser Ort regte mich zum Nachdenken über den Einfluss von Technologien auf unser Leben und unsere Kultur an.

München beeindruckte mich auch mit seinen Parks. Der Englische Garten ist eine wahre Oase, in der ich die Natur genießen und Menschen beobachten konnte, die

Sport treiben oder einfach auf den grünen Wiesen entspannen. Ich verbrachte dort einige Stunden, las ein Buch und hörte Musik.

Nicht zu vergessen sind die Kultur und die Kunst. Der Besuch des Museums für zeitgenössische Kunst inspirierte mich und ließ mich spüren, wie München Traditionen mit Innovationen verbindet. Diese Stadt lebt von der Kunst, und jeder kann dort etwas für sich finden.

Als ich nach Hause zurückkehrte, wurde mir klar, dass München nicht nur eine Stadt ist, sondern das kulturelle Herz Deutschlands. Ich brachte nicht nur Souvenirs mit, sondern auch neues Wissen, Eindrücke und den Wunsch, diese Erfahrungen mit anderen zu teilen. München bleibt in meinem Herzen, und ich hoffe, eines Tages zurückzukehren, um meine Erkundungen in diesem unglaublichen Land fortzusetzen.

*Makarenko Polina,
Panov Serhii
Ukrainian State Dragomanov University
(Kiew, Ukraine)*

SPRACHPRAKTIKUM. BESUCH NACH MÜNCHEN: EINDRÜCKE UND ENTDECKUNGEN

Als ich zum ersten Mal nach München kam, war ich nicht nur von der Architektur, sondern auch von der Atmosphäre dieser Stadt begeistert. Als Germanistin hatte ich immer davon geträumt, Deutschland zu besuchen, die Sprache im kulturellen Kontext zu lernen, und München war der perfekte Ort dafür.

Zunächst war ich beeindruckt vom historischen Zentrum der Stadt. Der Marienplatz mit seinem prächtigen Neuen Rathaus faszinierte mich. Stundenlang konnte ich dem Glockenspiel zuschauen, das jede Stunde eine amüsante Aufführung zeigt. Diese Tradition, die tief in der Vergangenheit verwurzelt ist, verleiht der Stadt einen besonderen Zauber, den man nicht durch Fotos erfassen kann.

Beim Spaziergang durch die Straßen Münchens stieß ich auf zahlreiche Cafés und Biergärten, wo ich die traditionellen bayerischen Gerichte probieren konnte. Das echte bayerische Bier mit einer leckeren Brezel durfte ich mir nicht entgehen lassen. Die Atmosphäre in diesen Lokalen war sehr freundlich, und ich lernte sogar einige Einheimische kennen, die gerne ihre Geschichten über die Stadt teilten.

Am nächsten Tag besuchte ich das Deutsche Museum, eines der größten Museen für Wissenschaft und Technik der Welt. Ich war begeistert von den Exponaten, die die Errungenschaften der Menschheit in verschiedenen Bereichen zeigen. Dieser Ort regte mich zum Nachdenken über den Einfluss von Technologien auf unser Leben und unsere Kultur an.

München beeindruckte mich auch mit seinen Parks. Der Englische Garten ist eine wahre Oase, in der ich die Natur genießen und Menschen beobachten konnte, die

Sport treiben oder einfach auf den grünen Wiesen entspannen. Ich verbrachte dort einige Stunden, las ein Buch und hörte Musik.

Nicht zu vergessen sind die Kultur und die Kunst. Der Besuch des Museums für zeitgenössische Kunst inspirierte mich und ließ mich spüren, wie München Traditionen mit Innovationen verbindet. Diese Stadt lebt von der Kunst, und jeder kann dort etwas für sich finden.

Als ich nach Hause zurückkehrte, wurde mir klar, dass München nicht nur eine Stadt ist, sondern das kulturelle Herz Deutschlands. Ich brachte nicht nur Souvenirs mit, sondern auch neues Wissen, Eindrücke und den Wunsch, diese Erfahrungen mit anderen zu teilen. München bleibt in meinem Herzen, und ich hoffe, eines Tages zurückzukehren, um meine Erkundungen in diesem unglaublichen Land fortzusetzen.

*Mashtakova N.V.
Dragomanov Ukrainian State University
(Kyiv, Ukraine)*

TRANSLATION PECULIARITIES OF LINGUO-CULTURAL CODE IN UKRAINIAN AND ENGLISH ETHNOCULTURAL GROUPS

Exploring the translation peculiarities of the linguo-cultural code in different ethnocultural groups is relevant nowadays and expresses their specific features.

Each language presents the most original characteristic of a culture, which may be described simplistically as the totality of the beliefs and practices of a society [1, p.13].

The issue of intercultural communication and translation studies has been described by many famous linguists such as Edward T. Hall, A. D. Schweitzer, Toury G., Munen G., Korunets I., Golubovska I., Bondarenko A. and many others. Although the cultural aspect of the translation is considered an important phenomenon, it needs to be sufficiently detailed and described. Different linguistic and cultural codes exist that are correctly analyzed.

By its nature, each language is rich in its codes, id est idioms, set expressions, sayings and proverbs that sometimes do not have direct equivalents in the target language. For example, Ukrainian proverbs often reflect agrarian or historical contexts that may be obscure to English speakers. That is why nonequivalent words can be found in each culture. Such phrases need a direct translation.

Family, community and tradition concepts differ significantly. Translators must find ways to convey these values effectively without losing their essence. To fulfil this task, future translators study and practice different ways and types of translation analyses. Multicomponent classification of translation transformations (represented by Karaban V., Maksimov S., Selivanova O., and others) can help future interpreters convey the source text through which the original text sounds adapted [2, 3].

Also, it is vital to imply the typical word order and syntax rules that differ. Translators must adapt sentences to sound natural in the target language while retaining the source meaning.

Sometimes, it is necessary to add explanatory notes or context in translations to convey nuances that may be implied in one culture but not in another.

Hence, cultural subtext plays a crucial role in communication. What is implied in one language may need explicit articulation in the other.

Also, Karaban V. and Rebenko M., along with transformations, singled out translational deformations, which are also transformations but are associated with a certain translational loss and relate primarily to the form of the text. Along with this, the researchers also distinguish translation errors that are unconscious and not conceptually supported [2, p. 27–31].

It should be noted that translators often face the problem of adapting content to cultural peculiarities or sticking closely to the word-by-word translation. This decision impacts how the text is received in the target culture.

Consequently, realizing these translation peculiarities can enhance cross-cultural communication and appreciation between Ukrainian and English-speaking communities. A successful translation made by a professional interpreter always includes all the above mentioned aspects.

Literature

1. Nida E. A., Taber Ch. R. T. The Theory and Practice of Translation. Leiden: Brill Archive, 2020. 218 p.

2. Карабан В., Ребенко М. Природа перекладацьких деформацій. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія*. 2007. № 41. С. 27–31.

3. Максимов С. Є. Перекладацький аналіз тексту (англійська та українська мова). *Видавн. Центр КНЛУ*. 2001. 148 с.

*Медведєва Н.А.
лицей № 59
(м. Київ, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 11 КЛАСАХ

Постановка проблеми. Сучасна освіта активно трансформується під впливом глобалізації, технологічного прогресу та зростаючих вимог до випускників закладів загальної середньої освіти. Інтеграція інноваційних технологій стала необхідною умовою для підвищення якості освітнього процесу та його відповідності реаліям 21-го століття. Це особливо актуально для випускників закладів, коли здобувачі опановують складні літературні твори, завершують вивчення зарубіжної літератури й готуються до важливих життєвих етапів - складання НМТ, вступу до університетів та професійного становлення.

На цьому етапі освіти важливо створити умови, які сприятимуть не лише засвоєнню фактичних знань, а й розвитку важливих компетенцій, зокрема креативності, критичного мислення, міжкультурній компетентності.

Аналіз досліджень. Аналіз сучасних досліджень Інституту модернізації змісту освіти (2024) [1,3], матеріалів досліджень (2023) [4], Терещук В. І., Ільченко А.М. та Семенишиної І.В. [2], дає підстави вважати, що впровадження інноваційних технологій у викладання зарубіжної літератури сприяє формуванню ключових компетенцій учнів 11 класу. Зокрема, це включає критичне мислення, самоорганізацію, цифрову компетентність, емоційний інтелект, навички роботи в команді. У роботах вчених ми звернули увагу на такі важливі для 11-класників аспекти, щодо використання на уроках зарубіжної літератури інноваційних технологій: індивідуалізація освітнього процесу, розвиток міждисциплінарного підходу, мотивація здобувачів освіти, глобалізація освітнього процесу.

Ми погоджуємось з думкою науковців, в тому, що сучасні освітні платформи, такі як Moodle, Google Classroom дозволяють адаптувати освітній процес до рівня знань кожного учня, забезпечуючи персоналізовані завдання. Це особливо актуально для старшокласників, які готуються продовжувати навчання у закладах вищої освіти.

Інтеграція інноваційних технологій дозволяє поєднувати зарубіжну літературу з іншими дисциплінами, такими як історія, мистецтво, психологія.

Інтерактивні методи навчання, включно з гейміфікацією, віртуальні екскурсії та мультимедійні презентації, забезпечують розвиток практичних навичок, які знадобляться в майбутній професійній діяльності.

Застосування хмарних технологій, віртуальних зустрічей і спільних проєктів дозволяє здобувачам взаємодіяти з ровесниками з інших країн. Це сприяє міжкультурному обміну і формуванню глобального мислення.

Окрім переваг, можемо наголосити й на окремих викликах, пов'язаних з використанням інноваційних технологій. Зокрема, забезпечення безпеки даних, технічна підтримка інфраструктури та адаптація наявного контенту до сучасних вимог освіти.

Постановка завдань. У започаткованому дослідженні поставлено завдання здійснити аналіз ключових компетентностей випускників, які будуть необхідні їм не лише у подальшому навчанні, але й у соціумі (критичне мислення, самоорганізацію, цифрову компетентність, емоційний інтелект, навички роботи в команді).

Відтак, сучасні інноваційні технології, такі як онлайн-платформи для дискусій (Edmodo, Microsoft Teams) або інтерактивні тести (Kahoot, Quizizz), сприяють розвитку аналітичного та критичного мислення. Здобувачі вчаться не лише сприймати інформацію, а й аналізувати її, формулювати власну позицію щодо літературних проблем, порівнювати різні інтерпретації текстів. На наше переконання, сучасні випускники повинні вміти мислити нестандартно, генерувати нові ідеї та знаходити оригінальні рішення.

Вміння ефективно використовувати цифрові інноваційні технології для вирішення освітніх завдань стає необхідною навичкою в умовах сучасного інформаційного простору. Це включає не лише здатність працювати з

комп'ютерними програмами, а й безпеку в Інтернеті та здатність аналізувати цифрові ресурси.

Розвиток уміння розуміти власні емоції та емоції інших людей є важливою частиною соціальної адаптації здобувачів. Це дозволяє ефективно взаємодіяти в команді, а також керувати стресом, що є важливим під час підготовки до іспитів.

Уміння ефективно працювати в групах, обговорювати ідеї, вирішувати конфлікти і досягати спільних цілей допомагають здобувачам в майбутній професійній діяльності. Ці навички є необхідними при виконанні проєктів і групових завдань у старших класах.

Уміння планувати свою діяльність, організувати час і працювати над досягненням поставлених цілей є важливим компонентом успішної підготовки до НМТ та подальшого навчання у закладах вищої освіти. Ми вважаємо, що для старшокласників це навички, які мають важливе значення не лише під час навчання, а й в житті поза закладом освіти.

Правильне планування дозволяє здобувачам чітко розуміти, що саме вони повинні зробити, які ресурси для цього потрібні і скільки часу це займе. Планування освітнього процесу допомагає створити реальні графіки, які враховують інші важливі завдання та події в житті здобувачів. Наприклад, планування підготовки до НМТ може включати визначення конкретних тем для вивчення, виконання тестових завдань для самоперевірки та систематичне повторення вивченого матеріалу.

Таким чином, інноваційні освітні технології є не лише інструментом для ефективного викладання зарубіжної літератури, але й способом підготувати здобувачів до майбутнього. Такі технології забезпечують комплексний підхід до організації освітнього процесу, поєднуючи теоретичні знання із практичними навичками, які необхідні у повсякденному житті.

Наприклад, використання платформ Prezi, Canva дозволяє доповнювати аналіз текстів і стимулюють дискусію учасників обговорення; перегляд екранізації творів допомагає здобувачам глибоко зрозуміти історичний і культурний контекст літературних творів; використання платформ Kahoot або Quizlet дозволяє ефективно повторювати основні поняття і деталі творів; створення віртуальних дискусійних кімнат (наприклад, у Zoom) для обговорення складних літературних тем; ігрові техніки (літературні квести), допомагають закріпити набуті знання в легкій і цікавій формі.

Узагальнюючи огляд ключових компетентностей, які необхідно розвивати у випускників закладів загальної середньої освіти можемо зазначити, що завдяки інтеграції інноваційних технологій в освітній процес викладання зарубіжної літератури здобувачі отримують можливість розвитку цих компетенцій через онлайн-платформи, інтерактивні ресурси та технології для командної роботи. Це сприяє формуванню готовності до реальних життєвих ситуацій і професійних викликів.

Висновок. Вважаємо, що інноваційні освітні технології відкривають нові горизонти для викладання зарубіжної літератури в 11 класі, сприяючи суттєвому вдосконаленню освітнього процесу та розвитку ключових компетентностей здобувачів. Інтеграція сучасних інноваційних технологій в освітній процес дозволяє зробити навчання інтерактивним, цікавим та орієнтованим на інтереси

здобувачів. Це сприяє ефективному засвоєнню складних літературних творів і розширенню культурних горизонтів здобувачів на основі порівняння літературних творів різних країн, розуміти їх контекст та історичну цінність.

Крім того, інноваційні технології забезпечують індивідуалізацію освітнього процесу, адаптуючи завдання відповідно до рівня навчальних досягнень здобувачів. Це особливо важливо для старшокласників, які готуються до НМТ та вступу до закладів вищої освіти. Хмарні сервіси та ресурси дозволяють не лише швидко оцінити рівень знань здобувачів, але й коригувати освітній процес так, щоб кожен учасник працював на своєму максимальному потенціалі.

Завдяки інтеграції інноваційних технологій в освітній процес, уроки зарубіжної літератури стають більш ефективними, а здобувачі отримують важливі навички, які допоможуть їм у подальшому навчанні та професійній діяльності. Вони вчаться працювати з інформацією, використовувати цифрові інструменти для самопізнання та співпраці, що є необхідними компетентностями в умовах швидко змінюваного світу.

Інтеграція таких підходів робить зарубіжну літературу ближчою до здобувачів, вони сприймають її не як частину навчальної програми, а як інструмент для розуміння світу.

Література

1. Рибальченко, А. М. (2020). Педагогічна інновація як прогресивні зміна в освіті. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути. Педагогічні науки. Наукова платформа Open Science Laboratory. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7592/1/konf_mizhaluzevi_di_sputes_2020.pdf
2. Терещук, В. І., А. М. Ільченко, і І. В. Семенишина. «Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти». Академічні візії, вип. 16, Лютий 2023, <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/157>
3. Чаплінська, Н. О., Ступак, О.П. та Кібенко, Л.М. Інноваційні освітні технології: актуалізація впровадження. Вісник науки та освіти (7(25)). 2024. с. 1133–1144 (дата звернення 11.11.2024)
4. Ястремська, О.М., Гудима О.В., Єжелій Ю.О., Лук'янихін В.О. Новітні інноваційні освітні системи та технології в галузі менеджменту. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права*, № 37, червень 2023 р. С. 465–472. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/837>

СИСТЕМА ВПРАВ ТА ЗАВДАНЬ ЯК МЕТОДИЧНА ОСНОВА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

Проблема сучасної науки полягає у застосуванні системного підходу як методу дослідження, де об'єкт розглядається як система. Це вплинуло і на методики навчання, включаючи методику викладання іноземних мов та перекладу. У сучасних наукових працях навчання іноземних мов трактується як система, що об'єднує основні компоненти навчального процесу, такі як відбір мовного та культурного матеріалу, форми його подання, методи та способи організації навчання [3]. Системний підхід сьогодні є важливим методологічним принципом, і його застосування до аналізу методики навчання перекладу є актуальним, адже брак досліджень у цій галузі суттєво обмежує можливості її вдосконалення.

Об'єктом цього дослідження є система навчання перекладу, а предметом – система вправ, що забезпечує підготовку студентів до професійної діяльності. У попередніх дослідженнях система вправ для навчання перекладу зазвичай охоплювала лише певні види перекладу, такі як синхронний, послідовний або переклад з аркуша. Для створення універсальних комплексів вправ потрібна загальна система вправ, яка б слугувала надійним фундаментом для задоволення будь-яких навчальних потреб. Мета дослідження – розробити модель загальної системи вправ, яка б забезпечила науково обґрунтовану основу для створення вправ для практичного навчання перекладу.

Завдання дослідження включають аналіз понять “категорія”, “система”, “переклад” та “вправа”, визначення принципів підходу до системи вправ, розробку структури цієї системи та рекомендацій для її практичного застосування.

У дидактиці та методиках викладання, включно з методикою навчання перекладу, система вправ вважається категорією, як і інші компоненти процесуального аспекту змісту навчання. Поняття “система” часто визначається як “цілісна сукупність взаємопов'язаних об'єктів” або “об'єднання елементів у певному порядку з єдиною функцією” [1]. Система має властивості, що не зводяться до суми властивостей її елементів, а також залежить від структури зв'язків між ними. Вчені виділяють зовнішню та внутрішню цілісність: зовнішня означає, що поведінка системи визначається станом довкілля, а внутрішня (або структурність) – впливом зв'язків між елементами.

Для класифікації систем вони повинні мати цілісність, ієрархічність (елементи системи можуть самі бути системами) та можливість опису через різні моделі, які відображають різні аспекти. Системи поділяють на емпіричні та абстрактні, матеріальні й ідеальні, статичні й динамічні, закриті та відкриті. Система вправ для навчання перекладу є абстрактною (ідеальною), динамічною

та відкритою, оскільки складається з понять, змінюється з умовами довкілля й готова до інтеграції нових підсистем [2]. Її вхід – постановка завдання, вихід – його розв’язання, а призначення – створення комплексів вправ для конкретного етапу навчання.

Аналіз властивостей системи відбувається поетапно. Спочатку система розбивається на підсистеми, а потім збирається знову, з визначенням входів і виходів усіх підсистем та їхніх зв’язків із загальною системою. Такий підхід дозволяє спростити аналіз та забезпечити єдину термінологію для опису системи та її компонентів [1].

Узагальнюючи наведені думки, можна сказати, що термінологія утворює певну абстрактну систему, яка допомагає досліднику структурувати міркування. Далі розглянемо значення терміна “переклад”. Слід зазначити, що це поняття охоплює різні процеси, що відрізняються за психологічним змістом. Академічний (навчальний) переклад зазвичай використовується для закріплення мовного матеріалу або перевірки розуміння тексту на заняттях з іноземної мови, однак такий переклад відрізняється від професійного, оскільки виконується не для реальних замовників, а орієнтований на оцінювання викладачем [3].

На відміну від академічного, професійний переклад зосереджений на потребах адресата, а не процесі перекладу чи особі перекладача. Спеціалізований переклад (наприклад, юридичний) використовують під час підготовки майбутніх фахівців, поєднуючи в собі риси як академічного, так і професійного перекладу, оскільки навчальні тексти часто відповідають профільним галузевим матеріалам [2]. Для підготовки перекладачів важливо формувати навички, необхідні для професійного рівня, тому в подальшому описі під поняттям “переклад” розуміється саме його професійний аспект.

Поняття “вправа” визначається як завдання, яке виконується для здобуття чи закріплення певних навичок. У цьому контексті вправляння є свідомим повторенням дій для закріплення навичок і розвитку вмінь. Навички, як найвищий рівень автоматизованої дії, виникають внаслідок вправляння. Проте в інтелектуальних процесах, таких як переклад, вагомість навичок мінімальна, адже переклад базується на двомовному мисленні та розумінні, яке важко звести до рівня навички [2].

Відомо, що навички є важливим елементом будь-якої складної діяльності, зокрема перекладу. Вони дозволяють людині звільнити свідомість від контролю простих дій і зосереджуватися на більш складних завданнях. Наприклад, у процесі перекладу з аркуша зорове сприймання тексту оригіналу (ТО) та його озвучення мовою перекладу (ТП) спочатку відбувається майже одночасно, що може уповільнити роботу та призвести до помилок. Проте, із тренуванням зростає швидкість сприймання наступного сегмента, що дозволяє оптимізувати процес озвучення попередніх частин тексту. Таким чином, розвиваються паралельні дії, які в підсумку стають узгодженими завдяки формуванню динамічного стереотипу, що покращує якість ТП і робить його точнішим.

Термін “уміння” використовується тут у значенні здатності виконувати складні дії, що включають автоматизовані дрібніші компоненти. Найвищий рівень уміння досягається за рахунок оволодіння навичками, необхідними для перекладацької діяльності [3]. Таким чином, ефективне тренування базується на

ієрархічній системі вправ і завдань, де кожне завдання є частиною ширшої системи. Завдяки цій ієрархічності, навчання стає комплексним і структурованим.

Система вправ для навчання перекладу включає завдання, що сприяють розвитку як теоретичних знань, так і практичних навичок. Структура цієї системи складається з підсистем для навчання усного та письмового перекладу, що, у свою чергу, діляться на підсистеми для різних видів перекладу (наприклад, послідовного, синхронного тощо). Кожна з цих підсистем містить підготовчі завдання, вправи для розвитку навичок і завдання для удосконалення умінь.

Ця система вправ та завдань є ієрархічною, де кожен рівень є підсистемою відносно вищих рівнів і системою для нижчих. Вона також відповідає принципу множинності опису, що дозволяє створювати різні моделі для навчання, наприклад, послідовного або синхронного перекладу в різних освітніх умовах. Така структура забезпечує динамічність і відкритість, дозволяючи адаптуватися до змін у суспільних потребах, додаючи нові підсистеми. Основне призначення цієї системи – науково обґрунтувати розробку комплексів вправ і завдань, які спрямовані на конкретні сфери, як-от навчання письмового або усного перекладу.

Література

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов та культур: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Ольховська А. С. Система вправ для навчання майбутніх філологів двостороннього синхронного перекладу. Іноземні мови. 2014. №1. С. 47–55.
3. Плахотник В. М. Чи можуть вправи бути комунікативними? Іноземні мови. 2012. №1. С. 5–12.

*Ніколаєнко В.В.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ ОН-ЛАЙН ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗІ СТУДЕНТАМИ-ФІЛОЛОГАМИ

Під дистанційним навчанням В.Ю. Биков та В.М. Кухаренко [2] розуміють форму організації навчального процесу, за якої її активні учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) досягають цілей навчання, здійснюючи навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально.

Успішне навчання іноземних мов вимагає застосування сучасних технологій та методів, які не лише підвищують рівень знань студентів, але й сприяють розвитку інтересу до іншомовної культури. Інтеграція онлайн-інструментів у традиційне навчання англійської мови у вищих навчальних закладах — це чудовий спосіб поєднати переваги класичної аудиторної освіти з можливостями, які надають сучасні технології.

Метою статті є з'ясування методичного потенціалу використання он-лайн інструментів, окреслення переваг і недоліків деяких з них.

У своїй практиці ми активно використовуємо кілька ефективних онлайн інструментів для навчання англійської мови студентів-філологів. Ось деякі з них:

1. Платформи для проведення онлайн-занять (*Zoom, Microsoft Teams, Google Meet*) є основними для проведення он-лайн занять на яких студенти беруть участь у обговоренні різних тем, ставлять запитання один одному і викладачу, виконують завдання у реальному часі. Зазначені платформи надають можливість поділитися екраном, що дає змогу демонструвати навчальні матеріали та відео, а також використовувати такі інструменти як чати, опитування та інші.

2. Лексичні платформи та он-лайн словники (*Quizlet, Memrise, Cambridge Dictionary*) дозволяють студентам працювати над розширенням свого словникового запасу. Наприклад, на платформі Quizlet студенти самостійно можуть створювати картки для вивчення нових слів іноземною мовою та повторення вже вивчених, а також використовувати різні завдання для контролю рівня засвоєння іноземної лексики. Платформа Memrise надає студентам широкі можливості для вивчення лексики за допомогою інтерактивних завдань, що стимулює запам'ятовування через асоціації та візуальні елементи.

3. Платформи для написання та редагування текстів (*Google Docs, Grammarly*). Для студентів-філологів, які повинні грамотно вчитися писати есе, рецензії, статті, наукові роботи необхідно мати інструменти для спільного редагування текстів. Grammarly є чудовим помічником у полегшенні процесу написання, редагування та коректури текстів іноземною мовою. Він перевіряє граматичні, лексичні, стилістичні та орфографічні помилки.

4. Платформи *WordPress* або *Medium* можуть бути використані студентами для створення власних блогів, а також для взаємодії з іншими учасниками групи через коментарі або обговорення.

5. Інтерактивні платформи для розвитку мовних навичок (*Duolingo, Babbel*). Ці платформи дозволяють студентам за допомогою гейміфікації повторювати і вивчати нові мовні структури. Слід зазначити, що мобільні додатки дозволяють студентам виконувати завдання у зручній для них час і можуть стати важливою частиною домашнього завдання або самостійної роботи. Використання мобільних телефонів тісно пов'язано із впровадженням віртуальної, доповненої та гібридної реальності у освітніх цілях. Простота використання телефону та наявність у магазинах мобільних додатків (*Google Play* та *App Store*) достатньої кількості програм, що підтримують технологію віртуальної реальності і можуть бути використані в освітніх цілях, сприяє розширенню можливостей дистанційного навчання [2].

6. Платформу для спілкування та дебатів (Flipgrid) ми використовуємо у навчальному процесі з метою запису відео та можливості ділитися ними з одногрупниками. Віртуальна дошка Padlet дозволяє студентам на занятті розміщати свої думки, коментарі, посилання та різноманітні зображення, що сприяє активному обміну інформацією та розвитку у студентів критичного мислення.

Більш детально ми би хотіли зупинитися на такому ресурсі у вивченні іноземної мови як TED Talks. Ця платформа, присвячена «поширенню ідей, зазвичай у формі коротких, яскравих і потужних виступів» [4]. Навчальний потенціал платформи TED Talks привернув увагу викладачів англійської мови, які розробили цілий ряд рекомендацій та порад щодо використання цього ресурсу викладачами та студентами [1; 3; 4].

Можливості матеріалів TED Talks у навчанні іноземної мови є досить широкими як для викладачів так і для самих студентів. Використання відкритого контенту освіти TED Talks дозволяє підвищити якість навчання за рахунок наступних факторів:

1) залучення сучасного та популярного у всьому світі медіа-контенту дозволяє значно підвищити мотивацію учнів до вивчення англійської мови як другої іноземної;

2) матеріали TED Talks дозволяють організувати роботу з навчання аудіювання за допомогою виконання спеціальних вправ, багаторазового перегляду відеофрагменту, у тому числі з використанням текстового супроводу;

3) відеоматеріал доречно використовувати в процесі формування компетентності в діалогічному мовленні, а саме, він може стати смисловою основою навчальної дискусії, круглого столу, прес-конференції тощо;

4) навички та уміння читання розвиваються за допомогою ознайомлення з текстовим супроводом, можлива розробка та виконання завдань на різних навчальних платформах на основі даного супроводу;

5) тема, відображена у відеоматеріалі, може стати темою есе, а яскраві цитати спікерів – основою твору. Крім того, використання опції “discuss” дозволяє студентам здійснювати письмове іншомовне спілкування;

6) матеріали TED Talks дозволяють ознайомитися з різноманітними акцентами та варіантами англійської мови, їх ритміко-інтонаційними особливостями. Такі навички є вкрай необхідними і важливими для студентів-філологів, оскільки вони дозволяють їм адаптуватися до різних варіантів вимови та стилістичних особливостей англійської мови, що значно підвищує ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх викладачів;

7) використання TED Talks дозволяє значно розширити обсяг лексичного та граматичного матеріалу, запропонованого в рамках тієї чи іншої теми, на додаток до навчальних матеріалів, що використовуються на заняттях.

TED Talks дає можливість вчителю створювати власні відеоматеріали, супроводжувати їх питаннями, додатковими ресурсами та ділитися ними зі своїми студентами, відстежуючи їх прогрес у виконанні завдань.

Аналіз та використання ресурсів TED Talks дозволили зробити висновок не тільки про їх переваги, а й наявні недоліки. Насамперед, викладачу потрібно

досить багато часу для адаптації ресурсів зазначеної платформи до конкретного заняття, групи тощо. Багато відеофрагментів, незважаючи на відповідність темі, що вивчається, і оптимальний рівень іноземної мови, можуть не підходити за тимчасовими параметрами, тобто, бути занадто довгими для стандартного заняття. Перед використанням матеріалів вчителю важливо уважно подивитися матеріал, оцінити його на можливість та доречність подальшого застосування.

Як загальний висновок зазначимо, що матеріали ресурсу TED Talks можна позначити як інноваційний автентичний засіб навчання іноземних мов.

Висновки. Використання широкого набору он-лайн інструментів у процесі навчання іноземних мов дозволяє значно підвищити рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів-філологів, зробити його більш інтерактивним та доступним як в аудиторії так і для самостійної роботи. Сучасні технології дають можливість зручно і ефективно поєднувати різні методи навчання – від відео уроків і тестів до інтерактивних занять та відео конференцій. Викладачам важливо правильно вибирати платформи та різноманітні он-лайн інструменти в залежності від потреб курсу та специфіки студентської аудиторії для досягнення оптимальних результатів у навчанні іноземної мови.

Література

1. Корнюш Г. В. Можливості використання відеоматеріалів TED Talks у процесі викладання англійської мови у вищій школі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. № 66. Т. 2. С. 24–29.
2. Сисоева С.О., Осадча К.П. Стан, технології та перспективи дистанційного навчання у вищій школі. Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання, 70 (2). 2019. С. 271–284.
3. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник / [В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко та ін.], за ред. В.Ю. Бикова, В.М. Кухаренка. К.: Міленіум. 2008. 324 с.
3. Arntsen, T. English language teaching with TED Talks. TESOL Connections. 2016. September Issue.
4. TED. Ideas worth spreading. URL: <https://www.ted.com/about/our-organization>

**СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ
СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ
ЗАЙМЕННИКОВИХ ПИТАНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ:
КОРПУСНОБАЗОВАНИЙ ПІДХІД**

Категорія питальної модальності є однією з центральних проблем сучасної лінгвістики (О. Волков, Н. Гуйванюк, Н. Жеребило, Б. Онищук, М. Панкова, А. Савчук, А. Сітко). Зокрема, одним із пріоритетних сучасних мовознавчих керунків є дослідження проблеми інтерогативних конструкцій як таких, що мають високу комунікативну мобільність, та особливостей їх відтворення українською мовою (Т. Стоянова). Важливою складовою англійської мови є група питальних слів (*question/Wh-words*), які використовуються для побудови питальних речень – основного засобу формулювання інтерогативних висловлювань (Р. Оробінська). Традиційно у ролі питальних слів можуть виступати питальні займенники (*interrogative pronouns; Wh-pronouns*) та питальні прислівники (*interrogative adverbs*), а сталою формулою речення з питальним словом є така конструкція зі зворотним порядком слів (інверсія): **питальне слово (*Wh-word*) + модальне / допоміжне дієслово + підмет / присудок / додаток + інші члени речення** [2; 4].

Актуальність розвідки полягає у застосуванні корпуснобазованого підходу для вивчення специфіки граматичних форм англійського займенникового питання (далі – ЗП) (Т. Матвійчук) та особливостей функціонування англійських питальних займенників (далі – ПЗ) *Who, Whom, Whose, What, Which* [1; 3], що виступають репрезентантами катафори і відіграють ключову роль у структурі англійського спеціального питання (*open question*) [1].

Мета даної розвідки полягає у встановленні типових формально-синтаксичних конструкцій ЗП як одного з основних комунікативних засобів для обміну інформацією та реалізації текстової категорії зв'язності.

Матеріалом дослідження обрано 150 контекстів, відібраних методом суцільного вибирання з англійськомовного роману Дж. Роулінг “Гаррі Поттер та Напівкровний Принц”, представленого в електронному вигляді, і містять 150 випадків вживання англійських ПЗ.

Ідентифіковано: 1) частоту вживання кожного з п'яти ПЗ (див. Таблиця 1); 2) типові структурні моделі синтаксичної конструкції ЗП з правосторонніми (до чотирьох) колокатами ПЗ (див. Таблиця 2), де за основу взято базову конструкційну модель англійської мови – SVO; 3) 25 односкладних ЗП (складає 17% від загальної кількості досліджуваних контекстів) (*What?; Who?*) та 125 двоскладних ЗП (83%), серед яких встановлено 70 повних ЗП (47%) (*What are you two up to?*) та 55 неповних (37%) (*What d'you —?*); 4) 96 ЗП (64%) з дієсловом-

присудком у формі дійсного способу теперішнього часу груп Indefinite, Continuous, Perfect та Perfect Continuous (*What does he want me for? Who are you talking about? But what use have you been? What have you been doing all these years?*); 5) 97 ЗП з непрямым порядком слів (5 ЗП з увідною *it* включно) (*What did Scrimgeour want? What is it?*) та 24 ЗП з прямим порядком слів у питаннях до підмета (subject questions), що починаються з *What (if) (що)* та *Who (хто)* (*What has happened to you? Who taught you that spell?*); 6) 7 ЗП, що є головною частиною складнопідрядного речення з однією підрядною частиною (*What do you like me to call you when we've alone together? Who do you think you are?*); 7) не ідентифіковано жодної моделі ЗП до підмета зі зміненим синтаксичним оформленням компонентів дієслівної групи з метою підсилення комунікативного навантаження тематичної групи, як-от: *Well, what did happen at the end of the film?* [2; с. 214].

Таблиця 1

Кількісний аналіз частоти вживання англійських питальних займенників в англomовному романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер та Напівкровний Принц”

Питальний займенник	Частота вживання питального займенника	% від загальної кількості досліджуваних контекстів
<i>What</i>	115	77 %
<i>Who</i>	30	20 %
<i>Which</i>	2	1, 5%
<i>Whose</i>	2	1, 5%
<i>Whom</i>	0	0%

Таблиця 2

Кількісний аналіз частоти вживання типових формально-синтаксичних конструкцій англійських займенникових питань в англomовному романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер та Напівкровний Принц”

Формально-синтаксична конструкція та приклади ЗП	Частота вживання формально-синтаксичної конструкції	% від загальної кількості досліджуваних контекстів
<...>Wh-Pron)+V(aux/modal)+NP+V (lex) <i>But what'll people do for wands?</i> <i>So, what can I do for you?</i>	97	65 %
<...>Wh-Pron+(N(NP)/Adv)+VP <i>What school's this, then?</i>	24	16 %

<p><i>And what really happens when<...>?</i> <i>But what say you, Harry?</i> <i>Who'd want to kill Slughorn?</i></p>		
<p>NP=Det(Wh-Pron)+N/Adv <...> <i>Whose word?</i> <i>Which Horcrux is it?</i></p>	10	7 %
<p>(Prep/Det(Art)) Wh-Pron? <i>Who?</i> <i>What?</i> <i>To what?</i> <i>A what?</i></p>	8	5 %
<p><i>What about</i>+NP <i>What about him?</i> <i>What about Dumbeldore's funeral?</i></p>	6	4 %
<p>Інші (малочисельні) Conj+Adv+Wh-Pron? Conj+Wh-Pron+Conj? Wh-Pron+Adv? <i>And then what?</i> <i>But what if—?</i> <i>What exactly?</i></p>	5	3 %

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення типів перекладацьких трансформацій для відтворення англійських ПЗ українською мовою із застосуванням корпуснобазованого підходу.

Висновки. Загальний кількісний аналіз частоти вживання англійських ЗП дозволяє висновити, що такий засіб формулювання інтерогативних висловлювань є властивим текстам художнього стилю.

Література

1. Орлова Ю.В., Тимченко І.П. *Формальні моделі організації синтаксичних структур займенникових питань в англійській мові: корпуснобазований підхід*. Програма і матеріали IV Міжнародної науково-прикладної інтернет-конференції “Корпусна лінгвістика в науці й освіті”. 28 березня 2024 р., Київ. С. 27–28.
2. *Foley M., Hall D. (2012). MyGrammarLab. Advanced C1/C2. (410 p.). Harlow: Pearson Education Limited.*
3. *Questions: interrogative pronouns*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/questions-interrogative-pronouns-what-who>
4. *Burton-Roberts, N. (2011). Analysing Sentences. An Introduction to English Syntax. Third Edition. (271). Harlow: Pearson Education Limited.*

Serhii Panov
Ukrainian State
Dragomanov Univesity
(Kyiv,
Ukraine)

Raisa Kuzmenko
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
Ukraine, Kyiv

EXTENSIVE READING AS A MEANS OF LEARNING ENGLISH

Extensive reading is essential for language learning. It exposes students to a wide range of vocabulary and grammatical structures in context. By reading large amounts of material, learners can improve their reading fluency and comprehension naturally. It also helps develop a deeper cultural understanding and fosters a positive attitude toward language learning. Furthermore, extensive reading promotes independent learning, as students choose texts that interest them, making the process more enjoyable and effective.

What is extensive reading? Carrell and Carson wrote ‘extensive reading... generally involves rapid reading of large quantities of material or longer readings (e.g. whole books) for general understanding, with the focus generally on the meaning of what is being read than on the language’ [1, c. 49–50].

Obtaining information through reading literature in a foreign language is one of the most important ways to acquire and expand knowledge. Extensive reading can motivate learners to read more books and it can be expected to improve speaking and listening as well as reading. The ability to handle printed material efficiently and from diverse perspectives within limited time frames is enabled by mastering types of so-called "fast" reading, particularly preview reading. This type of reading involves gaining only a general understanding of the material, the topic, and the range of questions discussed in the text, which helps to single out the necessary reading material from a large body of printed information. This specific feature of preview reading allows today's high school students, who are future specialists, to process large volumes of information in a short time, selecting foreign sources on topics of interest to them.

The purpose of extensive reading is to gain a general understanding of the topic and the range of issues discussed in the text. This type of reading is used during an initial review of the content of a publication to determine whether it contains information of interest to the reader, and based on that, decide whether to read it in full or not. We use this type of reading when we need to browse through a book, magazine, article, etc.

Extensive reading helps students construct detailed meaning from the text, to develop reading skills, and enhance vocabulary and grammar knowledge. According to Willy A Renandya, this overemphasis on the explicit teaching of reading and language skills leaves little room for implementing other approaches. Researchers agree that the intensive reading approach may help students perform well in

conventional reading tests, but may not help them become fluent and independent readers. [3, с. 146].

Extensive reading, along with skimming and scanning, belongs to the types of so-called "fast" reading. They differ from each other primarily by the goal, which aims at achieving varying degrees of completeness, depth, and accuracy of understanding, and therefore lead to different results in terms of processing the information. Preview reading precedes familiarization with the text and detailed, in-depth reading. It is characterized by selectivity and understanding of such structural elements of the text as the topic, the nature of the article, and the main idea of the text [2, с. 261]. During preview reading, the accessibility of the text, its novelty, relevance, and the potential usefulness of the information it contains are also evaluated.

In summary, extensive reading is a vital strategy in language learning that not only enhances reading skills but also supports overall language development and independent learning through the exploration of diverse materials.

References

1. P. Carrell, J.G. Carson. Extensive and Intensive Reading in an EAP Setting. *English for Specific Purposes* № 16: 1197. 47–60.
2. Raisa Kuzmenko, Sergei Panov. Philosophical Approach to Technical Translation. Scientific Collection «InterConf+» №31 (147). 2023. P. 259–264.
3. Willy A Renandya. The Power of Extensive Reading. August 2007 RELC Journal 38(2). 2007.133–149. URL: https://www.researchgate.net/publication/249768826_The_Power_of_Extensive_Reading

Пащенко Т.В.
Білоцерківський академічний ліцей
«Мала академія наук»
Білоцерківської міської ради Київської області
(Біла Церква, Україна)

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ НМК “ FOCUS 3 ”

Освіта в Україні перебуває на шляху позитивних змін та реформування. У процесі активної інтеграції в європейське суспільство висувуються нові вимоги до рівня володіння іноземними мовами, зокрема англійською. Підготовлено низку постанов та законопроектів, які мають змінити підхід до вивчення англійської мови, зокрема закон “Про застосування англійської мови в Україні” від 04 .06.2024 року, адже інтеграція вітчизняної освіти в європейський освітній простір вимагає від українців нових рівнів володіння іноземними мовами.

Згідно з цим досвідом, найбільш ефективним підходом до іноземних мов є комунікативний підхід, який спрямований на оволодіння навичками розмовної мови та сприймання її на слух в реальних ситуаціях. Комунікативний підхід враховує останні дослідження в галузі методики викладання іноземних мов та інших дотичних наук і ґрунтується на інтерактивній методиці, розроблений носіями мови.

Практичним втіленням такого підходу є підручник "Focus 3", який увібрав у себе найновіші розробки британських лінгвістів, методистів-вчителів, а основний підручник та робочий зошит містять традиційні компоненти таких комбінованих матеріалів, які допомагають вчителям планувати, розробляти та проводити уроки відповідно до нових вимог. Лексика зібрана та структурована за темами. Підручник містить 8 тем: "A new look", "Just a game", "On the go", "Eat, drink and be healthy", "Planet Earth", "Good health", "Entertain me", "Modern society". Темі поділені на підтеми відповідно до сфер, в яких вивчається лексика (speaking, reading, writing and listening).

Лексика додається поступово та систематично. В кожному розділі повторюється та доповнюється. Окрім стандартних вправ: знайди слово в тексті, встав пропущене слово, склади словосполучення, вибери вірний варіант, є низка вправ, які допомагають готуватися до НМТ (Exam Focus). У розділі Vocabulary and Grammar також передбачений відео урок за матеріалами BBC, де учні чують лексику від носія мови та виконують комунікативні вправи (на зразок make prediction what is the text about, answer the questions, discuss the questions), які допомагають розвивати творчі здібності, комунікативні навички, фінансову та правову грамотність. Власне сам граматичний матеріал подається у контексті через анімоване відео та роз'яснюється носієм мови.

Особливістю підручника є вправи Speaking, які розпочинають та закінчують кожен урок. Вимагають від учня висловити свою думку. Розділ Use of English фокусує увагу на тонкощах вживання лексики та містить матеріал для підготовки до НМТ. Також підручник містить додаткову книжечку Word Store, яка акцентує увагу на Collocations, Phrasal verbs, Synonyms, Word transformation та інших аспектах лексики, що дозволяє не тільки розширити словниковий запас, а й розуміти тонкощі використання мови.

Такий комплексний підхід дозволяє швидко накопичувати та повторювати лексичний матеріал, а також практикувати використання лексики як усно так і письмово. В рамках курсу, окрім підручника та робочого зошита, студенти мають доступ до застосунку My English Lab, який надає широкий спектр онлайн вправ. Учні зазначають, що, використовуючи цю платформу під час вивчення теми, вони, виконуючи вправи, можуть проаналізувати власні помилки та, за потреби, повернутися до теоретичного матеріалу, що створює атмосферу успіху та робить застосунок зокрема та комплекс в цілому доступним і легким для розуміння підлітків.

Завдяки різноманітним та структурованим завданням курсу, уроки базуються на партнерстві студента та викладача. Вивчення лексики за комунікативним підходом з цим комплексом перестає бути складним завданням. Важливо зазначити, що позитивна психологічна атмосфера, яка створюється при

роботі з цим комплексом в класі, сприяє оптимальній організації навчальної діяльності та гарантує самостійність кожного учня в навчанні.

Література

1. Закон України про застосування англійської мови №3760-IX від 04.06.2024 [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>

2. Хомишак О.В. Формування лексичної компетенції на уроках англійської мови [Електронний ресурс] На Урок URL: <https://naurok.com.ua/formuvannya-leksichno-kompetenci-na-urokah-angliysko-movi-148622.html>

*Пугач Ю. М.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Іншомовна комунікативна компетентність стає все більш важливою для майбутніх педагогів, хоча в умовах глобалізації знання іноземної мови значно розширює можливості для міжкультурного обміну, інтеграції в міжнародний освітній простір та професійного розвитку. Іншомовні навички є незамінними у взаємодії з колегами з інших країн, обміні досвідом, участі в міжнародних конференціях та проектах.

Сучасні виклики, пов'язані з розвитком іншомовної комунікативної компетентності, обумовлені потребою майбутніх педагогів володіти не тільки мовними знаннями, але й культурною та соціальною компетентністю для ефективної міжкультурної комунікації. Це стає особливою перевагою з урахуванням різноманіття освітніх моделей, використання сучасних інформаційних технологій та популярності двомовних програм.

Мета дослідження – визначення та аналіз сучасних викликів, які постають перед майбутніми педагогами у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності. Дослідження спрямовані на теоретичне обґрунтування та практичні рекомендації щодо подолання бар'єрів у процесі навчання іноземних мов, що дозволяють підвищити ефективність підготовки фахівців.

У своїх працях питання розвитку комунікативної компетентності вивчали такі дослідники, як М. Вашуленко, О. Беляєв, Є. Голобородько, А. Богуш, Л. Мацько, О. Савченко, М. Пригодій, Ю. Федоренко та інші. Іншомовна комунікативна компетентність постійно знаходиться у фокусі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників (Л. Біркун, Л. Брахман, С. Брумфіт,

О. Волобуєва, Р. Джонсон, С. Козак, С. Мельник, М. Свейн, Д. Хаймс, Д. Шейлз). Їхні дослідження охоплюють теми розвитку комунікативних навичок, формування професійно орієнтованої комунікації, міжкультурного спілкування, а також психологічних та методичних аспектів навчання іноземних мов. Крім того, у наукових дослідженнях наголошується на структурі іншомовної комунікативної компетентності, що включає мовні та культурні знання, уміння адаптувати мовленнєві акти до професійного та соціального контексту, а також розвиток емоційно-особистісних характеристик для кращого сприйняття іншомовного середовища [1; 2; 3; 4].

Одними з перших дослідників, які визначили комунікативну компетентність були Д. Хаймс і А. Холлідей. Вони стверджували, що “комунікативна компетентність – це здатність до мовного спілкування в різних ситуаціях в процесі взаємодії з іншими учасниками спілкування, правильно використовуючи мовну систему, слідує мовним нормам, і вибираючи адекватне ситуації спілкування і комунікативну поведінку” [5].

Термін іншомовна комунікативна компетентність зазнає переосмислення у міру того, як змінюється соціальна дійсність, уточнюються цілі навчання іноземної мови у суспільстві. У зв'язку з цим, багато науковців пов'язують іншомовну комунікативну компетентність зі здатністю особистості до вивчення іноземної мови та спілкування нею з представниками інших культур [3, с. 48].

І. Гроза акцентує увагу на тому, що іншомовна комунікативна компетентність охоплює знання мовної системи, а також вміння будувати і розуміти повідомлення з урахуванням соціокультурних норм. Дослідниця розглядає іншомовну комунікативну компетентність «як здатність діяти в режимі вторинної мовної особи в професійно спрямованій ситуації спілкування з фахівцями інших країн, готовність до здійснення міжкультурної професійної взаємодії в полікультурному просторі в умовах міжнародної мобільності й інтеграції» [1, с. 51].

Зростання значення цифрових технологій у сфері комунікації створює як нові можливості, так і труднощі для майбутніх фахівців. Важливо, щоб здобувачі вищої освіти не тільки опанували іноземну мову, але й навчилися використовувати її в цифрових середовищах, які залишаються основними каналами комунікації. Використання інформаційних технологій у навчанні дає студентам змогу мати доступ до широкого спектру сучасної інформації з метою розвитку професійних компетенцій. Застосування комп'ютерних засобів, інформаційних джерел мережі Інтернет сприяє розвитку високого рівня інформаційної компетентності, формуванню професійного мислення іноземною мовою, підвищенню мотивації до вивчення навчальних предметів [1, с. 50–51].

Крім того, наявність невербальних сигналів у текстовому спілкуванні або відеокомунікаціях може погіршити ефективність взаємодії, якщо комунікативна компетентність не сформована належним чином. Формування комунікативної компетентності вимагає від майбутніх фахівців навичок ефективного використання мовних засобів в інтернет-спілкуванні та розуміння етики й культурних аспектів цифрової комунікації.

Різноманіття культурного середовища в освітніх закладах створює передумови для складнощів у спілкуванні між представниками різних культур.

Наприклад, норми ввічливості, дистанції, емоційності, прийняті в різних країнах, можуть відрізнятись та призводити до непорозумінь. Педагогам потрібно вміти адаптувати свій комунікативний стиль, враховуючи культурні відмінності студентів, що може допомогти у збереженні позитивної атмосфери в класі та запобігти виникненню міжкультурних конфліктів.

Сучасні здобувачі освіти мають доступ до значного обсягу ресурсів для вивчення мов через Інтернет, однак це може призвести до розриву між поколіннями у підходах до навчання. Молодь, яка належить до покоління Z, переважно навчається за допомогою цифрових інструментів, у той час як старші викладачі можуть використовувати традиційні методи. Це вимагає від педагогів здатності адаптувати свій стиль викладання та задовольняти комунікативні потреби здобувачів вищої освіти різного віку, що сприятиме більш ефективному та цікавому засвоєнню інших навичок.

В освітніх програмах часто бракує компонентів, які допомагають студентам використовувати іноземну мову на практиці, що призводить до складнощів у спонтанному спілкуванні. Замість практичних занять, орієнтованих на активне використання мови, акцент робиться на граматичних правилах та перекладах, що є недостатнім для формування комунікативної компетентності. Для того, щоб подолати цей недолік, необхідно впроваджувати методи інтерактивного навчання, такі, як рольові ігри, дебати, дискусії, що дозволяють студентам практикувати мову в реальних ситуаціях.

Застосування цифрових платформ, таких, як відеоуроки, блоги, соціальні мережі та онлайн-курси, дозволяє розширити можливості для розвитку комунікативної компетентності. Викладачам варто приділяти більше уваги навчальним платформам, які підтримують інтерактивне спілкування, наприклад, Zoom, Google Meet, Duolingo, що дозволяє студентам мати більше практики з носіями мови.

Організація курсів з міжкультурної комунікації, де розглядаються особливості різних культур, сприятиме подоланню культурних бар'єрів. Здобувачі вищої освіти можуть опановувати не лише мовні аспекти, а й культурні норми, які підвищують їхню здатність до співпраці в міжкультурних середовищах. Зміна підходів у викладанні іноземних мов, спрямованих на практичне використання мови, допоможе сформувати навички вільного спілкування. Запровадження інтерактивних методів навчання (дебати, групова робота) сприятиме розвитку гнучкості та впевненості у мовленнєвій діяльності.

Враховуючи інформаційні перевантаження сучасного світу, важливо навчити майбутніх фахівців виділяти ключову інформацію, розвивати критичне мислення та самостійно здобувати знання. Використання проєктного навчання та дослідницької діяльності стимулює самостійність, а також дозволяє більш ефективно засвоювати нову інформацію в міжкультурному контексті.

Отже, розвиток іншомовної комунікативної компетентності є критичним елементом підготовки сучасних педагогів. Сучасні технологічні та культурні виклики вимагають оновлення освітніх програм, щоб надати студентам можливість вільно володіти іноземними мовами, як у професійному, так і в міжкультурному контексті. Враховуючи комплексність сучасних викликів,

відбувається як підтримка цифрових інструментів, так і інтеграція культурного контексту в процес навчання.

Запровадження таких заходів дозволить майбутнім педагогам ефективніше спілкуватися іноземними мовами, уникати міжкультурних конфліктів, налагоджувати співпрацю в глобалізованому суспільстві та гнучко адаптуватися до нових умов освітньої діяльності.

Література:

1. Гроза І. М., Бабятинська Ю. О., Гусейнова К. С. Особливості формування іншомовної професійної комунікативної компетентності в умовах використання інформаційних технологій. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. С. 50–53. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f1d5f186-fd89-4b6a-8dcb-45c05d2f8357/content>.

2. Самборська Н. М., Кравець О. Є. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів закладів вищої освіти за допомогою дискурсивної технології навчання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2022. Т. 2. № 9. С. 99–103. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/49.2.20>.

3. Птушка А. С. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей в умовах змішаного навчання. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2023. № 53. С. 46–56. URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-53-06>.

4. Юхно Н. В. Суть та структура іншомовної комунікативної компетентності фахівців. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. № 51, С. 113–120. URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-51-13>.

5. Hymes D. On Communicative Competence. New York: Harmondsworth: Penguin, 1972. P. 269-293.

Савенко Т.Д.

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ, Україна),
Горюнова М.М.*

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ, Україна),
Савенко О.М.*

*Київський національний університет
культури і мистецтв
(м. Київ, Україна)*

ЕСТЕТИЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: МИСТЕЦТВО НА ЗАНЯТТЯХ ТА У ПІДРУЧНИКАХ

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиліть ідеї гуманітаризації й гуманізації системи освіти спричинили особливу увагу до розвитку особистості здобувачів і набули широкого розповсюдження в

українській педагогіці. Одним із новітніх трендів стала постановка перед освітянами завдання, що навчання іноземних мов в українських ЗВО має забезпечити не тільки практичне володіння мовою, що вивчається, а й розвиток особистості здобувача вищої освіти, здатного вільно спілкуватися на міжкультурному рівні й самостійно вдосконалювати власну мовну діяльність. Відтак мова вже позиціонується не тільки як основний засіб комунікації, а й як спосіб пізнання цінностей інших народів і культур. Таким чином, справедливим буде твердження, що опанування української мови як іноземної нині розглядається і як важливий інструмент оволодіння українською культурою та засвоєння духовних цінностей.

Предмет та мета дослідження. Предметом та метою даного дослідження є формування лінгвокраїнознавчої компетенції іноземних здобувачів вищої освіти за допомогою творів художньої літератури, музичного та образотворчого мистецтва, фольклорного, класичного та сучасного пісенного матеріалу, що сприятиме отриманню інформації про культуру країни, вихованню естетичних смаків і впливатиме на розвиток усномовних навичок і вмінь, на формування духовної культури іноземного здобувача вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Можна констатувати, що доволі повільно, але все невпинніше відходять у минуле такі притаманні раніше навчальному процесу ознаки підручників як схоластичність, заглиблено теоретична відірваність від життя, безбарвна безособовість та одномірність нудних і понурих за змістом та графічним оформленням видань. Закономірно також, що зникають ілюстровані персонажі, котрі раніше, як правило, дратували й відштовхували студентів. Примітивні, пласкі, прямолінійні сюжети лінгвокраїнознавчого спрямування поступаються справді високохудожнім творам фотомайстрів та художників різних жанрів (портрет, патріархальний пейзаж чи авангардистськи урбаністичне місто, плакат, карикатура, тощо). Відео- та звукозапис навчальних текстів супроводжується уже не шаблонною дикторською начиткою, з підкреслено правильною, безбарвною і аж до бездоганності артикульованою вимовою, а авторами-виконавцями чи акторами театру і кіно, котрі вносять в озвучуваний текст живе чуття та характер героїв.

Тенденція естетизації процесу навчання іноземної мови знаходить все більше прихильників як серед авторів підручників і посібників, так і власне самих викладачів. Саме такі підручники, в яких вміщено високоестетичні матеріали, передовсім цінуються і викладачами, і студентами. Практика показує, що найкращі результати отримують викладачі-інтелектуали й педагоги з артистичними нахилами, які своїми способами подачі наукового матеріалу не лише спричиняють залучення студентів до активної участі в занятті, а й самі отримують психоемоційне, професійне задоволення від своєї роботи. Прикметно, що популярною формою проведення занять на Заході, але на диво маловживаною у нас, є креативні заняття у стилі дискусії чи едьютейнменту (навчальної рольової гри).

Певно, немає сенсу доводити виховну та освітню цінність творів мистецтва у курсі вивчення іноземної мови. Однак, якщо майже всі організатори навчання (автори підручників, викладачі й методисти) фактично одностайні у цьому питанні, то практичні досягнення у цій галузі поки що незначні.

Естетизація навчання як принцип перенесена у сучасну методику навчання іноземних мов із так званих інтенсивних методів навчання іноземної мови, в якому велике значення надається підсвідомому, сугестивному засвоєнню мовного, мовленнєвого та комунікативного матеріалу. Практика свідчить, що найбільш ефективно це відбувається при використанні творів мистецтва (музики, пісень, живопису, художньої літератури, тощо).

Безумовно, чільне місце серед мистецтв традиційно посідає художня література. Зрозуміло, що перспектива у зримому майбутньому читання в оригіналі творів видатних письменників сучасності і минувшини, а не перекладених, – висока й благородна місія викладання іноземної мови і потужний мотив для деяких студентів. Водночас в епоху Інтернету розміщення у підручниках спеціально адаптованих до навчальних потреб уривків творів класиків світового рівня виглядає в очах сучасних студентів анахронізмом, навіть дає привід для деякого скептицизму, себто потребує мотиваційної аргументації. А це (на наш погляд, наразі – головне) вже вимагає методичного переосмислення й цілеспрямованих змін, а не просто чергових спроб переробок чи кореляцій. Адже нерідко ці не завжди якісно й доцільно скорочені, пристосовані для конкретної теми літературні ілюстрації, є фактично вирваними з тогочасного художнього, культурного та історичного контексту справді уривками-ерзацами, що часто досягають зворотної мети – притлумлюють, або й зовсім відбивають у студентів бажання прочитати твори котрогось справді видатного письменника мовою його письма, в оригіналі.

Таким чином, на початковому етапі насамперед годилося б сформувати у здобувачів інтерес до іноземної літератури, причому не стільки прямим включенням письменницьких творів у курс практичної іноземної мови, скільки залученням інформації іншого виду і типу: постійним (допустимо навіть багатократним) згадуванням відомих імен і назв творів, позитивних висловлювань про них з боку знаних, авторитетних діячів з країни походження студентів, нагадуванням про переклади, екранізації, інсценізації творів цих письменників в іноземних країнах. Добре прислужаться і яскраві розповіді викладача про письменника, прикметні особливості часу його творчості. Саме на такому тлі доцільним і логічним виглядатиме вже й уривок з якогось твору, оскільки він уже отримає мотиваційне підложжя.

Музика у підручниках зазвичай присутня у вигляді текстів пісень (іноді з нотами), перелік-набір яких доволі сталий і майже незмінний. Розучування цих пісень має скоріш за все навчальну ціль, ніж естетичну чи країнознавчу. Це слугує для студентів свого роду розрядкою, відпочинком, переключенням від інших видів навчальної роботи, однак аж ніяк не формує і не створює у них бодай схематично-поверхового уявлення про музичну культуру певного народу як складової конкретного іноземного цивілізаційного простору. Таке знайомство можна кваліфікувати як один із напрямів загальної гуманітарної підготовки, зокрема, музичної чи мистецькознавчої сфери. Студенти отримують у певному наборі загальну інформацію про композиторів та виконавців, зразки не лише класичної, але й сучасної симфонічної музики, ображчики народної музики та пісень як складової компоненти фольклору, авторської пісні, нинішньої естрадної, поп- та рок-музики. У разі використання такого «музичного ряду» в

іноземних здобувачів з'являється можливість ознайомитись з важливою частиною культурного та соціального життя однолітків у країні перебування, а також стати якщо і не мотивом, то принаймні приводом для обговорення своїх особистих уподобань та інтересів у цій галузі.

Твори живопису у вигляді репродукцій картин, рисунків, графічних творів, плакатів, представлених у малярських альбомах, використовуються у практиці найбільш просунутих викладачів з творчим началом. Прикметно, що, як і в прикладах із музикою, такі заняття мають успіх у середовищі іноземних слухачів. Однак, не слід сподіватися і розраховувати тільки на естетичну підготовленість, ініціативу й індивідуальні культурні смаки самого викладача, його можливості й уміння знайти відповідні наочні засоби. Підручники з іноземної мови пропонують украй мало потрібного матеріалу, та і якість наявного у них масиву нерідко є такою, що не просто обезцінює, а фактично зводить нанівець будь-яке тлумачення про художню цінність твору. А ось можливості технічних засобів навчання та Інтернету дозволяють оснастити і збагатити навчальний процес принципово новим за якістю, глибиною й обсягом матеріалом, що незмірно піднімає рівень естетичного впливу та навчання студентів. Це можуть бути і короткі відеофільми про знаних і молодих талановитих митців, відеорепортажі та замальовки про виставки і презентації творів живопису, скульптури, архітектури, тощо. Досвід переконує у важливості й ефективності активного використання таких методів роботи саме на ранніх етапах навчання. Скажімо, називаючи професії можна демонструвати портрети реальних діячів виробництва, культури, мистецтва, спорту, бізнесу. Одухотворення, благородні обличчя, майстерна композиція – все це виступає як невід'ємний атрибут естетичного виховання при такому здавалось би прозаїчному процесі як вивчення певного лексичного матеріалу.

Таким чином, у різноманітних темах, і не лише пов'язаних з культурою і культурологією, викладач, звертаючись до того ж таки жанру портрета, пов'язує в єдине ціле інформацію різних пластів життя. У висліді такої практики у зарубіжних студентів поступово, але цілеспрямовано складається уявлення про економічне, наукове, культурне розмаїття країни перебування й епохи назагал, а сухі підручникові відомості про досягнення певної країни у різних галузях набувають емоційного насичення, естетичної змістовності і, що вкрай важливо, – психологічного сприйняття і симпатії до людей, народу, його звичаїв і традицій, культури.

Висновки. При використанні у навчальному процесі творів мистецтва головним, на наш погляд, має бути не стільки повідомлення/передача інформації, скільки створення мотивації для розвитку у них інтелекту, художньо-етичного смаку, підвищення рівня IQ, прищеплення впевненості в собі завдяки вмінню спілкуватися на високому інтелектуальному рівні. Це покликання викладачів-мовників витікає із необхідності створення системи завдань з іноземної мови, які спроможні реалізувати дану мету. За великим рахунком, свідоме вплетення у навчальний процес викладання іноземної мови заздалегідь продуманих і вивірено підготовлених спроб формування й корекції культурного смаку студентів, розширення їхнього цивілізаційного розуміння мистецтва назагал, допоможе отримати бажаний і запрограмований у навчальних компетенціях

результат. Доцільність такого підходу очевидна. Саме таким чином може бути реалізована ідея про комплексність сучасної освіти, її гуманітарної спрямованості.

Література

1. Карпенко О. Вивчення іноземної мови через пісню і музику. *Англійська мова і література*. 2004. №12. С.2–4.
2. Лещенко Т.О., Шевченко О.М., Юфименко В.Г. Інтеграція компонентів культури в процес навчання іноземних студентів української мови. *Молодий вчений*. Херсон. 2019. С. 148–151.
3. Морська Л.І. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів К.*: Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Шевченко О. М. Інноваційні методи та сучасні інформаційні технології у навчанні української мови іноземних студентів. *Матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р.* Полтава, 2020. С. 256–258.
5. Для іноземців створили безкоштовний онлайн-курс про українську культуру. *Детектор-медіа*, 17 Листопада 2022. URL: <https://detector.media/infospace/article/205065/2022-11-17-dlya-inozemtsiv-stvoryly-bezkoshtovnyy-onlayn-kurs-pro-ukrainsku-kulturu/>

*Сафонова Н. М.,
Матвєєва С.А.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ГЛОСАРІЙ ЯК НАВЧАЛЬНА ФОРМА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Компресія – основний вид інформаційної переробки тексту. Компресія пов'язана з умінням бачити ієрархічну структуру змісту тексту: розуміти ідею тексту, бачити другорядну інформацію. Отже, під компресією розуміється вміння не тільки виймати з тексту найголовніше, а й розуміти кожну частину прочитаного твору. Для цього необхідно чітко розуміння змісту тексту, розуміння смислового зв'язку частин тексту між собою. Метою навчання компресії є формування у студентів культури роботи з науковим текстом, вдосконалення навичок та умінь читання, розуміння, аналізу наукового тексту та написання вторинного наукового тексту, заснованого на розкритті смислової структури тексту-першоджерела. Текст, створений в результаті компресії, стосовно тексту-першоджерела, є вторинним. Під час підготовки вторинних текстів відбувається згортання інформації з метою скорочення обсягу тексту. Стиснення тексту – це перетворення, у якому текст замінюється коротшим за

обсягом викладом, але не допускаються смислові спотворення і втрата значних положень (Гейна, 2022).

Глосарій – це вторинний, зредований (згорнутий) текст, розгорнути який можна переглядом списку термінів, який його творять. Подібні функції виконують і інші форми компресії наукових текстів, зокрема: план, конспект, реферат, анотація, тези, презентація, рецензія.

Глосарій (лат. *glōssarium* — «словник глос») — словник до тексту, що пояснює маловідомі або застарілі слова з цього тексту. Глосарій — список понять в специфічній області знання з їх визначеннями; словник спеціалізованих термінів, вибраних методом суцільної вибірки з поясненням / тлумаченням; словник, який пояснює невідомі слова чи терміни, які розкривають суть проблеми.

Склад глосарію: 1) власне терміни, 2) наукові поняття, 3) елементи метамови науки, 4) термінологічні словосполучення, 5) композити, 6) аббревіатури, 7) терміни-символи і терміни-напівсимволи, 8) запозичення, 9) слова іншомовного походження, 10) okazіональна лексика, 11) неологізми, 12) застарілі терміни / поняття.

Види глосаріїв: 1) тлумачення терміна, 2) переклад терміна, 3) синонімічний ряд до терміна / поняття. 4) дефініція терміна, взята зі словника.

За методикою укладання глосарії бувають: 1) алфавітні, 2) хронологічні (послідовні).

Типи текстів, для яких доцільно запропонувати укладання глосарію: 1) наукова стаття, 2) параграф підручника чи навчального посібника, 3) навчальна лекція, 4) науковий виступ, 5) наукове інтерв'ю / подкаст тощо.

Для більших за обсягом текстів глосарій також буде доречним, але його функції будуть ширшими.

Типові функції глосаріїв: 1) розуміння навчально-наукового матеріалу, 2) систематизація наукового матеріалу, 3) узагальнення, 4) розширення когнітивних здібностей, 5) розвиток комунікативних здібностей, 6) гносеологічна, 7) виховна тощо.

Розвивальна функція є головною в цьому переліку, оскільки процес і результат укладання глосарію сприяє розвитку систематизації, конкретизації й абстрагуванню, вміння пояснювати, класифікувати, аналізувати, синтезувати, порівнювати, а також робити висновки.

Методика підготовки до укладання власних глосаріїв передбачає роботу зі словниками, термінологічними словниками й довідниками та енциклопедіями. Наприклад, доцільним буде завдання на ознайомлення зі структурою словникової статті; опрацювання словникових статей одного й того ж терміна в словниках різних авторів / мов; укладання мінісловників до вузьких граматичних тем тощо. Наступним етапом мають бути вправи на аналіз змісту фахових статей, які мають такий структурний елемент як анотація і ключові слова; вивчення наповнення словників термінів і понять до навчальних посібників і підручників; виписування термінів зі статей і створення списків основних термінів і понять. На останньому етапі можна пропонувати укладати глосарії обмеженого обсягу (наприклад, опрацюйте зміст навчальної лекції і укладіть глосарій обсягом не більше / не менше 30 слів) або конкретної тематики (наприклад, прочитайте

статтю, укладіть глосарій синтаксичних / методичних / літературних термінів і понять).

Уміння викласти зміст прочитаного чи почутого у формі глосарію є складником комунікативної компетентності мовної особистості та її мовної поведінки. Уміння складати вторинні текстові новоутворення сьогодні має важливе значення для спеціаліста будь-якої галузі, а філології і поготів. Інтерпретаційна робота з текстом, якою і є укладання глосаріїв, сприяє запам'ятовуванню великих текстових масивів, адаптацією такої інформації до нових умов комунікації. Навчання укладати глосарії, звичайно, варто починати з теоретичних дисциплін рідною мовою, розширюючи згодом ці знання й уміння на тексти іноземною мовою. Прикладне значення цієї навички для перекладачів знайде своє застосування у професійній діяльності.

Література

1. Гейна О. В. Компресія наукового тексту зі спеціальності як формування професійної іншомовної комунікативної компетентності іноземних студентів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 188–192.

2. Глосарій // Українська мова: енциклопедія / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, Інститут української мови; редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 99.

*Г.М. Семененко
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)*

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОГО СТОРІТЕЛІНГУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Актуальність. Сучасній освітній практиці однією із ефективних технологій у викладанні іноземних мов є використання трансмедійного сторітелінгу, що відкриває нові можливості для покращення процесу навчання [1]. Трансмедійний сторітелінг передбачає створення та поширення історій через різноманітні медійні платформи, такі як відео, аудіо, соціальні мережі, блоги та інтерактивні ресурси [3]. Для формування мовленнєвої компетентності цей підхід є унікальним, оскільки дозволяє залучати учнів у контексти, що імітують реальні комунікативні ситуації та стимулюють використання мови як засобу вираження й комунікації. **Метою** даної публікації є аналіз переваг і недоліків трансмедійного сторітелінгу для розвитку мовленнєвих навичок студентів-філологів.

Основними етапами застосування цієї технології є визначення теми або ідеї для трансмедійної історії, вибір відповідних медійних платформ, визначення послідовності та способу подання контенту на обраних платформах, публікація й поширення історії, а також аналіз та обговорення результатів.

Для створення таких історій використовуються різноманітні онлайн-інструменти, зокрема *Voicethread* для запису аудіоконтенту, *Befunky* для створення колажів або серій зображень, *Superlame* для генерування текстових хмар, *Wordcloud* для створення словесних хмар, *Zimmertwins* для розробки анімаційних історій, *Toondoo* для створення коміксів, *Storybird* для розробки історій у форматі книги, *Slidestory* для поєднання звуку та зображень, а також *Canva* для створення сторібордів, фотоколажів і презентацій [2].

Однією з основних переваг трансмедійного сторітелінгу у навчанні іноземних мов є можливість створення інтегрованих мовних середовищ, які допомагають студентам відчувати себе частиною іншомовної культури. Наприклад, при навчанні англійської мови викладачі можуть створювати серії історій, де події розгортаються у віртуальних середовищах, таких як блоги героїв, відеоповідомлення або фоторепортажі. Студенти, виконуючи завдання в цих середовищах, отримують доступ до нової лексики, культурних особливостей, мовленнєвих конструкцій і реалій іншомовного світу. Це сприяє глибшому розумінню мови як культурного феномена і мотивує до її активного використання.

Крім того, трансмедійний сторітелінг дозволяє студентам розвивати всі види мовленнєвої діяльності – читання, письмо, говоріння та аудіювання. Наприклад, студенти можуть починати з читання тексту, що описує початок історії, потім переходити до перегляду відео, яке розширює сюжет, або слухати аудіозапис, де герої обговорюють події. Завдяки цьому підходу навчальний процес стає різноманітним, а також сприяє глибшому засвоєнню інформації, оскільки кожний вид діяльності стимулює окремі когнітивні процеси та допомагає краще закріпити нові знання.

Ще одним важливим аспектом трансмедійного сторітелінгу є його здатність підтримувати високий рівень мотивації студентів. Коли історія поширюється на різних медійних платформах, учні сприймають навчання як захопливу подорож і відкриття, а не як рутинний процес. Соціальні мережі, інтерактивні платформи та мультимедійний контент дозволяють студентам не лише слідкувати за розвитком сюжету, але й брати активну участь у ньому – залишати коментарі, ставити запитання, спілкуватися з іншими учасниками або навіть пропонувати власні варіанти розвитку подій. Така інтерактивність створює атмосферу спільної роботи, що додатково стимулює вивчення мови.

У контексті освітнього процесу трансмедійний сторітелінг також сприяє розвитку критичного мислення, креативності та соціальної взаємодії. Коли студенти працюють з історіями, що представлені на різних платформах, вони мають змогу аналізувати інформацію, обговорювати її з одногрупниками, висловлювати власні думки та обґрунтовувати їх. Крім того, трансмедійний сторітелінг дає можливість розвивати технологічні навички, що є актуальними для сучасної молоді. Під час роботи з цифровими платформами студенти вчаться не лише знаходити інформацію, але й створювати власний контент: записи,

презентації, відео тощо. Це сприяє розвитку комплексних компетенцій, що є важливими як для навчання, так і для подальшого професійного життя.

На додаток, використання трансмедійного сторітелінгу робить процес навчання більш індивідуалізованим. Учні можуть самостійно обирати темп і глибину роботи з матеріалом, зважаючи на власні інтереси, рівень підготовки та навчальні потреби. Викладачі можуть створювати адаптивні історії, що включають різні рівні складності та завдання для різних категорій студентів. Це дозволяє ефективніше враховувати індивідуальні особливості учнів, надаючи їм можливість самостійно обирати види завдань та платформи для роботи.

Трансмедійний сторітелінг, хоча і є ефективним інструментом для залучення учнів, має певні недоліки, які можуть обмежувати його використання в навчальному процесі. Однією з основних проблем є високі вимоги до технічних ресурсів та підготовки. Створення якісної трансмедійної історії потребує доступу до комп'ютерів, стабільного інтернет-з'єднання, а також знань з роботи з цифровими інструментами та платформами. Не всі учні або освітні заклади мають можливість забезпечити такі умови, що може створювати нерівність серед учасників навчального процесу. Додатково, викладачі часто потребують значної кількості часу для створення та керування трансмедійним контентом, що ускладнює інтеграцію такого підходу в умовах обмеженого навчального розкладу.

Іншою значною проблемою є потенційна надмірна стимуляція та втрата фокусу. Через різноманітність медійних платформ, що використовуються у трансмедійному сторітелінгу, учні можуть швидко перемикатися між різними форматами контенту, що призводить до перевантаження інформацією. Це може відволікати увагу від основного навчального матеріалу і заважати глибокому засвоєнню знань. Крім того, надмірне використання трансмедійних підходів може створити ілюзію навчання, де учні зосереджуються більше на інтерактивних елементах та розвагах, ніж на засвоєнні знань.

Висновки. Таким чином, трансмедійний сторітелінг є потужним і ефективним інструментом, який значно збагачує процес навчання іноземних мов. Завдяки використанню різних медійних платформ він створює багатий мовний досвід, що мотивує студентів, розвиває мовленнєві та когнітивні навички, підтримує індивідуальний підхід і сприяє адаптації до сучасного цифрового середовища.

Література

1. Гусленко, І., Змійова, В., & Літовченко, Я. (2024). Інтеграція трансмедіа в процес навчання іноземних мов: можливості та виклики. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, (99), 94-101. DOI: 10.26565/2786-5312-2024-99-12
2. Сторітелінг як метод навчання: КМДШ – мережа приватних ліцензованих шкіл URL: <https://www.creativeschool.com.ua/storytelling/>
3. Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. New York: NYU Press. URL: <http://www.jstor.org/stable/j.ctt9qffwr>.

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 5 КЛАСАХ (МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ)

Постановка проблеми. В світлі реформи НУШ, з метою дотримання вимог до обов'язкових результатів навчання та орієнтирів для їхнього оцінювання окреслених в Державному стандарті базової середньої освіти перед учителями мовно-літературної галузі постало завдання визначення практичних шляхів впровадження формувального оцінювання. «Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. Формувальне оцінювання результатів навчання учнів / учениць виконує діагностувальну, коригувальну, орієнтувальну, мотиваційно-стимулювальну, розвивальну, прогностичну та виховну функції» [2]. Саме завдяки формувальному оцінюванню вчитель має можливість вести до очікуваного результату дітей за індивідуальними траєкторіями, спираючись на рівень навичок кожного учня. «Крім того, формувальне оцінювання сприяє розвитку в учнів метакогнітивних навичок, тобто вміння планувати, регулювати, аналізувати власну навчальну діяльність, визначати причини труднощів та можливі шляхи їхнього подолання, що, зі свого боку, розвиває внутрішню мотивацію» [4].

Застосування формувального оцінювання на уроках мовно-літературної галузі, зокрема української та зарубіжної літератур, в 5 класах – одне з актуальних питань сьогоденної освіти, адже знайомлячись з літературними творами, діти збагачують власний досвід, вчать комунікувати та приймати рішення в різних ситуаціях, розвивають емоційний інтелект, опановують вміннями сприймати, аналізувати, давати критичну оцінку, іншими словами – практично розвивають всі ключові компетентності. «Кожна освітня галузь має потенціал для розвитку кожної компетентності» [1].

Аналіз досліджень. Питання практичного застосування формувального оцінювання на уроках зарубіжної літератури в 5 класах є важливим аспектом створення комфортних умов для активної участі учнів у процесі навчання, що в свою чергу сприятиме ефективності освітнього процесу.

Постановка завдань. Метою статті є дослідження використання прийомів формувального оцінювання та реалізація його функцій учителями на уроках зарубіжної літератури в 5 класах.

«Аби оцінювання стало формувальним, система прийомів, що вчитель застосовує під час навчання, має ґрунтуватися на певних ціннісних орієнтирах. Зокрема, для успішного застосування формувального оцінювання навчальний процес має бути організований у такий спосіб, щоби спонукати кожного учня бути активним його учасником, а не пасивним “отримувачем” знань і оцінок» [4]. Активізувати учнів на уроці можна тільки в тому випадку, коли вони чітко знають «куди йдуть», тому перед вивченням теми (підтеми, твору) вчитель окреслює чіткі орієнтири на результат. «Основою для вироблення навчальних

цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою» [3].

Структурувати наступні заняття та розвивати вміння в учнів аналізувати власну навчальну діяльність допомагають такі прийоми формуального оцінювання як «З-Х-Д» (знаю, хочу знати, дізнався) в кінці уроку; «Листівка із запитаннями вчителю»; «Чомучки» (на твердження тричі відповісти чому це так); «Стілець знавця»; «Незакінчене речення».

Протягом вивчення теми вчитель легко відстежує навчальний поступ учнів та стимулює їх увагу, використовуючи прийоми: короткі вікторини на різних етапах уроку, гіпотези щодо продовження твору, навмисні помилки під час аналізу тексту.

Допомагають розвивати в учнів навички критичного та творчого мислення й виконують мотиваційно – стимулювальну функцію такі прийоми, як «стілець знавця», «я – автор».

«Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників» [3]. Учителі формують в учнів навички самооцінювання та взаємооцінювання, використовуючи для цього есе «Хвилинка», «Доповни думку», «Оголошення в газету», «Семинар за Сократом», «3-2-1», при цьому акцентують увагу на критеріях та вмінні учнів робити аналіз, відштовхуючись від позитиву.

Висновок. На нашу думку, застосування прийомів формуального оцінювання на уроках зарубіжної літератури в 5 класах сприяє створенню атмосфери співпраці, конструктивного взаємозв'язку. Формувальне оцінювання допомагає учням усвідомлювати їх роль в процесі навчання, виконує всі передбачувані функції: діагностувальну, коригувальну, орієнтувальну, мотиваційно-стимулювальну, розвивальну, прогностичну та виховну.

Література

1. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
2. Наказ МОН України від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92715/#google_vignette
3. Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (Лист МОН №4,5/2303-21 від 06.08.2021). URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/83419/
4. Підгорна О., Береговська Т. Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики. URL: <https://nus.org.ua/view/shho-take-formuvalne-otsinyvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyky/>

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 9 КЛАСАХ

Постановка проблеми. Сучасна система освіти активно адаптується до вимог інформаційного суспільства, де технології є невід'ємною частиною життя. Інтеграція інноваційних технологій в освітній процес сприяє оновленню підходів до навчання, робить його більш ефективним, гнучким і цікавим для сучасних здобувачів освіти [1]. На уроках зарубіжної літератури інноваційні технології представлені не просто допоміжними інструментами, а досягають ключових освітніх цілей – формування компетентностей.

Серед переваг інноваційних технологій варто зазначити, по-перше, це розвиток критичного мислення, яке є основою для аналізу літературних текстів. Завдяки мультимедійним презентаціям, інтерактивним платформам та аналітичним завданням здобувачі освіти мають можливість не тільки вивчати твори, але й порівнювати їх, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, висловлювати аргументовані думки та ставити під сумнів загальноприйняті трактування [6].

По-друге, уроки з використанням інноваційних технологій стимулюють розвиток творчих здібностей здобувачів. Наприклад, інтерактивні завдання зі створення альтернативного фіналу твору або візуалізації сюжету у вигляді коміксів, розвивають уяву та здатність до творчого самовираження. Технології доповненої реальності (AR) можуть бути перенесені у світ літературних героїв, що робить навчання захоплюючим і незабутнім [5].

По-третє, інноваційні технології сприяють розвитку комунікативної компетенції через інтерактивні обговорення, групові проекти та онлайн-дискусії. Використання платформ, на кшталт Padlet або Google Classroom, дає можливість учням обмінюватися ідеями, спільно працювати над завданнями та дискутувати про прочитаний твір, навіть перебуваючи на відстані [2].

Зрештою, інноваційні підходи підвищують залучення здобувачів освіти до навчання загалом. Наприклад, ігрові технології (гейміфікація) у форматах вікторін чи конкурсів з елементами сюжету, забезпечують процес вивчення літературних творів цікавим і динамічним пізнанням. В такий спосіб, здобувачі освіти не просто «споживають» інформацію, а активно взаємодіють із нею, що сприяє усвідомленню матеріалу.

Таким чином, інноваційні технології не лише модернізують освітній процес, а й дозволяють по-новому відкрити багатий світ літератури для здобувачів, готуючи їх до викликів сучасного світу.

Аналіз досліджень. Аналіз досліджень (період з 2022 по 2024 роки), щодо впровадження інноваційних технологій в освітній процес загальноосвітніх закладів освіти під час викладання зарубіжної літератури свідчить про значний

прогрес у цій галузі. Зокрема, дослідники та освітяни акцентують увагу на кількох аспектах [2,3,5].

Підвищення мотивації здобувачів до навчання через інтерактивність. Так, використання мультимедійного контенту, онлайн-ресурсів, платформ для віртуального навчання (наприклад, Zoom, Google Meet, Google Classroom) забезпечує залучення здобувачів до активного пізнання. Школярі не просто сприймають інформацію, а перетворюються на «співтворців», що сприяє розвитку зацікавленості до вивчення літературних творів і дискусій про них [5].

Використання інноваційних технологій на уроках зарубіжної літератури сприяє розвитку ключових компетентностей, а саме, креативне мислення, критичний аналіз і здатність до міжкультурного спілкування.

На нашу думку, важливим аспектом впровадження та використання інноваційних технологій в освітній процес вивчення зарубіжної літератури є компенсація освітніх втрат. Дистанційне та змішане навчання, яке стало вимушеним викликом через пандемію та воєнний стан, продемонструвало ефективність інноваційних методів у відновленні освітнього процесу. Використання інтерактивних вправ та інших цифрових ресурсів значно покращили сприйняття навчального матеріалу.

З іншого боку, використання інноваційних технологій вимагає від педагогів адаптації до нових підходів, що сприяє розвитку їхньої професійної майстерності. Як свідчить практика використання інновацій відкритого доступу, більшість інтернет-ресурсів містять готові методичні розробки та рекомендації для інтеграції їх на уроках [1].

Таким чином, аналіз досліджень доводить, що використання сучасних інноваційних технологій не лише забезпечує уроки зарубіжної літератури цікавими підходами до викладання, але й дозволяє розвивати багатогранну компетентність здобувачів, одночасно адаптуючись до сучасних освітніх викликів. Це особливо актуально для України в період воєнного стану, коли впровадження нових технологій навчання компенсує втрату освіти через кризові ситуації.

Постановка завдань. У статті поставлено завдання проаналізувати вплив інтерактивних технологій на розвиток ключових компетенцій здобувачів освіти, їхню значущу роль у підготовці сучасних здобувачів освіти до викликів інформаційного суспільства. У контексті викладання уроків зарубіжної літератури, інноваційні технології сприяють розвитку таких компетентностей як критичне мислення, креативність, комунікативна та міжкультурна компетенції.

Використання інтерактивних платформ, наприклад, Padlet, Google Classroom, Kahoot, дозволяє здобувачам аналізувати літературні твори через співставлення, оцінку джерел та аргументовані висновки. Завдяки завданням, які включають аналіз різних інтерпретацій текстів чи порівняння історичних контекстів, здобувачі розвивають уміння визначати основну ідею твору; вивчати проблематику твору через обговорення та дебати; відшуковувати альтернативні рішення і трактування літературних сюжетів.

Інноваційні технології стимулюють творчий потенціал здобувачів, через створення мультимедійних презентацій, візуалізацію власних ідей тощо. Наприклад, здобувачі можуть створювати інтерактивні карти персонажів або

сюжетних ліній за допомогою MindMeister або Canva; використання технологій доповненої реальності (AR) дозволяє зануритися в епоху твору або створити альтернативну версію подій; онлайн-інструменти для редагування відео відкривають нові формати презентацій власних аргументів.

Цифрові інструменти розвивають навички взаємодії та співпраці здобувачів, особливо в групових проєктах. Наприклад, онлайн-дискусії у форумах або чатах (наприклад, Edmodo, Discord) стимулює формулювати чіткі і зрозумілі думки; спільна робота над презентаціями в Google Docs сприяє формуванню навичок командної роботи; віртуальні дебати допомагають здобувачам розвивати навички аргументованого слухання і поваги до думок інших учасників.

На наше переконання, зарубіжна література є потужним засобом для розуміння культури інших народів, а інноваційні технології дозволяють розширити це сприйняття. Наприклад, інтерактивні екскурсії культурними пам'ятками країни, де жили й творили письменники (за допомогою Google Arts & Culture або VR-технологій); використання мультимедійних ресурсів (документальні фільми, історичні матеріали) дозволяють здобувачам усвідомити історичний контекст творів; онлайн-зустрічі зі здобувачами з інших країн (через платформи Zoom, Google Meet) сприяють міжкультурному діалогу та співпраці.

Висновок. Ми переконані, що інноваційні освітні технології відкривають нові горизонти у викладанні зарубіжної літератури. Вони допомагають створювати захоплюючі уроки, розвивати уяву та аналітичні можливості здобувачів, а також створюють умови для вивчення зарубіжної літератури в контексті міжкультурного діалогу. Таким чином, використовуючи такі інструменти, освітяни мають можливість зацікавити та мотивувати здобувачів освіти, адаптувати освітній процес до їхніх індивідуальних потреб та розкрити перед ними багатогранний світ літератури.

Література

1. Бахтіярова Х.Ш., Арістова А.В., Волобуєва С.В. Інноваційні технології навчання. URL: <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/2019/01/18/itn/>
2. Гайтан О. М. Порівняльний аналіз можливостей використання інструментарію вебінарорієнтованих платформ Zoom, Google Meet та Microsoft Teams в онлайн-навчанні. Інформаційні технології і засоби навчання. 2022. Т. 87. № 1. С. 33 – 67. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4441>
3. Єні І. С., Парнус К. Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов. SWorldJournal. 2023. № 20-02. С. 93– 99. URL: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-20-02-007>
4. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
5. Сілкова О. В., Лобач Н. В. Педагогічна технологія візуалізації навчальної інформації. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2018. № 62. С. 180–183.
6. Юніна О. Є. Інноваційні технології викладання іноземних мов у закладах загальної середньої та вищої освіти: навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / О. Юніна; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Полтава: Вид-во: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 169 с.

РОЛЬ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ ТА МІЖКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НАВИЧКАМ ПИСЬМА

У цих тезах буде розглянуто наслідки застосування комунікативного методу та міжкультурного підходу до навчання навичок письма, зокрема з акцентом на вимогах до навчання, орієнтованого на іноземних студентів.

Комунікативний метод виник у 70-х роках ХХ століття як відповідь на обмеженість традиційних методів навчання іноземним мовам, що орієнтувалися переважно на граматико-перекладний підхід. Він підкреслює важливість спілкування та розвитку мовної компетенції, зокрема здатності використовувати мову в реальних ситуаціях. У свою чергу, міжкультурний підхід спрямований на врахування культурних відмінностей у процесі навчання, що особливо важливо для іноземних студентів, оскільки допомагає уникати культурних непорозумінь і сприяє адаптації до нового мовного середовища.

На перший погляд, це може здатися лише одним із багатьох аспектів, невеликою методичною варіацією, яка потребує дещо іншого матеріалу та іншої форми подання, вправ і контролю порівняно з попередніми методами. Однак, при детальнішому аналізі стає зрозуміло, що навчальні концепції, засновані на комунікативному методі та міжкультурному підході, передбачають кардинально змінену думку на процес навчання, а отже, і на процес викладання. Вони сприяють формуванню більш гнучкого підходу до навчального процесу, де викладач стає не лише джерелом знань, але й фасилітатором, який допомагає студентам розвивати навички самостійного навчання [1, с. 206].

По-перше, проаналізуємо методичні та дидактичні засоби навчання, орієнтованого на іноземних студентів. Спочатку розглянемо методи, на яких ґрунтується цей підхід. Однією з основних переваг такого підходу є можливість адаптації навчального процесу під потреби конкретного студента. Це може включати вибір навчальних матеріалів, які враховують культурні особливості, та використання автентичних текстів, що відображають реалії життя в Україні. Також важливо зазначити, що використання комунікативного методу сприяє розвитку автономного навчання, коли студент може самостійно визначати свої навчальні цілі та шляхи їх досягнення.

Питання, що є актуальними в цьому контексті, наступні:

- як можна реалізувати навчання, орієнтоване на іноземних студентів, та автономне навчання на уроках української мови як іноземної;
- який є найкращий шлях до самостійного навчання;
- які зміни можуть бути необхідними для ширшого впровадження дидактичних висновків;
- наскільки набуття мовних знань виграє від цього підходу.

Особливо цікавими є наслідки нових підходів та вимог до навчання, орієнтованого на іноземних студентів, для навички письма, яка протягом тривалого часу залишалася ніби «пасинком» серед чотирьох навичок. Навчання раніше, тобто коли переважали традиційні методи, зосереджувалося на диктантах, керованих вправах та періодичних творах або листах [2, с. 208]. Крім того, на початку "комунікативної хвилі", через акцент на усній мові, письмо також залишалось на другому плані. Цілеспрямований розвиток та підтримка навички письма з метою досягнення письмової комунікативної компетенції вперше почали явно враховуватися та застосовуватися в методиці викладання іноземних мов лише кілька років тому. Цей процес вимагає спеціально розроблених завдань, таких як написання есе, коментарів, офіційних та неофіційних листів, які сприяють розвитку мовленнєвої гнучкості.

По-друге, доцільно показати, яку роль відіграє письмо серед чотирьох навичок сьогодні, а також які є особливі характеристики письмового вираження в українській мові. Зокрема, варто звернути увагу на складність українського письма для іноземців через його фонетичні та граматичні особливості, що вимагає чіткої систематизації навчального матеріалу.

По-третє, важливо розглянути, як може виглядати навчання, орієнтоване на іноземних студентів, у процесі розвитку навички письма, дослідивши такі аспекти, як навчальні матеріали, різні форми письма, конкретні завдання та соціальні форми. Центральним питанням є те, як викладач може реалізувати дидактичні та педагогічні принципи, щоб цілеспрямовано сприяти розвитку письмової компетенції. Одним із важливих аспектів є використання інтерактивних завдань, таких як спільне написання текстів, обговорення в групах результатів написаного, а також фідбек від викладача та одногрупників.

Враховуючи дидактичні та педагогічні принципи і їхній вплив на навчання письма, а також досвід із практики, слід критично розглянути можливості використання підходу, орієнтованого на іноземних студентів, на заняттях з української мови як іноземної та його переваги й недоліки для розвитку письмового вираження. Перевагами цього підходу є можливість більш індивідуалізованого підходу до навчання, розвиток автономності та здатності до критичного мислення. Проте, виклики включають складність адаптації матеріалів до різних рівнів підготовки студентів та необхідність значних зусиль з боку викладача.

Література

1. Костюк С. С. Міжкультурна комунікація студентів-іноземців: система компетентностей. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Глухів. 2018. Вип. 2. Т. 1. С. 201–208.

2. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій / Бігич О. Б. та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2011. 328 с.

СПОСОБИ УТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ СЛЕНГОВИХ ОДИНИЦЬ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Актуальність теми зумовлена постійним поповненням та збільшенням кількості англійських сленгових одиниць у лексичній системі мови, а отже дослідження нових лексичних форм є необхідним та на часі.

Метою роботи є визначення особливостей словотвору сучасного молодіжного сленгу в англійській мові та окреслення діапазону його вживання.

Сленг – невід’ємна частина лексики мови, яка має властивість швидко змінюватись, постійно оновлюватись, є тією лексичною одиницею, яка значно урізноманітнює спілкування, особливо коли йдеться про сленг молодіжний. Імпонує визначення Бацевича Ф. С., який визначає сленг як історично сформований, проте доволі неоднорідний та нестійкий пласт специфічної лексики та фразеології, що є властивий одній обмеженій професійній, соціальній чи іншій особливій групі населення, має чітку емоційно-експресивну забарвленість. Найчастіше він використовується для створення ефекту новизни, передачі певного настрою мовця, надання висловлюванню конкретності, точності, виразності та жвавості, а також використовується для уникнення штамів та кліше літературної мови [1, с. 125].

Сучасний мережевий сленг є широким і різноманітним, неформальним, подекуди навіть дотепним. Способи утворення можуть варіюватися: це й аббревіатури, які постійно створюють Інтернет-користувачі *JK* (just kidding), *OMG* (Oh my god), *LOL* (laughing out loud), *ІМНО* (in my humble opinion), *JK* (just kidding), та ін., та складніші утворення з певним емоційним забарвленням (якщо співрозмовник є неприємним, – *КТНХВАІ* (OK, thanx, bye) або ж, навпаки, щоб підкреслити своє гарне ставлення до нього, можна використати *LYLAB* (Love you like a brother) або *LYLAS* (Love you like a sister) скорочується [2, с. 232].

Апокопа є найбільш продуктивним типом скорочених слів-сленгізмів (скорочується кінець і залишається початок слова): *bi* (bisexual), *brill* (brilliant), *bro* (brother), *cred* (credibility), *def* (definite), *fab* (fabulous), *hype* (hyperbole), *lib* (liberation), *limo* (limousine), *mob* (mobile), *tab* (tablet), *yup* (yuppie).

Афerezис - сленгізми, утворені у результаті скорочення початку слова (афerezис): *do* (hairdo), *catting* (tom-catting), *gator* (alligator), *gram* (telegram), *za* (pizza).

Деякі одиниці сленгу та соціальних діалектів виникли внаслідок перетворення складних слів у прості: *boggling* (mind-boggling), *boomer* (baby-boomer), *buster* (baby-buster), *poping* (body-popping).

Варто мати на увазі, що в процесі скорочення може відбуватися переосмислення. Наприклад, слово *def* (definitive) набуло в соціолекті

афроамериканців значення “чудовий” і зараз у цьому ж значенні функціонує також у жаргоні молоді як американського, так і британського варіантів [3, с. 2].

Широко розповсюдженим у розмовних різновидах мови є так званий ініціальний тип складноскорочених слів (аббревіація та акронімія). Деякі дослідники відносять його до “непередбачених” способів словотворення, оскільки неможливо передбачити, чи всі слова, що складають вихідне словосполучення, стануть частиною нової одиниці, та які саме. За своїми словотворчими можливостями та здатністю до подальшого словотворення субстандартні аббревіатури не відрізняються від аббревіатур мовного стандарту. Але, на відміну від аббревіатур літературної мови, що мають офіційно-діловий або науковий характер, розмовні аббревіатури експресивні та інколи несподівані, оскільки скорочуються побутові, а не офіційно-ділові слова.

Крім того, нові експресивні одиниці у соціальних мережах продукуються за допомогою: перефразування (*bird-of-mouth* – новини або інформація, що поширюються через Twitter, слово утворюється за зразком «word-of-mouth», нові історії, плітки); телескопії - *twitterexic* (Twitter + *anorexix*) – людина, яка свідомо утримується від проведення часу у соціальній мережі Twitter; утворення римованих слів (*fail whale* (*fail* – провал, *whale* – кит) – на сайті Twitter, це зображення кита, якого тримають в сітці птахи, воно сигналізує про перевантаження або про збій у сервісі); фонографічних скорочень, *PC4PC* (Picture comment for picture comment) – прохання прокоментувати фотографію за відповідну послугу; заміни (*egotwistical* (*egoistical* + буквосполучення «tw») – сленгова одиниця, що використовується для опису користувача, який багато розповідає про себе у соціальній мережі Twitter) [4, с. 12].

Меметичність є теж однією з основних рис культури віртуальних соціальних мереж. Виділено дві групи інтернет-мемів досліджуваних соціальних мереж: креолізованні меми і текстові меми. З погляду структурної організації виокремлено текстові меми: меми-словосполучення (*facebook activist*); фразові меми (*like my status*) та меми-слова (*phteen*). Хоча, без сумніву, межі між цими категоріями є мобільні.

При спілкуванні в мережі користувачі не лише використовують сленг, але і часто умисно перекручують написання слів, або будують неправильні граматичні конструкції, таким чином Інтернет, на жаль, сприяє поширенню неграмотності серед своїх користувачів. Наприклад, пишуть *labtop* замість *laptop*, *alright* замість *all right*, тощо. Деякі вчені вважають це «вандалізмом», адже навіть ті, хто не користуються Інтернетом, починають вживати сленгові фрази та допускати ті ж помилки. Але не всі науковці надто категоричні до «електронної мови». Так, Девід Крістал вважає кібер-мову можливим способом розвитку мови. Люди спілкуються нестандартною мовою, що вражає різноманітністю її форм, її креативністю. Сама мова змінюється дуже повільно, але Інтернет значно прискорює цей процес [2, с. 233].

Таким чином, молодіжний сленг – це невід’ємна частина сучасного суспільства, особлива форма мови, яку досить важко вивчати, бо явище це рухоме та мінливе, а також притаманне лише певному колу людей. Однак, студентський сленг є одним із джерел поповнення лексики американського варіанта англійської мови й одним з елементів американської культури. Мовні

процеси, що відбуваються в молодіжному сленгу роблять його своєрідною експериментальною лабораторією для спостереження над мовними змінами в соціальному контексті.

Відзначимо, що скорочені сленгізми та жаргонізми виникають, в основному, внаслідок скорочення літературних слів. Аббревіатури, які постійно створюють Інтернет-користувачі, є не лише скороченими варіаціями, але й складнішими утвореннями з певним емоційним забарвленням.

На підставі здійсненого аналізу, з'ясовано, що сленгові неологізми, котрі виникають у соціальних мережах Facebook та Twitter, можна поділити на три групи: власне неологізми (нова форма – новий зміст); переосмислення (вже наявна у мові форма – новий зміст) та перейменування (нова форма – відомий зміст). З розвитком сучасних технологій і, як наслідок, й різноманітних соціальних мереж, мережевий жаргон з плином часу буде зазнавати все більше трансформацій та займатиме все більше простору, тож поле для його вивчення буде лише збільшуватись.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. – К.: Видавничий центр «Академія», 2014. 344 с.
2. Томчук А., Шевчук Л. "Абревіатури інтернет-сленгу як ознака "кібер-мови". Світоглядні трансформації особистості студента ВНЗ: історико-філософські, соціально правові та мовознавчі аспекти: 232. URL: <http://vtei.com.ua/doc/zbirnuk123.pdf#page=232>
3. Білецька І. О. Скорочення як один із способів поповнення субстандартної лексики англійської мови / І. О. Білецька // Сучасна іншомовна освіта України та зарубіжжя: стан, виклики і перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 24-25 жовтня 2018 р.). – Глухів, 2018. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua:8181/handle/6789/9327>
4. Дзюбіна, Оксана Ігорівна. "Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови)." (2016) URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/05/aref_dzyubina.pdf

*Швець Г. Д.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна)*

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В МЕЖАХ СЕРТИФІКАТНОЇ ПРОГРАМИ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Українська мова, інтерес до якої серед іноземців стрімко зріс після повномасштабного російського вторгнення (у березні 2022 р., за даними додатку «Duolingo», кількість користувачів, що вивчають її, сягнула 1,3 млн. осіб), не втрачає своєї популярності. Так, у минулорічному звіті застосунку зазначено, що

«навчання українською залишалось стабільним протягом більшої частини 2023 року – учні сприймають це як спосіб виявити солідарність» [5]. З'являються також нові закордонні академічні осередки, де вивчають українську, – за участі КНУ імені Тараса Шевченка, наприклад, відкрито українські студії у семи європейських університетах [1]. Українська мова входить і в систему середньої освіти за кордоном: так, у школах Німеччини, зокрема в землі Гессен, з наступного навчального року заплановано вивчення української як другої іноземної [2]. Усі ці факти свідчать про затребуваність викладачів української мови як іноземної (далі УМІ) – саме тому проблема підготовки таких фахівців є актуальною.

У КНУ імені Тараса Шевченка підготовку викладачів української в іншомовній аудиторії було розпочато в 1993 р. й організовано до 2013 р. в межах спеціалізації «Українська мова як іноземна» за рівнями бакалавр, спеціаліст, магістр, а у 2015-2020 рр. – за відповідним вибірковим блоком магістерської освітньої програми «Українська філологія та західноєвропейська мова». Систему лінгводидактичних дисциплін і специфіку методичного алгоритму формування професійної компетентності майбутніх викладачів УМІ розглянуто в нашій дисертаційній праці [3, с. 77-82]. Однак після 2020 р., незважаючи на популярність блоку серед студентів, його, як і низку інших, було вилучено з переліку, тож перед кафедрою української філології для іноземних громадян «постало питання збереження й розвитку цього напрямку у формі курсів підвищення кваліфікації чи методичного центру для викладачів УМІ» [4, с. 247]. Саме тому у 2024 р. було запроваджено сертифікатну програму «Методика навчання української мови як іноземної». Ознайомлення з її метою, структурою та системою організації навчання є метою пропонованої публікації.

Програма, розроблена для філологів та педагогів, забезпечує часткову кваліфікацію в межах 2 рівня вищої освіти і має за мету формування й розвиток додаткових спеціальних професійних компетентностей, що сприяють розв'язанню складних завдань і проблем у процесі навчання УМІ. Загальний обсяг – 5 кредитів (150 годин, 50 з яких аудиторні заняття). Система освітніх компонентів (загалом 5) структурована так, щоб охопити начерк історії методики навчання УМІ й теоретичні засади цієї дисципліни, методику навчання аспектів мови та видів мовленнєвої діяльності, питання планування мовного курсу та конструювання навчального заняття.

Формою підсумкового оцінювання визначено випускний проєкт, який спрямований на розробку навчальних матеріалів та/чи стратегії лінгводидактичного супроводу для розв'язання конкретних завдань і проблем навчання УМІ (відповідно до реальних професійних потреб слухачів, специфіки й запитів їхньої аудиторії тощо).

Навчання за сертифікатною програмою організоване в дистанційному синхронному та асинхронному форматі. Лекційні і практичні заняття відбуваються двічі на тиждень (у четвер ввечері та суботу вранці) з використанням програми для відеозв'язку Zoom Video Communications. Викладачі використовують різні форми й методи роботи, засоби навчання, щоб залучити слухачів до комунікації та взаємодії: проблемні лекції, інтерактивні

презентації, групові обговорення в сесійних залах, створення хмари слів у сервісі Mentimeter, спільна робота на дошці Padlet, колективне виконання завдань на платформах Kahoot!, Wordwall тощо. Відеозаписи занять та презентації доступні для перегляду в телеграм-каналі. Для обговорення питань, порушених у лекціях, консультацій, обміну методичними ідеями створено телеграм-групу.

Можемо стверджувати, що сертифікатна програма з методики навчання УМІ викликала великий інтерес філологів та освітян України і закордоння: маємо вже понад 60 випускників, зараз триває навчання 40 слухачів третього потоку. Професіоналізм викладачів, якість і практична цінність навчальних матеріалів та гнучка система організації навчання в дистанційному форматі отримали високу оцінку слухачів, про що свідчать їхні захоплені відгуки і збільшення кількості охочих пройти навчання за програмою.

У час, коли інтерес до української мови за кордоном зростає, кафедра української філології для іноземних громадян, завдяки створеній програмі, стала своєрідним консультаційним центром із питань лінгводидактики УМІ та майданчиком для співпраці викладачів різних ЗВО України, оскільки до викладання залучені колеги з інших закладів – Львівського національного університету імені Івана Франка, Сумського державного університету, Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Отже, на підставі аналізу досвіду запровадження сертифікатної програми «Методика навчання української мови як іноземної» можемо стверджувати про її актуальність, практичність, доцільну структуру, зручну систему організації навчання. Упевнені, що перспективним буде створення в системі післядипломної освіти різних короткотривалих програм з цієї галузі лінгводидактики, присвячених конкретним методичним питанням. З іншого боку, цей досвід може бути корисним також для формальної освіти, зокрема формування блоків вибіркової дисципліни для студентів української філології. Плекаємо надію, що вибірковий блок з методики навчання УМІ стане доступним і для студентів-філологів КНУ імені Тараса Шевченка.

Література

1. Інтернаціоналізація освіти: залучення іноземних студентів та розвиток українських студій за кордоном. URL: <https://knu.ua/news/13159>
2. Сидоржевський М. У ФРН у школах почнуть вивчати українську як другу іноземну. DW. 24.05.2024. URL: <https://cutt.ly/HeFTpjKA>
3. Швець Г. Д. Теоретико-методичні засади навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2021. 689 с. URL: <https://cutt.ly/pbKX7To>
4. Швець Г. Д. Українська мова як іноземна в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: здобутки і виклики. Slavica Wratislaviensia. Т. 175. 2022. S. 239-254. DOI: <https://doi.org/10.19195/0137-1150.175.17>
5. 2023 duolingo language report. URL: <https://blog.duolingo.com/2023-duolingo-language-report/>

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

In the current educational landscape, information and communication technologies (ICTs) have become indispensable, reshaping both teaching methodologies and teacher-student interactions. The application of ICTs in education offers unprecedented opportunities for adaptive, flexible, and individualized learning, essential in today's diverse and evolving educational environments. These capabilities are particularly relevant in foreign language instruction, including the teaching of Ukrainian as a foreign language, where ICTs support the development of comprehensive language skills – listening, speaking, reading, and writing. Moreover, ICTs enable students to access authentic cultural contexts, which promotes immersion in the Ukrainian language and culture, even in remote learning scenarios. This capacity to create an engaging, culturally rich, and student-centered learning experience underscores the pressing need to study ICT integration in teaching Ukrainian as a foreign language. Our previous studies [1–5] also revealed different aspects of this topic.

The purpose of this study is to explore the effective use of ICTs in teaching Ukrainian as a foreign language, focusing on their potential to create a flexible, interactive, and culturally immersive learning environment. This study aims to identify the most effective ICT tools and platforms, such as Zoom, Google Classroom, Moodle, and Microsoft Teams, which facilitate real-time teacher-student interaction and access to resources crucial for language acquisition. By examining the ways ICTs can enhance student motivation and engagement, this study seeks to provide insights into developing a comprehensive ICT-based framework that fosters language skills while supporting diverse learning needs.

Collaborative learning tools, such as group chats, discussion forums, and interactive whiteboards, enable students to participate more actively in class, discuss language issues, and share experiences, positively impacting their language practice. The use of video and audio materials is also crucial for teaching Ukrainian as a foreign language, as these resources expose students to authentic speech, allowing them to become familiar with native accents, intonation, and pronunciation. Platforms like YouTube or Vimeo introduce students to a variety of Ukrainian media resources, such as films, music, interviews, and news. These materials not only broaden students' understanding of Ukrainian culture but also develop their listening skills, which are essential for language proficiency. Audio materials in the form of podcasts or recordings on Ukrainian cultural topics immerse students in the language environment, enhancing their comprehension of language-specific behaviors.

The use of mobile applications and the incorporation of gamification into the learning process are also significant for learning Ukrainian as a foreign language.

Today, popular foreign language learning apps such as Duolingo, Memrise, Babbel, and Quizlet enable students to learn Ukrainian in an engaging, playful manner. These apps offer diverse exercises, tests, vocabulary training, and grammar tasks that stimulate interest and motivate students to learn the language. Additionally, gamification elements, such as rewards for completing tasks, levels, and rankings, make the learning process more enjoyable and effective.

Synchronous and asynchronous communication platforms are also valuable tools. Messengers such as Telegram and WhatsApp, along with collaboration tools like Padlet and Slack, allow teachers and students to share information, store learning materials, and maintain communication outside of class. These platforms support informal communication, which enhances writing skills and fosters active language practice.

Digital tools for creating learning materials further enrich the educational experience. Applications like Canva, Google Slides, and Prezi enable teachers to design visually appealing, engaging materials, such as presentations, infographics, and interactive activities. This visual approach makes complex topics easier to understand and increases accessibility and engagement for students.

The use of information and communication technologies (ICTs) in teaching Ukrainian as a foreign language creates new opportunities for enhancing learning efficiency and student engagement. ICTs provide flexibility in the learning process, allowing materials to be tailored to varying knowledge levels and learning styles while broadening access to authentic language resources. These technologies encourage interactivity, motivation, and student autonomy, enabling students to use digital tools to gain a deeper understanding of Ukrainian language and culture. The integration of ICTs supports the creation of an inclusive and individualized learning environment that meets contemporary educational standards.

Despite its significant advantages, the use of information and communication technologies (ICTs) in teaching Ukrainian as a foreign language comes with several challenges that need to be addressed. One of the primary challenges is technical limitations, specifically the lack of reliable internet access and adequate equipment for individual students and educational institutions. This restricts the full utilization of digital resources and platforms for distance learning.

Another key issue is the ongoing need to enhance teachers' digital skills, as effective ICT implementation requires a solid understanding of the latest technologies and methods for their application. This, in turn, calls for resources for continuous professional development and additional investments in teacher training.

The information overload and excessive use of digital technologies can lead to cognitive overload, reduced concentration, and emotional burnout. Finding a balance between traditional and digital methods is essential to mitigate these negative effects. Additionally, it is important to consider the risk of social isolation: distance learning reduces face-to-face interaction, which is crucial for developing communication skills and language practice.

Addressing the challenges associated with ICT use requires a comprehensive approach that combines technical support, digital skill development, and a pedagogical balance aimed at creating a comfortable and effective learning environment for international students. The integration of ICTs in teaching Ukrainian as a foreign

language offers new perspectives for enhancing the learning process, making it interactive, adaptive, and culturally enriching. ICTs facilitate overcoming language barriers by providing students with access to authentic materials and enabling teachers to create individualized tasks that support language acquisition. However, it remains essential to consider existing challenges, including technical limitations, the continuous need for teacher digital skills development, and maintaining a balance between digital and traditional teaching methods.

References

1. Шленьова М.Г. Effective methods of study Ukrainian as a foreign language. *Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: збірник наукових статей за матеріалами XIV Міжнародної науково-практичної конференції (10 жовтня 2019 р.)*. Харків: ХНАДУ, 2019. С. 269–272.
2. Шленьова М. Г. The interactive technologies of study Ukrainian as a foreign language: structural analysis. *Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовтня 2017 р.* Харків: ХНАДУ, 2017. С. 404–408.
3. Shlenova M. Analysis of effective methods of forming Ukrainian-language communicative competence in foreign students. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. №17(85). 2023. С.211–213.
4. Shleneva Marina. Features of interactive methods at lessons of Ukrainian as foreign language (for technical departments). *Витоки педагогічної майстерності*. 2018. випуск 22. С. 214–217.
5. Maryna Shlenova. Using interactive technologies in country studies at KhAI. *Людина, культура, техніка в новому тисячолітті. Збірник тез наукових доповідей: XXI Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2020 р.* Харків, 2020. Ч. II. С.105–107.

Шопін П. Ю.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)

СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ДОКУМЕНТІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ

Переклад – це суспільно значима діяльність, яка вимагає співпраці перекладача з колегами-професіоналами, правниками, клієнтами та місцевими акторами і зацікавленими сторонами. Спираючись на професійний досвід співпраці з благодійними організаціями, які допомагають українцям за кордоном, ми розглянемо інструменти та стратегії, які допомагають перекладачам працювати послідовно та ефективно: використання машинних перекладачів, корпусних онлайн-словників, шаблонів для перекладу документів, інструкцій та інших допоміжних засобів для надання надійних, своєчасних, якісних і корисних перекладацьких послуг.

Хоча машинний переклад стрімко розвивається в останні кілька років і постійно докладаються зусилля для досягнення послідовного та надійного машинного перекладу на рівні документів [1; 2; 3; 4], цей інструмент слід використовувати з обережністю, оскільки він може внести в цільовий текст малопомітні або навіть серйозні помилки. **Машинний переклад** варто використовувати, якщо текст зрозумілий перекладачеві і він попередньо записав його мовою оригіналу. Наприклад, можна скористатися сервісом нейронного машинного перекладу DeepL Translator (<https://www.deepl.com/en/translator>). Після перекладу частини тексту за допомогою цього інструменту, слід ретельно перевірити його і подивитися на вживання відповідних словосполучень, шукаючи в Інтернеті певні словосполучення і терміни, щоб зрозуміти, як і чи вживаються вони в тому ж контексті, що і в оригінальному документі. Щоб перекласти окремі слова і побачити різні можливі варіанти перекладу, варто звертатися до англо-українських **корпусних словників** (наприклад, Glosbe, <https://glosbe.com/en/uk>). Вивчаючи приклади попередніх перекладів, можна краще зрозуміти, яка одиниця мови перекладу краще підходить для терміну або словосполучення у вихідному тексті. Попередні переклади – безцінне джерело для успішної та ефективної роботи професійного перекладача.

Щоб перевірити, чи вживається певний термін у професійному жаргоні, можна перевірити **сторінки Вікіпедії за умови подальшої перевірки інформації у фахових виданнях**. Наприклад, перекладач DeepL переклав український медичний термін *турецьке сідло* як *Turkish saddle* англійською мовою, але коли ми перевіряємо сторінку у Вікіпедії, спочатку відвідавши українську сторінку *турецьке сідло*, а потім перейшовши на англійську статтю Вікіпедії про те саме поняття (https://en.wikipedia.org/wiki/Sella_turcica), то бачимо, що англійською мовою воно відоме як *sella turcica* (хоча в статті зазначено, що назва походить з латини і означає «турецьке сідло»). Вживання таких термінів також слід перевіряти в наукових статтях в Інтернеті, що охоплюють відповідну галузь знань.

Крім того, варто регулярно користуватися **одномовними онлайн-словниками**, такими як Кембриджський словник (<https://dictionary.cambridge.org/>) та Словник Меріама–Вебстера (<https://www.merriam-webster.com/>), щоб ознайомитися з визначеннями незнайомих слів англійської мови.

Ще одним інструментом, який може допомогти перекладачеві, є **фахові рекомендації**, укладені професійною спільнотою або організацією, яка забезпечує якість перекладу. Ці авторські рекомендації адресовано студентам і викладачам українських вищих навчальних закладів, які готують професійних перекладачів з англійської мови.

Корисною стратегією при перекладі довгих документів є **попередній запис вихідного тексту частково або повністю**. Наявність текстової версії оригінального документа полегшує процес перекладу і дозволяє перекладачеві використовувати інструменти машинного перекладу. Ця стратегія також дозволяє спочатку ретельно ознайомитися з вихідним текстом і краще зрозуміти його під час запису, перш ніж перекладач перейде до відтворення його цільовою мовою.

Нарешті, перекладач регулярно перекладає ті самі види документів, такі як свідоцтва про народження, свідоцтва про шлюб і розлучення, дипломи про освіту, паспорти та водійські посвідчення. Щоб заощадити час і зберегти послідовність, перекладач може використовувати **шаблони перекладу документів**, які є дуже корисними інструментами, оскільки вони спрощують процес перекладу і роблять його більш ефективним і послідовним. Ці шаблони, які можуть бути розроблені професійним перекладачем на основі певних керівних принципів і згодом вдосконалені в разі зміни принципів, містять загальні фрази, терміни та форматування, характерні для конкретного документа, що допомагає перекладачам створювати точні та узгоджені переклади. Шаблони перекладів зменшують кількість повторюваних завдань і забезпечують стабільність, що підвищує ефективність і допомагає підтримувати високу якість перекладів. Одним з обмежень використання шаблонів перекладу є те, що один і той самий тип документа може бути оформлений по-різному в різний час і різними місцевими органами влади в Україні. Наприклад, це стосується водійських прав. Незважаючи на те, що вони мають певні стандартні характеристики, форматування може відрізнятися залежно від того, який місцевий орган влади видає посвідчення. Тим не менш, шаблони перекладів заощаджують час, спрощують роботу та роблять її ефективнішою.

Дуже важливо **уважно прочитати готовий переклад**, щоб переконатися у відсутності одруків або автоматичних помилок. Адже зазвичай перекладач несе повну відповідальність за остаточний переклад документа.

Важливе завдання перекладу особистих документів з української мови на англійську виходить за межі абстрактних лінгвістичних зусиль. Переклад документів з метою допомогти людям отримати доступ до життєво важливих ресурсів і послуг за кордоном проливає світло на тонкощі, притаманні цьому процесу, і допомагає зрозуміти, що студенти, які готуються стати професійними перекладачами, повинні здобувати навички через практичну роботу, розв'язуючи конкретні та складні завдання, які представляють нагальні проблеми, що потребують вирішення. Вивчаючи практику професійного перекладу, як викладачі, так і студенти вищих навчальних закладів можуть вдосконалити свої навички та отримати цінне розуміння цього складного процесу, який не лише перетинає мовні кордони, а й уособлює силу співпраці з метою сприяння ефективній комунікації та підтримки тих українців, які потребують мовної допомоги за кордоном через російсько-українську війну, що змусила мільйони людей покинути свої домівки.

Література

1. Kang X., Zhao Y., Zhang J., Zong C. Enhancing lexical translation consistency for document-level neural machine translation // ACM Transactions on Asian and Low-Resource Language Information Processing. 2021. Vol. 21, No. 3. Article 59. DOI: 10.1145/3485469
2. Maruf S., Saleh F., Haffari G. A survey on document-level neural machine translation: methods and evaluation // ACM Computing Surveys. 2021. Vol. 54, No. 2. Article 45. DOI: 10.1145/3441691
3. Nayak P., Haque R., Kelleher J. D., Way A. Investigating contextual influence in document-level translation // Information. 2022. Vol. 13, No. 5. Article 249. DOI: 10.3390/info13050249

4. Yu L., Sartran L., Stokowiec W., Ling W., Kong L., Blunsom P., Dyer C. Better document-level machine translation with Bayes' rule // Transactions of the Association for Computational Linguistics. 2020. Vol. 8. P. 346–360. DOI: 10.1162/tacl_a_00319

*Щаслива Н.С.
Білоцерківський академічний ліцей
«Мала академія наук»
Білоцерківської міської ради Київської області
(Біла Церква, Україна)*

РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ХОДІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ ІНШОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Навчання іноземних мов сприяє лінгвістичному та соціокультурному розвитку учнів старшої школи, адже вони ознайомлюються з явищами, характерними для рідної мови, і відсутніми в ній. Аналізуючи ці явища, вони глибше усвідомлюють рідну мову.

Читання займає не лише важливе освітнє, а й соціокультурне значення, є основою комунікативної усно-мовної діяльності та засобом розширення мовленнєвої компетентності учнів. На уроках іноземної мови учні ознайомлюються з історією відповідної країни, її географією, літературою, наукою, мистецтвом. Читання адаптованих уривків із творів зарубіжних авторів, а також перегляд фільмів, подкастів допомагають глибше пізнати життя народу, мову якого вивчають.

Психолого-педагогічні дослідження науковців свідчать, що на сучасному етапі глобалізації формування соціокультурних компетентностей набуває все більшого значення. Воно являє собою засвоєння культурних та духовних цінностей свого та інших народів, норм, які регулюють стосунки між націями, поколіннями, статями, сприяє естетичному й морально-етичному розвитку [1]. Складовими соціокультурної компетентності є:

- а) соціокультурні знання;
- б) знання певних фактів національної культури;
- в) уміння, навички мовленнєвої та немовленнєвої поведінки [2, с. 42].

У ході опрацювання тематичних текстів, що спрямовані на формування компетентностей з читання, здобувачі освіти отримують ще й значну кількість інформації, що значно розширює їх кругозір, культурно збагачує та формує інакший світогляд, змушує задуматися чи викликає бажання вступити в дискусію, дізнатися більше. Так, працюючи з підручником *Focus 4* (Second Edition, 2020) видавництва *Pearson*, учні 10-11 класів мають змогу дізнатися цікаві подробиці про роботу відомого британського художника Бенксі та його знамениту «Дівчинку з кулькою» (*Girl with Balloon*), про народження *the World Wide Web* і його її винахідника Тіма Бернерза-Лі чи про нашого земляка –

співзасновника *WhatsApp* Яна Коума та дізнатися секрет назви загальновідомого додатку, про сучасних письменників, вчених, дослідників, акторів, таких як Джордж Моез, Ед Йонг, Д.Редкліф, Р.Петтінсон та ін. Окремі тексти спрямовані на попутне формування країнознавчих компетентностей, зокрема з тексту «...*alone in the wilderness*» учні знайомляться з мапою Шотландії, знаходять, де розташований острів Скай (*the Isle of Skye*) або ж подорожують Новою Зеландією, здійснюючи *Hobbiton Tour*.

В основі практичної роботи використовуються різні форми і методи взаємодіє з учнями, цікавий матеріал стимулює зацікавленість учнів. У групах встановлюється атмосфера довірливого спілкування, що дозволяє кожному учневі, незалежно від готовності до уроку чи рівня володіння мовленнєвими уміннями, проявляти ініціативу, допитливість, елементи самоосвіти.

У поєднанні з оволодінням активною лексику, ідіомами, фразовими дієсловами та сталими виразами, виконанням вправ на розуміння прочитаного та вправ екзаменаційного характеру, завдань на розвиток усного мовлення на базі прочитаного (монолог, діалог, дискусія), робота з текстом перетворюється на процес формування соціокультурної компетентності у широкому значенні цього терміну.

Слід зазначити, що книга для вчителя зазначеного підручника містить розділ 'Culture Notes', що містить довідки про ті чи ті соціокультурні одиниці, на які вчителю варто звернути увагу в ході уроку. Наприклад, до тексту про острів Скай подається така інформація:

The Isle of Skye is the largest island in the Inner Hebrides off the west coast of Scotland, and the second largest island in Scotland. It is known for its unusual rocky landscape and has been featured in many science-fiction or fantasy films (e.g. *Stardust* and *Prometheus*).

A tipi is a traditional conical tent, historically used by some groups of Native Americans.

З огляду на окреслені у довідці факти, їх можна у подальшому використати для стимулювання учнів до перегляду фільму (читання художньої літератури) та його обговоренні, пошукової роботи тощо. Так, вважаємо незамінною проєктну роботу учнів, що доречно презентувати наприкінці опрацьованого розділу, що дозволяє акумулювати вміння використовувати лексику, застосовувати знання з граматики та демонструвати власні знахідки чи напрацювання з вивченої теми.

Таким чином, формування соціокультурної компетентності здобувачів старшої школи допомагає розвинути повноцінну особистість, здатну застосовувати знання та вміння для досягнення порозуміння між особами та групами, які є представниками різних соціумів.

Література

1. Беденко І.В. Розвиток соціокультурної компетенції учнів на уроках англійської мови як засіб формування навичок ххі століття. (Електронний ресурс) На урок. URL: <https://naurok.com.ua/rozvitok-sociokulturno-kompetenci-uchniv-na-urokah-angliysko-movi-yak-zasib-formuvannya-navichok-hhi-stolittya-74199.html>

2. Бондаренко О. М. Формування соціокультурної компетентності учнів на уроках іноземної мови: стандарти НУШ / Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Одеса: Університет Ушинського, 2022. С. 40–49.

*Yaremenko-Gasiuk Olena
Drahomanov Ukrainian State University
(м. Київ, Україна)*

IT FOR THE FORMATION OF VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS' FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE

Nowadays, information culture has become an essential element of the general culture, which characterizes society's material and spiritual development and reflects the achieved level of all social processes organization. This fact stimulates the process of informatization and all types of human activity information provision. Inseparable from this is the process of education system informatization [1, 1].

It is the educational process of informatization that gives students the opportunity to form knowledge that is the basis of many modern professions which are directly related to new information and production technologies such as artificial intelligence, cloud computing and data analytics. In addition, the use of these modern information technologies (IT) in the educational process makes it possible to reveal the significant humanitarian potential of all educational components, related to 'the formation of a scientific worldview, the development of analytical and creative thinking, a conscious attitude to the surrounding world' [1, 1].

As the Ukrainian scientist Zhaldak M. noted, "the wide implementation of modern ICT tools in the educational process makes it possible to significantly strengthen the connection between the content of education and everyday life, to give the results of education practical significance and to meet practical needs." [1, 1]

Based on the IT tool's use universality in all spheres of activity, where transmission and reception, storage and analysis, systematization, and processing of data are involved, the skills of using such technologies should be formed by differentiated means that will reflect the meaningful content of each discipline.

The scientific literature widely considers the issue of using information technologies (IT) for language learning (A. Yankovets, Yu. Mashbyts, O. Skrypchenko, Ye. Polat, and others). Thus, among the characteristics inherent to such means,

- the provision of individualization and differentiation of education (O. Ignatova) [2, 12] is highlighted because they allow taking into account the students' abilities;
- the possibility of independent, creative, and research activity (O. Hodakovska) [4, 396], which, in turn, guarantees the motivation of cognitive activity;
- availability of free access to the content of the educational component (Yu. Kolos) [3, 5], which enables stable feedback and cross-cultural communication between the educational process subjects;

- effective management and reliable information storage (O. Ignatova) [2,12].

Most often, researchers emphasize the practical aspect of mastering the language and engaging the communicative potential of IT (E.Polat, O.Khutorskyi, N.Mulina, V.Kukharenko). It is well known that when learning a foreign language, students have only a few real opportunities to use it in their everyday lives, both in its oral and written forms. But the use of IT tools “allows, in the absence of a natural language environment, to create conditions that are as close as possible to real speech communication in foreign languages.” [5, 729]

We believe that the creation of the 'Foreign Language' educational course in the electronic university system, which utilizes hyperlinks to other Internet resources (foreign textbooks, access to international projects, electronic dictionaries, and checking tools) along with a list of digital tools that facilitate task completion, not only meets all the specified requirements but also provides an exciting opportunity to process and present the results of learning in a creative manner.

It should be based on IT principles (algorithmics, logic, and sequence) and present a step-by-step, multi-level model of the educational process, which will allow practical processing and learning of particular foreign language material.

Therefore, teachers are tasked with creating an educational environment that, in addition to traditional means of presenting educational material, can effectively utilize modern educational materials using the potential of IT. This adaptability allows the course to be applied in various organizational forms and differentiated according to the initial foreign language competence level, providing control, management, design, and algorithmization.

The effective design of the environment of such a course should begin with the definition of the basic didactic aspects; in our case, it is the application of *modular, contextual, and activity approaches* and the main provisions of teaching foreign languages methodology for non-linguistic specialties using information and digital technologies, which includes:

- development of the motivational stage (determining the relevance and importance of the topic for the student);
- consideration of language as a system that manifests itself not in a separate topic but as a general whole (activation of residual knowledge and demonstration of connections that exist in language);
- selection of the basic volume of educational information (determination of the necessary key minimum for the performance of foreign language professionally oriented activities);
- designing a model of the learning object with an emphasis on professional skills and abilities (a map of the general topics and separate lessons together with the definition of the types of educational activities));
- an adaptation of tasks to the student's level (provision of multi-level tasks and works).

Creating the electronic course 'Foreign Language' with access to the didactic potential of IT helps design, organize, support, and direct the educational and cognitive activities of the future vocational training teacher. It can also be beneficial to form the information culture of the student along with strategies for using modern technologies depending on the educational goals of foreign language learning. These modern

technologies include but are not limited to, online communication tools, language learning apps, and digital dictionaries, which can enhance the learning experience and prepare students for the digital demands of the modern workplace.

References

1. Жалдак М.І. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі – Електронний режим – <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/661/1.pdf?sequence=1>
2. Ігнатова О.М. Формування в майбутніх педагогів умінь роботи з іншомовною літературою засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій – Автореф.діс 13.00.04 – Вінниця – 2009. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/aref/20090819001506>
3. Колос Ю.З. Формування інформаційно-технологічних компетентностей майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки – Автореф.діс 13.00.04 – Київ – 2010. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%81%20%D0%AE.%20%D0%97.\\$](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%81%20%D0%AE.%20%D0%97.$)
4. Ходаковська О.О. Самостійна робота студента та сучасні технології – Електронний режим - https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14112/1/Hodakovska_392-396.pdf
5. Noila Mustafоеva The use of multimedia technologies in teaching foreign languages – Електронний режим – https://www.researchgate.net/publication/347257084_The_use_of_multimedia_technologies_in_teaching_foreign_languages

Yashaieva Maria
Ukrainian State Dragomanov University
(Kiew, Ukraine)

SPRACHPRAKTIKUM. MEINE REISE NACH KÖLN

Vor kurzem hatte ich die Gelegenheit, die Stadt Köln zu besuchen, und ich muss gestehen, dass mich diese Metropole am Rhein auf eine Weise beeindruckt hat, die ich nicht erwartet hatte. Köln, eine Stadt mit über 2000 Jahren Geschichte, ist weit mehr als nur der berühmte Dom, der stolz über die Stadt wacht. Sie ist eine gelungene Mischung aus historischer Tiefe und modernem Lebensgefühl, die ihresgleichen sucht. Als ich am Hauptbahnhof aus dem Zug stieg und den imposanten Kölner Dom zum ersten Mal erblickte, war ich sofort in den Bann dieser Stadt gezogen. Der Dom, dessen gotische Türme hoch in den Himmel ragen, ist nicht nur ein architektonisches Meisterwerk, sondern auch ein Zeugnis der Ausdauer, mit der Generationen von Kölnern über Jahrhunderte hinweg an seinem Bau gearbeitet haben. Nachdem ich die fast 600 Stufen des Südturms erklommen hatte, wurde ich mit einem atemberaubenden Blick über die Stadt und den Rhein belohnt, der sich majestätisch durch das Stadtbild schlängelt.

Doch Köln hat weit mehr zu bieten als seine weltbekannte Kathedrale. Besonders beeindruckt hat mich das Belgische Viertel, das mit seinen charmanten

Cafés, ausgefallenen Boutiquen und Straßenkunst eine ganz eigene Atmosphäre ausstrahlt. Hier spürt man das pulsierende Herz der Stadt, das voller Kreativität und Lebensfreude schlägt. In einem der kleinen Cafés gönnte ich mir eine Tasse Kaffee und beobachtete das bunte Treiben auf den Straßen – ein wahres Schauspiel, das den weltoffenen und lebendigen Charakter der Stadt widerspiegelt. Natürlich darf ein Besuch im Museum Ludwig nicht fehlen, das direkt am Dom liegt und eine beeindruckende Sammlung moderner Kunst beherbergt. Besonders die Werke von Picasso und Andy Warhol haben mich in ihren Bann gezogen. Die Ausstellung schien endlos und regte zu tiefen Überlegungen über die Natur der Kunst und deren Bedeutung in der heutigen Gesellschaft an.

Am Abend bot sich mir dann ein ganz anderer Blick auf die Stadt: In einem traditionellen Brauhaus probierte ich das berühmte Kölsch. Dieses obergärige Bier wird in Köln nicht nur getrunken, sondern regelrecht zelebriert. Der rustikale Charme der Brauhäuser, gepaart mit der herzlichen Kölner Gastfreundschaft, ließ den Tag auf eine sehr authentische und entspannte Weise ausklingen.

Während meiner Reise wurde mir klar, dass Köln weit mehr ist als nur eine Touristenstadt. Es ist ein Ort, an dem Geschichte und Gegenwart nahtlos ineinander übergehen, ein Ort, der durch seine Vielseitigkeit besticht und in dem man sich schnell heimisch fühlt. Die Kölner sind stolz auf ihre Stadt, und das aus gutem Grund. Mit einem lachenden Auge und einem offenen Herzen laden sie Besucher dazu ein, ihre Stadt kennenzulernen – und ich bin froh, dass ich dieser Einladung gefolgt bin.

ЗМІСТ

Silvano Marseglia

L'IMPEGNO DELL'UNIONE EUROPEA
PER PROMUOVERE L'APPRENDIMENTO DELLE LINGUE..... 3

Ulrich Hoinkes

ENGAGED LEARNING IN DIGITAL FORMS OF TEACHING –
A NEW APPROACH TO TEACHING AND LEARNING
FOR EUROPE IN A CHANGING WORLD5

Max Doppelbauer

ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)
IN LANGUAGE TEACHING: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES
OF LARGE LANGUAGE MODELS (LLM) UNDER DISCUSSION.....6

Щерба Н.С.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
МАГІСТРАТУРИ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ
«АНГЛІЙСЬКА ТА НІМЕЦЬКА МОВИ І ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»
В ЖИТОМИРСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА.....7

Клименко Ж.В.

ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕННЯ УЧНІВ
ПРО УКРАЇНСЬКУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКУ ШКОЛУ:
НАЦІЄТВІРНИЙ ВИМІР.....9

Александрова Л. Г.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ
МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....11

Аскерова І.А.

ЕМОТИВНА ЛЕКСИКА ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ
У ЛІНГВОДИДАКТИЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ.....13

Бегека Д.А.

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛНИХ МЕРЕЖ
ЯК ДОДАТКОВОГО ДЖЕРЕЛА АВТЕНТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....16

<i>Блинова І. А., Бреславець Н. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У ЗВО.....	19
<i>Василенко О.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ОПАНУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЯК ЗАСОБОМ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	21
<i>Вдовиченко Л. Ф.</i> УПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (CLIL) ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....	23
<i>Вітченко А.Ю.</i> ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	26
<i>Вознюк Л.А.</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	30
<i>Гузь О.І.</i> ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ КОНТРПРОПАГАНДИ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ І ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	32
<i>Довгань О. В.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНШОМОВНІЙ ОСВІТІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	34
<i>Кацій Т.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОДКАСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ СТУДЕНТІВ –ФІЛОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «HEALTH ISSUES».....	36
<i>Коваль Т.С., Белканія Н.В.</i> РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	39
<i>Козак С. В.</i> ÜBERSETZUNG VON SCHRIFTLICHEN TEXTEN.....	41
<i>Kostenko V. H., Znamenska I.V., Solohor I. M.</i> GRAPHIC ABSTRACTS AS A TOOL IN DEVELOPING PROFESSIONAL COMMUNICATION SKILLS FOR DENTAL ESP LEARNERS.....	44
<i>Крутько Т. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ TED TALKS У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	46

<i>Кувшинова Н.М.</i> ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО.....	48
<i>Makarenko Polina</i> MEIN BESUCH NACH MÜNCHEN: EINDRÜCKE UND ENTDECKUNGEN.....	51
<i>Makarenko Polina, Panov Serhii</i> SPRACHPRAKTIKUM. BESUCH NACH MÜNCHEN: EINDRÜCKE UND ENTDECKUNGEN.....	52
<i>Mashtakova N.V.</i> TRANSLATION PECULIARITIES OF LINGUO-CULTURAL CODE IN UKRAINIAN AND ENGLISH ETHNOCULTURAL GROUPS.....	53
<i>Медведєва Н.А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 11 КЛАСАХ.....	54
<i>Мороз А. А.</i> СИСТЕМА ВПРАВ ТА ЗАВДАНЬ ЯК МЕТОДИЧНА ОСНОВА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ.....	58
<i>Ніколаєнко В.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ОН-ЛАЙН ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗІ СТУДЕНТАМИ-ФІЛОЛОГАМИ.....	60
<i>Орлова Ю.В.</i> СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИНТАКСИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ ЗАЙМЕННИКОВИХ ПИТАНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: КОРПУСНОБАЗОВАНІЙ ПІДХІД.....	64
<i>Panov Serhii, Kuzmenko Raisa</i> EXTENSIVE READING AS A MEANS OF LEARNING ENGLISH.....	67
<i>Пащенко Т.В.</i> ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ НМК “ FOCUS 3 ”.....	68
<i>Пугач Ю. М.</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	70
<i>Савенко Т.Д., Горюнова М.М., Савенко О.М.</i> ЕСТЕТИЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: МИСТЕЦТВО НА ЗАНЯТТЯХ ТА У ПІДРУЧНИКАХ.....	73

<i>Сафонова Н. М., Матвеева С.А.</i> ГЛОСАРІЙ ЯК НАВЧАЛЬНА ФОРМА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО.....	77
<i>Г.М. Семененко</i> ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСМЕДІЙНОГО СТОРІТЕЛІНГУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	79
<i>Тимоха С.І.</i> ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 5 КЛАСАХ (МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ).....	82
<i>Федорчук І.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 9 КЛАСАХ.....	84
<i>Фірсова І.В.</i> РОЛЬ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ ТА МІЖКУЛЬТУРНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НАВИЧКАМ ПИСЬМА.....	87
<i>Хижун Я.В.</i> СПОСОБИ УТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ СЛЕНГОВИХ ОДИНИЦЬ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	89
<i>Швець Г. Д.</i> ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В МЕЖАХ СЕРТИФІКАТНОЇ ПРОГРАМИ КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....	91
<i>Shlenova Maryna</i> INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE.....	94
<i>Шопін П. Ю.</i> СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ДОКУМЕНТІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ.....	96
<i>Щаслива Н.С.</i> РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ХОДІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ ІНШОМОВНИХ ТЕКСТІВ.....	99
<i>Yaremenko-Gasiuk Olena</i> IT FOR THE FORMATION OF VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS' FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE.....	101
<i>Yashaieva Maria</i> SPRACHPRAKTIKUM. MEINE REISE NACH KÖLN.....	103

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ»
УДУ імені Михайла Драгоманова

30 жовтня 2024 р.

Підписано до друку 27.11.2024 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Умов.друк.арк. 6,28. Облік.видав.арк. 6,98
Зам. № 128
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Українського державного університету імені Михайла
Драгоманова.
01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК 7896 від 25.07.2023.
(044) 239-30-26.